NATIONAL LIBRARY
JAN 24 1973
BIBLIOTHEQUE NATIONALE

B103/A/40/3

LATVIJA AMERIKĀ

LATVIAN LANGUAGE NEWSPAPER
Published weekly by the
Latvija Amerika Publishing Limited.

Business Office: 125 Broadview Ave., Toronto, Ont., Canada M4M 2E9. Editor-in-Chief KRISS SIDARS. Phone 465-7902. United States Editorial Offices: New York, Editor V. IRBE, 4035 Rombouts Ave., Bronx, N.Y., 10466; Chicago — Editor I. SIMANE, 5524 N. Luna Ave., Chicago, Ill. 10630; California — Editor KARLIS KALEJS, 3822 Markridge, La Crescenta, Ca. 91214.

3. N-RS | TREŠDIENA, 1973. G. 17. JANVĀRIS | 23. GADS | WEDNESDAY, JANUARY 17, 1973

SECOND CLASS MAIL | REGISTRATION NUMBER 2249 | Cena 50 centi

Niksona triumfa dienas Vašingtonā

SPECIĀLRAKSTS LATVIJAI AMERIKA NO VAŠINGTONAS

Brīdī, kad top šīs rindas, Pensilvēnijas avenijā vēl vēlā vakara stundā klaudz namdaŗu āmuri, steidzot pabeigt tribīnes celšanu Savienoto Valstu prezidenta Niksona otrreizējai oficiālai ievešanai amatā. Jau nedēļas sākumā Vašingtonā sāka ierasties tuvi un tāli lielās ceremonijas skatītāji. Domā, ka uz prezidenta amatā ievešanas svinībām no visas pasaules malām un Savienotām Valstīm ieradīsies vismaz 250.000 lūgtu viesu un ziņkārīgo, lai piedalītos 20. janvārī notiekošajā svinīgajā zvēresta došanas ceremonijā, noskatītos inaugurācija parādē un piedalītos daudzās ballēs, koncertos un pieņemšanās, kas ir neatņemama 20. janvāŗa svētku sastāvdaļā.

Ar katru jauna prezidenta stāšanos amatā svinības Vašingtonā *pieņēmušās plašumā*, greznumā un arī dārgumā. Šogad starp daudziem citiem jauninājumiem līdzšinējā viena inaugurācijas koncerta vietā būs trīs atsevišķi. Īpašs koncerts ar sekojošu balli paredzēts tikai jaunatnei. Jaunums būs arī īpaša izstāde — sumināJums Amerikas garīgam mantojumam. Šī izstāde veltīta atsevišķām Savienoto Valstu etniskām grupām. Skatē būs redzams atsevišķo etnisko grupu devums amerikāņu kultūras, mākslas un sadzīves laukā. Droši vien tie laimīgie, kas saņēmuši ieejas kartes šajā skatē, satiks arī daļas latviešu tautu meitas un mūsu novietnē starp glezнām, sudraba kalumiem un tautiskām lellēm smaržos arī pārlatviskotie slavu pīrādziņi.

Šā gada krāšņais prezidenta amatā ievešanas uzdevums būs dārgākais visā Savienoto Valstu vēsturē. Īpašā komisija, kas koordinē un vada visu uzvedumu, lēš, ka spožā parāde izmaksās vismaz 4 milj. dolaru, bet ievērojot itin sālītās dalības maksas, nauda nebūšot nomesta zemē. Tribīņu celšana vien, kur nodarbināti simtiem namdaŗu, izmaksās pār par 1 milj. dolaru. Inaugurācijas ceremonijai pie Kapitola izsūtīti 79.000 ielūgumu. Bez maksas būs vienīgi stāvvietas ceļā, pa kuŗu virzīsies inaugurācijas parāde. Tuvāk Baltajam namam, kur parādi pieņems pats prezidents, tribīnes būs segtas un pat apsildītas, kur viena sēdvieta jau izmaksās 50 dol.

Šogad svinības risināsies ilgāk nekā seno latviešu godības — veselas četras dienas. Ceturtdienas vakarā viceprezidents Spiro Agņū rīko pieņemšanu Smithsonian institūta vēstures un technoloģijas mūzejā. Ieejas kartes pret ielūgumiem maksās tikai 10 dol., un par šo lēto cenu vienam otram varbūt būs izdevība paspiest viceprezidenta vai viņa dzīvesbiedres roku.

Tajā pašā vakarā Kenedija mākslas centrā notiks uzvedums „SumināJums pavalstīm". Še godinās 50 Savienoto Valstu pavalstu gubernātorus. Gubernātoru sumināšana jau izmaksās krietni dārgāk un ieejas kartes pret ielūgumiem ir no 25 līdz 100 dol. gabalā.

Piektdien Corcoran galerijā atklās jau pieminēto etnisko grupu SumināJumu Amerikas garīgam mantojumam. Sagaida, ka te būs lielākais publikas pieplūdums. Mūsu tautiešiem, lai eventuāli ieraudzītu tautiskā tērpā izgreznojušos „latviskas izcelsmes amerikāņieti", būs jāmaksā apaļi 10 dolari.

Prezidenta amatā ievešanas priekšvakarā Kenedija centrā notiks vienā laikā trīs koncerti. Īpašā jauniešiem veltītā koncertā ieejas maksa 10 dol., bet pārējos divos galā koncertos — 250 līdz 500 dol. no galviņas. Jāpiezīmē, ka par šo naudu sumināTājs gan dabūs pāris labus „drinkus" un vēlāk pēc koncerta sveču gaismā bufetē varēs iebaudīt kādu garšīgu sviestmaizīti.

Pati svinīgākā amatā ievešanas ceremonija notiek sestdien pl. 12 dienā. Kapitola augstienes tribīnēs būs sēdvietas 19.000 lūgtiem viesiem, un turpat blakus, cieši viens pie otra, varēs novietoties vēl vismaz 60.000 kājās stāvētāju.

No Kapitola prezidents Niksons dosies atpakaļ uz Balto namu, lai pieņemtu spožo parādi, kas savā ziņā ievadīs pēc trim gadiem sekojošo Savienoto Valstu 200 gadu dzimšanas dienu. Šai parādei tādēļ dots nosaukums Spirit of '76". Parāde ilgs ap 2 stundas un tajā spēlēs turpat 50 orķestŗu un pussimts dekorātīvās skatuvēs būs attē-

(Turpinājums 7. lp.)

Jaunatnes un DV dienu lielā sarīkojuma, kas risināsies Toronto no 25. — 27. maijam, rīcības komiteja. Pirmā rindā no kreisās: Nora Pulcina, Austra Andersone - Plampe, Kanadas vanadžu priekšniece Monika Jonāne, DV KV valdes priekšsēdis Elmārs Krūka, rīcības komitejas priekšsēde Baiba Šmita - Kalēja, sekretāre Dagnija Celma un Anna Briede. Aizmugurē no kreisās: Alberts Upeslācis, Baiba Rubesa, komponists Imants Sakss, Imants Purvs, Edvīns Kalviņš un Kārlis Siliņš, klāt neesot vēl dažiem rīcības komitejas locekļiem. Foto: J. Liģers

Vadību pārņem jaunais DV priekšnieks

DV Centrālās valdes 10. janvāŗa apkārtrakstā līdzšinējais un jaunais DV priekšnieks raksta:

Kā līdzšinējais DV priekšnieks esmu izbeidzis sava amata pildīšanu un ar 1973. gada 1. janvāri to nodevis jaunievēlētam DV priekšniekam Jānim Frišvaldam.

Pateicos visiem DV organizācijas atbildīgiem darbiniekiem, it sevišķi CV locekļiem, DV ģenerālsekretāram un ikvienam vanagam, vanadzei, jaunvanagam un vanadzēnam par lielisko atbalstu, kādu esmu saņēmis organizācijas vadības laikā.

Jaunajam DV priekšniekam novēlu sekmīgu darba cēlienu un lūdzu ikvienu DV organizācijas dalībnieku dāvāt viņam tikpat lielu uzticību un paļāvību atbildīgo amatu pildot.

Mūsu nākamo dienu un gadu darba gaitās vissvarīgākā ir vienības saglabāšana un uzticība tiem ideāliem, kuŗus likām pamatā DV organizāciju dibinot Cēdelgēmā. Tiem uzticīgi paliksim vienmēr.

Vilis Hāzners

☆

Pamatojoties uz 1972. gada oktobrī notikušām Daugavas Vanagu priekšnieka vēlēšanām un saskaņā ar DV priekšnieka vēlēšanu instrukciju, ar 1973. g gada 1. janvāri esmu uzņēmies un stājies pie DV priekšnieka pienākumu veikšanas. Pateicos visiem vanagiem un vanadzēm par man dāvāto uzticību!

Reizē paldies visiem, kas mani šai sakarībā apsveikuši un vēlējuši sekmes darbā!

Visu vanagu un vanadžu, kā arī Centrālās valdes un savā vārdā izsaku vislielāko pateicību līdzšinējam DV priekšniekam un organizācijas ilggadējam daudzu vadītāju amatu veicējam Vilim Hāzneram, kas visā organizācijas darbības laikā savu sirdsdedzi, nesavtību un spēkus veltījis pirmām kārtām Daugavas Vanagiem un to, iespēju robežās, darīs arī turpmāk.

Visas organizācijas un savā vārdā šeit apliecinu goddevību DV pirmajam un ilggadējam prie-kam un tagadējam DV goda priekšniekam Vilim Janumam, kas ar savu stāju un pieeju lietu kārtošanai ir licis pamatus mūsu organizācijas spēkam un stiprumam un atstājis mums uzdevumu šo darbu neatlaidīgi turpināt.

No savas puses solos visus savus spēkus un uzmanību veltīt DV priekšnieka pienākumu pildīšanai, kas pirmām kārtām saistās ar Centrālās valdes darbību, cik vien manas ikdienas dzīves pienākumi un apstākļi to atļaus. Arī lūdzu un aicinu visus DV vadītājus un darbiniekus savu pirmo un galveno vērību veltīt savai cīnītāju kopībai, tās interesēm un darbam.

Aicinu visus vanagus un vanadzes ar lepnumu apzināties savu piederību Daugavas Vanagiem un ar savu līdzdarbību un atbalstu spodrināt mūsu kopības labo vārdu!

Aicinu visus nacionāli domājošus latviešus, bez mūža gadu atšķirības, pievienoties Daugavas Vanagiem!

Lai par mums runā mūsu darbi un panākumi!

Jānis Frišvalds

Mūsu lasītājiem

Šim Latvija Amerikā numuram kā pielikums iet līdz Latviešu preses biedrības izdevums RAKSTI, kas iznāks vismaz divreiz mēnesī uz 8 lappusēm. Šo pielikumu attiecīgi salokot un uzglabājot, literātūras mīļotāji gada beigās būs ieguvuši normāla biezuma grāmatu ar tekošu lappušu numerāciju. Jau agrāk lasītāji bija izteikuši vēlēšanos sniegt vairāk lasāmvielas. Cerams, ka ar jauno literāro pielikumu šī vēlme būs daļēji īstenota.

Redakcija

LATVIJA AMERIKĀ

Trešdiena, 1973. g. 17. JANVĀRIS 3. N-RS

Latviešu nedēļas laikraksts. Iznāk **trešdienās.** Izdevējs — Latvija Amerikā **Publishing** Ltd. Atbildīgais redaktors KRIŠS SIDARS. **Redakcija:** 125 Broadview Ave., Toronto 250, Ont., Canada; tālr. 465-7902. Ņujorkas redakcijas vadītājs: V. Irbe, 4035 Rombouts Ave., Bronx, N.Y., 10466, U.S.A. Tālrunis 994-7917. Čikagas redakcijas vadītāja: I. Šīmane, 5524 N. Luna Ave., Chicago, Ill. 60630, U.S.A., tālr. 774-5744. Redaktors Austrālijā: Ed. Šmugajs, 28 Taffs Ave., Lugarno, NSW 2210, Australia.

Redakcijai tiesības manuskriptus pēc vajadzības īsināt. Neizlietotos manuskriptus neuzglabā, bet uz vēlēšanos sūta atpakaļ, ja pievienota pastmarka (Kanadā) vai starptautiskais pasta kupons (citās zemēs). Ar autora vārdu vai iniciāliem parakstītajos rakstos izteiktās domas ir rakstītāja personīgs ieskats un ne katrā gadījumā atbilst arī redakcijas viedoklim.

Abonēšanas maksa Kanadā un ASV — par gadu $21.00, 6 mēn. $11.50, 3 mēn. $6.00. Atsevišķa numura cena 50 centu.

Sludinājumu maksa: sludinājumu daļā $2.50 **tekstā** $5.00 pirmajā vai pēdējā lappusē $10.00 **par 1 collas slejas telpu.** Sarīkojumu kalendārā 50 centu par vienas slejas rindu katra datuma vienā numurā.

1970-1971

Stenfīlds: **„Viņš ilgi tā neizturēs!"** Ed. Keiša zīmējums.

Trudo solījumi

Trudo liberāļu mazākuma valdība Kanadā uzvarēja 13. janvāra pirmajā uzticības nobalsošanā parlamentā ar jauno demokratu partijas atbalstu. Konservātīvās partijas ierosinātā neuzticības nobalsošanā valdība tika sakauta ar 148 pret 107 balsīm, kad arī sociālkreditisti pievienojās liberāļiem. Parlamentā deputātu kopskaits ir 264, no tiem liberāļi 109, konservātīvie 107, NDP 31, sociālkreditisti 15 un neatkarīgie 2.

Balsošana notika dažas stundas pēc tam, kad veselības ministrs Lalonde apsolīja „ievērojamu pensiju paaugstinājumu veciem ļaudīm, ko drīz vien paziņos". Paziņojumu apsveica NDP partija, kas pagājušo nedēļu apsolīja atbalstīt valdību, ja tā paaugstinās pensijas. Ministru prezidents Trudo atkārtoja, ka viņa valdība nedomā atkāpties, jo neredz, kāpēc mazākuma valdība nevarētu valdīt, ja arī cieš sakāvi.

Trudo liberāļu mazākuma valdība ieņēmusi polītikā vidusceļu, kas bija ietverts „troņa runā," ar ko atklāja Kanadas 29. parlamentu. Troņa runu nolasīja karalienes pārstāvis ģenerālgubernātors Mičeners. Valdības jaunā programma ietver sociālu apdrošināšanu, kas nodrošina taisnīgu ienākumu tiem, kas nespēj strādāt, kā invalidi un veci ļaudis, piebilstot tomēr, ka jāpamudina cilvēkus, kas spējīgi strādāt, atgriezties darbā, bezdarba samazināšanu un darba piedāvājumu palielināšanu, lai labāk saskaņotu sociālās labklājības programmu, uzlabojumus dzīvokļu sagādē, pārtikas cenu nostiprināšanu, jaunu palīdzību pensionāriem. Programmā ir runa par palīdzību rūpniecībai, tirdzniecībai, kooperātīvu saimniecības veicināšanu, ārzemju kapitālu ieguldījumu stingrāku kontroli un smagi kritizētā imigrācijas likuma „caurumu aizlāpīšana", tāpat transporta, dabas piesārņošanas programmu kārtošana un tautas fiziskās veselības programmas ievērojama paplašināšana. Nav pieminēta gan algu un cenu kontrole, lai apkarotu inflāciju.

Troņa runas programma smagi balstās uz dolaru, ja visu solīto mēģinātu īstenot. Tās nolūks acīm redzot bija mīkstināt liberāļu smagos zaudējumus 30. oktobra vēlēšanās un iegūt 31 jauno demokratu atbalstu, kas ar savām balsīm var izšķirt līdzsvaru starp 109 liberāļu un 107 konservātīvo parlamenta deputātiem.

NDP vadītājs Luiss sacīja, ka troņa runa satur pietiekami daudz norādījumu, ka Trudo liberāļu valdība gatava iepazīstināt ar likumiem un priekšlikumiem, kas uzskatāmi „par lielu ieguvumu kanadiešiem". Luisa izšķiršanās deva garantiju Trudo valdības tālākai darbībai, kā arī iespēju uzvarēt pirmajā neuzticības nobalsošanā, ko ierosināja konservātīvo līderis Stenfīlds. Luiss tomēr izteicās, ka, ja valdība nepildīs solījumus, tad būtu jādod iespēja Stenfīldam sastādīt konservātīvo valdību. Agrākais konservātīvo ministru prezidents Dīfenbekers pārmeta Trudo valdībai, ka tā izdarījusi lielāko politisko pagriezienu pretējā virzienā visā politiskā vēsturē. Stenfīlds izteicās, ka Trudo valdības programma piesola no visa pa druskai un katram kaut ko, bet nenoteic nekādas priekšrocības.

Lasītāju vēstules.

DOMĀŠANA „ŠĶĒRSĀM"

Ar interesi izlasīju Lidijas Dzelzītes rakstu „Ugunskrusta simbolika" L.A. 20. decembra numurā. Ugunskrusta simbolikas vienāda nozīme gadu tūkstošos un visos kontinentos ir apbrīnojama lieta, īpaši tāpēc, ka, piemēram, baltās krāsas simbolika izveidojusies atšķirīga: latvietim balts ir viss labais, balts tērps gan iesvētāmai meitai, gan līgavai, daudz baltu dieniņu u.t.t. tautas dziesmās, bet japāņiem balta sēru krāsa... Salīdzinot pārliecības un pasaules skatījumus Rietumu pasaules mērogā vien un atceroties, ka ASV iedzīvotāji sevi pieskaita Rietumu pasaulei (par Kanadu zinu mazāk), ar izbrīnu jānosauc dažas atšķirības, kuru nezināšana savā laikā dažam labam no mums kaitējusi.

Minēšu te pāris kuriozus, tad nopietnāku problēmu.

Piecdesmitajos gados ieceļotāja savā darba vietā aizņēmās no dzimušas amerikānietes ieplēstu un aizlūzušu lietus sargu ceļam mājup. Pirms atdošanas pacentās to salāpīt un salabot. Īpašniece niknumā piesarka un nosvieda pie eiropietes kājām, lai paturot... Ja mums bija iestāstīts jau no bērnības, ka „labi salāpīts — tikpat kā jauns", tad šai krastā lāpīta manta ir vislielākā nabadzības „vizītkarte" un līdz ar to apvainojums kā zemei, tā katram individam. Pārplēstu drēbes gabalu vēl var kādu laiku valkāt, ļaujot citiem domāt, ka tas noticis „tikko"... Vīli drīkst aizšūt — to nevar pierādīt.

Otrs atšķirību lauks būtu darba meklētāja vērtēšana. Daudzi no mums izdeva naudu par daž. diem kursiem un gāja meklēt darbu lētām kurpēm kājās, pērnā gada kleitu mugurā un dažreiz apdilušu, Eiropā pirms kara pirktu rokas somu rokā, t cēdami saviem diplomiem un brīnīdamies, ka, vai nu noraida, vai dod viszemāk atalgoto darbu... Ja būtu zināts, ka domāšana dažādos kontinentos darbojas „šķērsām", tikpat kā horizontāla un vertikāla līnija, tad pareizāk būtu bijis aizņemties naudu, apģērbties pēc pēdējās modes, pieņemt labāku darbu, kuram trūkst zināšanas, darba vieta pēc tam būtu samaksājusi par kursiem, tāpēc ka labi ģērbtam cilvēkam principā „ir smadzenes", viņš tikai vēl jānosūta uz kursiem un drusku jāpaslīpē...

Trešais sektors būtu mūsu grāmatu iedabūšana šīs varenās zemes bibliotēkās. Mēs domājam galīgi „šķērsām", tās dāvinādami bibliotēkām un saņemdami pateicības vēstules. Par brīvu dota manta ir bez vērtības. Lasītāju acis to plauktā, ne katalogā neieraudzīs... Vajag prasīt, iepriekš zinot, ka tās tur nav! Pieprasītu mantu bibliotēka nopirks! Jo vairāk būs prasītāju, jo ātrāk bibliotēka sagādās grāmatu un liks plauktā. **Antonija Millere,**

Ņujorkā

NAV MANA KĻŪDA

L. A. 51. num. kollēga Alberts Kalniņš domā, ka Niksona posmā komūnistiem neesot pasniegta Austrumvācija, bet „ministru prezidents Brants atsacījies no Austrumvācijas robežu grozīšanas." Patiesībā ASV valdība labvēlīgi vēro rietumvāciešu koeksistences noslieces, īpaši sākot ar prezidenta Džonsona laiku, kas kādā runā **uzaicināja** „Bonnu un Maskavu kopīgi gādāt par drošību Eiropā". Jau Kenedijs nevarēja vien sagaidīt, kad konservātīvais Adenauers atkāpsies. Ja Amerika būtu vēlējusies citādu Branta polītiku, tā viegli to būtu varējusi panākt, piem., piedraudot atvilkt savu karaspēku no Rietumvācijas. Pareizs ir pieredzējušā parlamentārieša Bruno Kalniņa vērojums, ko tas apliecināja savos referātos šinī puslodē: „Eiropā nekas nenotiek bez Savienoto Valstu ziņas," tātad ir pamats domāt — arī tā saukt ās drošības konferences sagatavošana. Lielais žurnāls „Life" īsu laiku pirms savas apstāšanās sniedza kāda Lurjē draudzīgu karikatūru, kur uzvarētāja Branta kreiso roku ceļ uz augšu sirpjains vīrs krievu krekl ā, kas izlaists pār biksēm, bet labo — tēvocis Sams svītrainā frakā un zvaigžņoto gardibeni galvā. Paraksts: Mūsu puse vinnēja."

Diemžēl, arī feļetonos kādreiz jāatgādina bēdīgas patiesības.

Eols

BŪRĪ IESLODZĪTIE PUTNI

Apsveicu par pārmaiņām, kādas vērojamas Latvija Amerikā saturā un ārējā ietērpā. Nepatīk vienīgi, ka tik daudz vērības tiek veltīts tūristiem, kas brauc uz Latviju un no turienes atgriezušies runā un raksta visādas ģeķības un rāda krāsainas „miglas bildes", kuras īstenībā nemaz neatspoguļo turienes patiesos apstākļus. Dzejniece Velta Toma apgalvo, ka arī tagadējā Latvijā esot labi dzejnieki. Kāds gan brīnums? Reizēm arī putni, kuri ieslodzīti būrī, iemācās kōši dziedāt. Citi turpretim nebrīvībā drīz vien nobeidzās. Vai ar to gribēts teikt, ka visiem putniem vajadzētu dzīvot būros? Nedrīkstam aizmirst, ka nacionāli noskaņotie latvieši Latvijā raugās ar nicināšanu uz tiem Amerikas tautiešiem, kas brāļojas ar komūnistu funkcionāriem. funkcionāriem. Kauns, ka starp mums ir rakstnieki un dzejnieki, kuri, tik tālu un ilgi pa brīvo pasauli staigādami, vēl dod mesluš mūsu tautas verdzinātājiem un apspiedējiem.

Arnis Akmentiņš,
Kordobā, Argentīnā

J. KAŽA MALDĀS

Juris Kaža no Masačusetas 3. janv. lasītāja vēstulē Latvija Amerikā apšauba, ka latvieši vēlētos ASV uzvaru Vietnamā un apstiprina, ka viņš piederot pie tiem, kas nevēloties piedalīties cīņā pret komūnistiem Āzijā, jo tā neesot cīņa par Latviju.

Jābrīnās par šo naīvo loģiku. Internacionālais komūnisms ir vienots, jo nebrīvos ziemeļvietnamiešus triec cīņā gan ar Pad. savienības, gan komūnistiskās Ķīnas ieročiem, lai komūnismam paklautu 40 miljonu vēl brīvo Indoķīnas iedzīvotāju. Šī agresija jāsatriec. Atzinība ASV prezidentam Niksonam, kas to saprot. Brīnos, ka sarkanie miljonāri Masačuzetā pat latviešiem spēj iepotēt tik maldīgus uzskatus, kādus pauž Juris Kaža.

Alberts Kalniņš, Toronto

Nemiernieks, mīlētājs un karotājs

KAD MĒS JAUNI BIJĀM. ĒRIKS RAISTERS DZĪVĒ UN DARBOS. GRĀMATU DRAUGA APGĀDS, 236 lp. HARIJA GRICEVIČA VĀKS

Pieciem gadiem ātri aizritot kopš Ērika Raistera šķiršanās, tas pats apgāds, kur viņš pēdējā laikā strādāja, izdevis tā piemiņas krājumu ar zīmīgo virsrakstu, it kā šinī reizē vesela paaudze — pašreiz vēl rakstošie spalvas brāļi — atcerētos vēl savas jaunības dienas, aizgājušo dzīves pavasari. Reizē tas ir arī laimīgais Latvijas republikas laiks:

Tur es dzimu piektgada liesmainā kvēlē,
Un kad pieaugu, mums bija jau pašu valsts.
Nebij' vairs jālauzās
krieva vai vācieša mēlē,
Varēju strādāt un
brīvdienās teātri spēlēt,
Vēlēt saeimu un būt
kādai partijai balsts. (83. lp.)

Students, dzejnieks, redaktors, dzimis Raunas pagastā, vidusskolā gājis Smiltenē — Raisters ir raksturīgs, aktīvs savas paaudzes pārstāvis, kas ne vien darbojies visos uzdevumos, ko redzējis veicamus, bet arī cietis lielajā laikmeta traģikā un šīs ciešanas sublimējis par skaistiem dzejas vārdiem.

Pirmajos divdesmit radīšanas gados Ēriks Raisters vēl optimists, dzīves baudas slavinātājs, kāda ievirze dabiski saskan gan ar toreiz literatūrā sludināto pozitīvismu, gan ar mākslinieku biedrības Zaļās Vārnas vispārējo devīzi: „Vairāk mākslas dzīvē un dzīves mīklā. It tuva radniecība šādam rituālismam ar bohemiešu literārā un mākslas proletariāta franciskajām tradicijām, kuŗu galvenās iezīmes — nabadzība, bezbēdība un mīlestība —īpatnējā latviskā veidā ir plaukušas arī pie mums, varbūt jau no Jaunās strāvas studentu un avīžnieku laikiem.

Kamēr agrāk bohema slēpās Stučkas un Raiņa dzīvoklī, zaļvārnieši izgāja pie tautas ar trokšņainiem sarīkojumiem, Raistera vadītiem „jampampiem" Rīgā, ar braucieniem ormaņos pa Jelgavu, kur Čaks sita ielu stūŗos bungas, „lai pārsteigtu vidusmēra pilsoni" (pour é pater la bourjois). Kādreiz „jampampos'' bija klāt arī Edvards Virza. „Zaļo vārnu" vispār atbalstīja kritiķis Jānis Lapiņš. Bet tie bija pārāk augsti stabi jaunajiem, kuŗu intereses vairāk saistījās ar rožu plūkšanu līdzenumā.

Ja no meistara Virzas uz kādu krita ietekmes stari, tad tas bija Ēriks Raisters, kuŗa juteklisko mīlas dzejoļu toņis un saturs tuvāka rada Zemgales meistaram nekā laika biedram Jānim Medenim. Viņš arī Viržu diezgan pamatīgi studējis, tam pierādījums grāmatā ievietotais apcerējums.

Otrs Raistera mīlulis bija Aleksandrs Čaks, ko viņš arī vairākos gadījumos pacildinājis un no kuŗa neparastajām gleznām un salīdzinājumiem arī dažas ieskaņas viņa liriskajā produkcijā: „jauki būtu pārvērsties smaržīgā neļķē..." (99. lp.). „Krūtīs kā sāpe jaunība smeldz" (100. lpp.). Nikolajs Kalniņš atminās pareizi atzīmē, ka mīļākais „solonumurs" Raisteram bijis Čaka (23. lp.):

Tagad es dziedāšu
dziesmu par sevi,
Kā ar sirdi es paklīdis sen;
Tikai uzvalks, ko tēvs
man ir devis,
Mani godīgi dzīvot
vēl dzen.

Čaka tēvs, kā zināms, bija drēbniekmeistars; no tā arī tad tas uzvalks.

Bet Ērikam nebija tādas pilsētnieciskas kaisles kā „apašu fraka" autoriem. Viņš sevi pieskaitījis pie bijušajiem cūkganiem'', kā Čaks pusnīcīgi dēvēja lauku jauniešus. Un tad arī Latvijas dabas līrisms, īpaši Ziemsvētku laikā un pavasarī, piepilda labu tiesu mūsu poētā pantu. Pats viņš tomēr jutās kā sašķelts. Līze, māte, tā ieaugusi zemē, bet viņš, dēls, ar Raunas lankām tiekas vairs tik pāris reizes gadā: „iepazīt tā kā par maz, svešam kļūt — par daudz." (83. lp.).

Piezīmes, kas šai krājumā, liecina, ka Raisters ļoti tuvu centies pieiet bohemiešu iedabai, izprast tos: „Es dzīrēs bijis, dzīres devis pats (24. lp.). Īpaši sirsnīgi pieminēts boļševiku aizvestais proletārietis Alberts Birzmalnieks, kas principā nestrādājis, ja bijuši uz rokas četri lati, ar ko pavadīt nedēļu. Labi atceros šo zēnu, kas līdz ar senioru Edvartu Cālīti, Alfrēdu Kvāli un Augustu Broci dzīvoja laikraksta Pēdējā Brīdī līdzstrādnieku istabā. Tad nāca lieli episki notikumi, kas Raistera mūzu padarīja asāku, sarkastiskāku. Krievu bēgšana, vācu laiks, leģionāru cīņas, trimda. . .Politiskajā satīrā Raisters parāda īpatu talantu, kāda nav nevienam no iepriekš minētajiem paraugiem. Kirchenšteins.

Lūk, profesors
ar sudrabrīkli
Kā (. . .manuskriptā nesalasāms) pie galda sēž. . .

(Turpinājums 22. lp.)

Anda Zirnīte,
kuŗas klavierkoncerts notiks ceturtdien, 25. janvārī, plkst. 8.30 vak. Sv. Lorensa centrā, kā trešais Toronto latviešu koncertapvienības sezonas abonementu koncerts, kas ietverts arī Kultūras dienu programmā.

REDAKCIJAI PIESŪTĪTI IZDEVUMI

Ceļa Biedrs, mēnešraksts kristīgai dzīvei, 10 (170.) n-rs, decembŗa burtnīca, Latviešu ev.-lut. draudžu apvienības Amerikā izdevums, redaktors J. V. Strautnieks, 14 lp.

Ziemeļkalifornijas Apskats, 12. (154.) n-rs, decembŗa burtnīca, Ziemeļkalifornijas latviešu biedrības izdevums, redaktors O. Celle, 26 lp.

Zelta Vārtu vēstis, 12. n-rs, decembŗa burtnīca, Ziemeļkalifornijas latv. ev-lut. draudzes izdevums, redaktors A. Reinvalds, 50 lp.

Jaunais vārda dienu kalendārs 1973. gadam, sakārtojis Juris Konters, Latvju Grāmatas izdevums, 58 lp.

Rīga dimd Saulainē, redaktors un teksta autors Raimonds Čaks, Ērika Dzeņa un Jāņa Taņņa foto uzņēmumi, vāku zīmējis Richards Rollis. Bezmaksas izdevums Rīga dimd nometnes dalībniekiem, 76 lp.

Kristīgā Balss, 12. n-rs, decembŗa izdevums, Amerikas latviešu baptistu apvienības izdevums, redaktors R. Ekšteins, 14 lp.

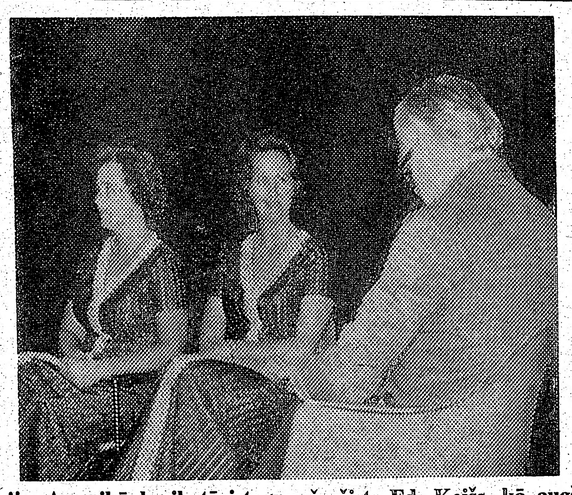

Latvija Amerikā karikatūrists un šaržists Ed. Keišs, kā augšējā attēlā redzams, zīmē pazīstamās māsas pianistes Gutbergas pēc kāda koncerta Toronto. Pēc Toronto latviešu biedrības sestdienas skolas vadības aicinājuma mākslinieks uzņēmies arī no savas puses atbalstīt latviešu skolu tās nākamajā sarīkojumā, ziedodams savu honorāru skolas darbam. Ed. Keišs darbojas pie Entertainment Associates aģentūras, kas ir plašākā Kanadā, ar nodaļām arī ASV. Mūsu līdzstrādnieks iemantojis kanadiešu vidū uzmanību kā viens no veiklākajiem skiču mākslinieciem Kanadā. Viņa zīmētās naturālās skices un šarži būs pieejami TLB sestdienas skolas plašajā bazārā svētdien, 11. februārī, Latviešu namā.

Nodibināta Latviešu rakstnieku apvienība

No Medisonas (ASV) ziņo, ka pēdējā 1972. gada dienā nodibinājusies Latviešu rakstnieku apvienība, kuŗa savā dibināšanas deklarācijā kā mērķus min — „pārstāvēt un aizstāvēt latviešu rakstnieku intereses sabiedrībā un veicināt literāru jaunradi."

Pagaidu organizācijas komitejai, kuŗā darbojas Olģerts Cakars, Valters Nollendorfs un Valdis Zeps, uzdots sešu mēnešu laikā izstrādāt Latviešu rakstnieku apvienības statūtus un noorganizēt pirmo kongresu, atrodot iespējas tajā reprezentēties arī rakstniekiem, kas paši nevar kongresā būt klāt.

Pirmā komitejas sēde paredzēta 21. janvārī Milvokos. Pēc sēdes komiteja sola sniegt plašāku ziņojumu presei, kuŗā, iespējams, tiks arī atklāti organizācijas iniciātoru - dibinātāju vārdi.

Vms

MĀRTIŅA ZĪVERTA DAUDZINĀJUMS BOSTONĀ

Pirms 110 gadiem 1. janvārī piedzima lielais ērgļenietis Rūdolfs Blaumanis, bet 40 gadus vēlāk — lielākais latviešu drāmu autors Mārtiņš Zīverts. Mēs nezinām, kuŗš no viņiem būtu lielāks, ja Blaumanis būtu varējis sasniegt Zīverta mūža gadus un nodzīvot 25 gadus ilgāk. Šodien, kad skatāmies Blaumaņa lugas, tās noder mums vairāk atpūtai un atmiņām par kādreizējo patriarchālo Latvijas lauku dzīvi, jo savos darbos viņš par lauku sētu un muižu tālāk neaizgāja. Mārtiņš Zīverts mums nesniedz lauku cilvēka pārdzīvojumus, bet dod pilsētnieku — intelektuāļu pārdzīvojumus laikmeta nemierīgos apstākļos, kaŗa rēgainos bunkuros, trimdas izmisumā. Kad agrāk Bostonā aizgājām pēc Zīverta lugu izrādēm, tās uzvandīja nemieru un pārdomas, izraisīja ilgas diskusijas skatītājos. Dialogi negribēja rimties pat pēc vairākām dienām, tā skatītājus bija satraucis lielais latviešu drāmatiķis, kas pats ir bēglis un trimdinieks, kam vienas sāpes un cerības ar mūsu smagi piemeklēto tautu.

Šoreiz bija izņēmums ar Minchauzena precībām, kas būtībā ir komēdija, bet publika tomēr maz smaidīja, vāji aplaudēja. Vai tiešām aktieŗi tik slikti spēlēja? Šīs komēdijas izrāde redzēta Rīgā, tad Vācijā un beidzot Bostonā, kas bija pulcinājusi pilnu zāli un pat balkonus ar skatītājiem, kas parasti mūsu izrādēs ir tukši.

Mārtiņš Zīverts 6. janvārī bija bostoniešu viesis. Vispirms viņš apmeklēja latviešu skolu un bērniem stāstīja par savu bēgļa braucienu no Kurzemes uz Zviedriju. Aizkustinošais stāstījums bērniem ļoti paticis. Skolotāji savās klasēs audzēkņus iepazīstinājuši ar izcilo latviešu autoru un uzdevuši skolēniem rakstīt domrakstus, ko viņi zina par Zviedrijas ciemiņu, kas bija atbraucis uz Ameriku, lai te pavadītu tikai 2 nedēļas un tās pašas visai sasprindzinātā nemierā.

Izrādes starpbrīdī, režisora Osvalda Uršteina un Jāņa Lejiņa pavadīts, Mārtiņš Zīverts kādā nomaļā solā ieraudzīja kādreizējo skatuves meistaru Nacionālā teātrī Ernestu Ūdri. Tā bija pēc ilgiem gadiem jo sirsnīga satikšanās teātŗa atmosfairā. Ernests Ūdris savas vecumdienas pavada veco ļaužu mītnē starp svešiem cilvēkiem, turpat, kur kādreiz preses seniors Jānis Porietis.

No Ņujorkas bija ieradušās veselas divas automašīnas ar aktieŗiem un rakstniekiem. Tur redzēja Elzu Ķezberi, Sandru Amatnieci, Kārli Pētersonu, M. Damrozi, R. Mucenieku u. c., bet no kaimiņu pavalsts bija ieradušies Paula Jēgere - Freimane, Dzintars Freimanis un jo plašā skaitā Bostonas spēlmaņi, bet dažus tomēr neredzēja. . .

Pēc izrādes Reinis Birzgalis, kas tēloja Minhauzena kapu Jukumu, uzveda uz skatuves autoru — jubilāru, kuŗa vārds tik daudzkārt bija pieminēts. Runāja R. Birzgalis, tad V. Lamberga no Bostonas aktieŗu saimes, bet plašāko raksturojumu sniedza rež. Osvalds Uršteins. Viņš cildenā runā minēja autora idejiski dziļos, neskaitāmos tēlus, ko devis latviešu makabrās spēlēs. Viņš teica, ka būtu laimīgs, ja varētu nosaukt visu drāmatisko darbu titulus no galvas, bet pieminēja spožākos Zīverta dārgakmeņus latviešu drāmatiskā literātūrā. „Tu neesi mums tikai tagad," teica Uršteins, „tu esi sen pie mums. Jau 1950. g. 8. janvārī mēs uzvedām tavu Ķīnas vāzi, kad paši tikko ieradāmies Amerikā."

Ar to arī oficiālā godināšana zālē beidzās. Pa runu laiku visi skatītāji stāvēja piecēlušies kājās. Tad nāca brīdis runāt pašam gavilniekam, kuŗa rokās bija rožu ziedu buķete. Svinīgs, tērpies tumši pelēkā uzvalkā, Mārtiņš Zīverts vispirms pateicās par ziediem un vēlējumiem, padomāšanai pieminēdams izcilā ungāru rakstnieka Aleksandra Petofi (1823. — 49.) stāstu Miniatūra, ko kā ganu zēns lasījis kādā Austruma burtnīcā. Patofi esot lielākais ungāru rakstnieks vēl šais dienās, ko kazaka durklis nonāvējis 23 g. vecumā, un viņa kaps nav zināms.

„Patofi stāsts man palicis visu mūžu atmiņā. Tur tēloti cilvēki, kas dzīvo un kuŗus nošķir tumsas aizkars. Vienmēr kāds aiziet aiz šī aizkara un vairs neatgriežas. Otrā pusē aizkaram dzīve turpinās, bet neviens no viņiem vairs neatgriežas priekškara šai pusē. Lielais noslēpums starp priekškariem paliek, un labi, ka to nezinām. Kas būtu, ja mēs visus noslēpumus zinātu?" Tā apmēram beidzās Mārtiņa Zīverta simboliskā runa par dzīvības un nāves robežu, par priekškaru, kāds ir arī skatuvei, kur aktieŗi tēlo savas lomas.

Gaidas un jaunas meitenes pušķoja ar ziediem ne vien autoru un režisoru, bet arī visus Minchauzena precību tēlotājus.

Publika bija skeptiska ar aplausiem, kauču šoreiz spēlēja komēdiju, kur cilvēks varētu atbrīvot sasprindzinātos nervus. Aplaudēja tikai vienā gadījumā — skatā, kur Uksens aizved uz deju savu satikto galma dāmu. Nebija sajūsmas ne uz skatuves, ne arī skatītājos, kaut notikums tik vienreizēji liels. Vai tā būtu latviešu teātŗa trimdā „gulbja dziesma"?

M. Zīvertam 8. janvārī vēl bija satikšanās ar Ņujorkas literātiem, un nākošā dienā viņš kopā ar savu gados jauno dzīvesbiedri lidoja atpakaļ uz ziemeļzemi Zviedriju. M. Zīverta divas nedēļas bija bagātīgs ciema kukulis Amerikas latviešiem.

Osvalds Akmentiņš

Arnis Akmentiņš

Pavasaris Buenosairesā

Milzu lielpilsēta Buenosairesa, kuŗa kā gigantisks debesskrāpju un grandiozu celtņu mūža mežs plešas tikpat varenās Riodelaplatas upes krastā, svētdienu priekšpusdienās maina savu dzīves ritmu. Šķiet, ka pat neskaitāmie fabriku dūmeņi lielajā rūpniecības priekšpilsēta Aveļanedā pūš mazāk dūmu un kvēpu pret dzidrajām pavasaŗa debesīm.

Kad braukdams pa autoceļu „ruta nacionalnumerodos" nonāku uz augstā tilta, „Puente aveļaneda", kas vada nepārtrauktu automobiļu straumi abos virzienos, ne vien pāri ostas nozarojumam Riačueļo, bet arī pāri ostmalas zemāko vairākstāvu namu jumtiem krāšņajā ostas rajonā Boka, paveŗas neaizmirstams skats uz Buenosairesas centra debesskrāpju un torņu siluetiem un saulē vizuļojošo Riodelaplatas upi, kuŗai otru krastu nevar saredzēt.

Milzu okeāna tvaikonis, ostas velkoņu pavadīts, lēni virzās pa peldošām bojām iezīmētu kuģu ceļu, duļķaini brūnajā straumē. Uz daudzajiem vairākstāvu klājiem gar reliņiem drūzmējas aizbraucēji. Viņi baltiem nēzdodziņiem māj atvadu sveicienus krastā palicējiem. Šī sen pazīstamā atvadīšanās aina, kuŗa neskaitāmas reizes attēlota dižu mākslinieku gleznās un kuŗas atveidus tūkstoš dažādās variācijās glabā filmu celluloīds, arvien rada melancholisku noskaņu. — Šķiršanās brīdis iezīmē krustceļus kā aizbraucēju, tā palicēju dzīvē.

Nākošā mirklī skatam pazūd iepriekš aprakstītā panorāma.

Milzīgā dzelzbetona tilta uzbrauktuve slaidā lokā automobiļu straumi ievada platā avenīdā, kuŗa starp slēgtām namu rindām aizstiepjas virzienā uz Buenosairesas vecpilsētas centru.

Pa kreisi redzams Lezamas parks un par Santelmo sauktās vecpilsētas daļas senlaicīgās preču noliktavas un nami, kuŗu fasādēs saglabājies senais kolonijas laiku celtniecības stils. Labajā pusē gaišā akmenī cirsta un ar majestātisku joniešu kolonnu rindu greznota pils. Tur jau ilgus gadus darbojas Arģentīnas nacionālās universitātes architektūras fakultāte. Aizgājušos ģenerāļa Perona valdīšanas laikos šajā monumentālā celtnē bija ierīkota Evitas Peronas vadītās valsts labdarības organizācijas „Fundacion Eva Peron" galvenā mītne. Tālāk ostas virzienā, koku milzeņiem greznota parka vidū, kaŗa ministrijas cietoksnim līdzīgā celtne stāv vientuļa starp divām platām ātrsatiksmes avenīdām.

Slīpas nogāzes malā, kur reiz senos laikos bijis Riodelaplatas upes krasts, atrodas senlaicīgā valdības pils Kasarosada.

Gaŗām valdības namam nogriežos pa kreisi, lai pa plašo Maija avenīdu sasniegtu kongresa laukumu.

Daudzi automobilisti neresektē satiksmes sarkanās signālugunis ielu krustojumos. — Pablenž pa labi un kreisi un redzēdami, ka netuvojas citi autobraucēji, kuŗi avenīdu vēlētos šķērsot, bez apstāšanās brauc tālāk.

Agrā svētdienas priekšpusdienā Buenosairesas centra rajonā gandrīz neredz kājām gājējus. Arī autosatiksme ir niecīga, salīdzinot ar darba dienu drudžaino steigu. Galvenais, ka svinamo dienu priekšpusdienās nestrādā arī pilsētas valdes satiksmes inspektori, kuŗi citādi šādos gadījumos satiksmes noteikumu pārkāpējiem izraksta ļoti „sālītas" soda biļetes. Šāda brīvība iespējama līdz brīdim, kad arī Buenosairesā ielu krustojumos tiks uzstādīti radara aparāti un automatiskas foto kameras ielu satiksmes kontrolei. Šķiet, ka daudzi autobraucēji (sevišķi gados jaunākie) apzinās, ka dienā, kād atsevišķu individu dzīvi līdz pēdējai sīkdaļai kontrolēs automatiski skaitļotāji, aizgājušo gadsimtu romantikas atspīdums uz visiem laikiem būs zudis. Tad dzīve kļūs daudz nopietnāka un varbūt arī skumjāka.

Kad sarkano signālgaismu priekšā samazinu ātrumu un apstājos, citi braucēji, kuŗi seko aizmugurē, nervozi pūš savu auto signāltaures, kuŗām skaņa vairākos melodiskos toņos.

— Provinces vecīti! Neraizējies par sarkanām gaismām šodien svētdiena! Ha, ha, ha! jautri smejot pabrauc gaŗām jauniešu sabiedrība līdz pēdējai iespējai pārpildītā luksa limuzīnā.

Jaunekļiem, kaut drusku ačgārna, varbūt tomēr taisnība. — Mana piesardzība. kuplā iesirmā bārda un Kordovas provinces autonumurs īsti neiederas šo bezbēdīgo galvaspilsētas autobraucēju pulkā. Nerodas iespēja pajautāt, vai satiksmes noteikumu neievērošanā varbūt izpaužas Buenosairesas jaunatnes protesta gars, kuŗu neskaitāmās rīmēs pauž un skandē daudzi moderno laiku dzejnieki.

Jaunatne vienmēr un visos laikos cenšas pārveidot pastāvošās sabiedrības iekārtas formas. Mūžīgā nemiera un trauksmes galvenais iemesls ir apstāklis, ka iekaŗot savu vietu un nozīmi ikdienas sadzīves vidē aizvien ir bijis un būs ļoti grūti. Reizēm pat ģeniālas idejas un skaidra notikumu nozīmes izpratne nepašķir ceļu. Visur kāds gados vecāks vīrs jau stāv priekšā, ar līdzjutīgu smaidu (labākā gadījumā) noraida jaunā censoņa sajūsmu. Tādēļ jauniešiem neapzinoties rodas iespaids, ka visi monopoli šai pasaulē pieder vīriem ar sirmām galvām. Šis apstāklis ir galvenais iemesls hipisma, pacifisma un citu modernu ismu aizvien lielākai popularitātei. Pesimisti aizmiršanos meklē pārspīlētā seksuālismā, narkotisko vielu noreibumā un vulgārā dīkdienībā. Buenosairesā, kur vēl pagaidām nav pat īstu hipiju, varbūt šīs moderno laiku kaites vērojamas krietni mazākos apmēros nekā citās lielās Amerikas kontinenta pilsētās. Vienīgi nenoliedzami, ka arī šeit pazīstamie svešu utopisku ideju pravieši jau paspējuši izkaisīt naida un nemiera sēklu.

Ir agra priekšpusdienas stunda. Atstāju auto tuvējā garāžā un iegriežos kādā kafejnīcā kongresa tuvumā.

Zēni, zābaku spodrinātāji un pārdevēji, piedāvā gan savus pakalpojumus, gan preses izdevumus visās ievērojamākās pasaules valodās. Laipnos piedāvājumus noraidu. Paklausīdams kāda cienījama latviešu literāta labam padomam, kuŗu nesen lasīju kādā Amerikas latviešu laikrakstā, ceļā līdzi esmu paņēmis „kanadiešu" rakstnieka Jāņa Zariņa atmiņu grāmatu „Kāvu gados" otru daļu. Iepriecina reālais tēlojums, kur bez liekiem izpušķojumiem atspoguļojas latviešu kaŗavīru dzīvē aizgājušās 2. pasaules kaŗa laiku dienas. Traucē vienīgi karmina sarkanie vāki. No dažu iezemiešu jautājumiem manu, ka viņiem tāda pārliecība, ka es varētu būt Mao ideju cienītājs.

Plašās kafejnīcas telpas vidū astoņi biljarda galdi. Šī spēle, tāpat kā futbols vai zirgu skriešanās hipodromā, ir daudzu arģentīniešu lielā kaislība.

Klak, klak, klak — ar sausu troksni sasitoties skan baltās ziloņkaula biljarda bumbas, zīmēdamas ģeometriskas figūras uz galda zaļā samta pārvalka. Veiksmīgākās karambolas skatītāji sveic skaļiem aplausiem.

Netālu pie nomaļus blakus galdiņa divi ārzemju jūrnieki strīdas ar kādu valūtas uzpircēju par dolara cenu. Inflācijas vilnis Arģentīnā pēdējā laikā sasniedzis vēl nepieredzētu rekorda līmeni. Pēc oficiālā maiņas kursa par vienu amerikāņu dolaru jāmaksā gandrīz tūkstoš veco Arģentīnas peso, kuŗi savukārt vērtībā līdzīgi desmit jaunajiem, jo nesen notika valūtas devalvācija. Melnajā biržā, kuŗu spāņu valodā ļoti elegantā veidā sauc par „parallēlo valūtas tirgu", dolaru cena pat pārsniedz tūkstoš četri simti pesos par vienu dolaru.

Arģentīnas republiku pašreiz piemeklējusi smaga saimnieciska, politiska un morāla krize. Ģenerāļa Perona piekritēju masas, kuŗas meklējamas galvenokārt tautas mazāk turīgo un mazāk izglītoto pilsoņu vidū, pārdzīvo delīrijam līdzīgu sajūsmas uzplūdumu par dižā tautas vadoņa atgriešanos Buenosairesā pēc septiņpadsmit trimdā pavadītiem gadiem. Daudzas sirdis pukst satraukts cerībās par labo, sen aizgājušo laiku atgriešanos. Partijas runasvīri aizvien rūpējušies par to, lai reālitāti pārvērstu leģendā un ģenerālim Peronam piedēvētu visuziņātāja slavu, kam vienīgam rokās laimīgas un bezrūpīgas nākotnes atslēga.

Televīzijas raidītāji neskopojas komentāriem, sniedzot ziņas par visas intereses degpunktā esošo politiķi. Pat biljarda spēlētāji un valūtas uzpircēji uz mirkli pārtrauc savas nopietnās nodarbības, lai redzētu, kā vecais ģenerālis no savas rezidences balkona sveic pūli. Tie, kas gaidījuši brīnumus, varbūt jūtas vīlušies. Šī atgriešanās katrā ziņā nav tāda kā Napoleona atgriešanās no Elbas salas. Gaidītā revolūcija un spontāna varas pārņemšana nav notikusi un nenotiks. Visjūsmīgāko fanātiķu skaits, kuŗi nedēļas laikā rīkojuši demonstrācijas ģenerāļa Perona mītnes tuvumā, kopskaitā nepārsniedz divsimt tūkstošus. Šķiet, ka Arģentīnas tauta beigās sasniegusi savu politisko brieduma pilngadību. Vēlēšanas nākošā gada martā var nest daudzus pārsteigumus, bet katrā ziņā jau tagad redzams, ka septiņdesmit septiņus gadus vecais ģenerālis nekādā gadījumā nebūs vienīgais un neapstrīdamais uzvarētājs.

(Turpinājums sekos)

Arģentīnā populārais latviešu mākslinieks, gleznotājs un grafiķis Gvido Brūveris rīta pastaigā Buenosairesas kongresa laukumā.
Foto: Arnis Akmentiņš

Toronto latviešu kreditsabiedrība
Latvian (Toronto)
Credit Union Limited
491 College St., Toronto 174, Ont.
maksā
5% par noguldījumiem,
5½% par ilgtermiņa noguld.
Kreditsabiedrība izdara visas parastās banku operācijas, izsniedz aizdevumus, izdara naudas pārvedumus un izsniedz ceļotāju čekus. Reizē ar naudas noguldīšanu vai aizdevumu izsniegšanu kreditsabiedrība izdara dzīvības apdrošināšanu līdz $2000.00 vai $5000.00.
Birojs atvērts darbdienās no pl. 12 — 8 vakarā,
sestdienās no pl. 9 — 1 pēcp.
TĀLRUNIS
924-2551
924-2552

IESPĒJA SAMAZINĀT JŪSU 1972. G. PERSONĪGĀ IENĀKUMA NODOKLI!
(Income Tax)
Jau šodien varat izmantot JAUNO „Income Tax Act sec. 146". Šis likums atļauj jums, IENĀKUMA NODOKĻA MAKSĀTĀJIEM, noguldīt kārtējus depositus reģistrētā, personiskā pensijas plānā un ATVILKT šos noguldījumus no jūs taksējamiem ienākumiem.
Šī ir vienreizēja izdevība krāt nākotnei, izmantojot KRIETNU PERSONĪGĀ IENĀKUMA NODOKĻA (Income Tax) IETAUPĪJUMU!
Piezvanat man, vai iesūtat sekojošo kuponu, parādīšu jums, kā patiesi ietaupīt uz ienākuma nodokļa (Income Tax) rēķina!
Mārtiņš Grimba
Birojā: 364-8153 Mājās, 757-8669
MUTUAL OF NEW YORK
2 Carlton St., Suite 1311, Toronto 2, Ontario
Vārds, uzvārds .....
Adrese: .....
Dzimšanas gads ..... Telefons .....

Minsteres ģimnazijas nākotne

Visas brīvās pasaules latviešu devums Minsteres ģimnazijai ir pāri par 50.000 vācu marku, vai ap 16.000 dol., kā to pēc laikrakta Latvija (Vācijā) 23. decembŗa numura ziņojuma paskaidrojis skolas direktors Dr. Z. Vitens Latviešu centrālās komitejas sēdē 9. un 10. decembrī Minsterē. Bez tam bijis arī kāds Berchtesgadenā mirušā latvieša novēlējums ģimnazijai, tomēr pēc tiesiskās puses nokārtošanas saņemamā summa varētu būt maza, jo lielāko daļu paņemšot pašvaldība. Tātad latvieši savu vienīgo pilna kursa ģimnaziju brīvajā pasaulē materiāli pabalstījuši pietiekami. Tomēr, pēc šīs pašas sēdes atreferējuma, daži citi apstākļi Minsteres ģimnazijai nav tik labvēlīgi.

Ziņojuma dienā skoļēnu skaits Minsterē bija 78, bet tūliņ seko piebilde, ka Ziemsvētku brīvlaikā daži audzēkņi skolu atstās, toties divi skolnieki pēc Jaungada ieradīsies no Austrālijas. Pēc šī ziņojuma liekas, ka skolēnu skaits vēl vairāk samazinājies un tuvojas ap 70. Pagājušo rudeni Minsterē bijusi papildskolas audzēkņu sanāksme, ko vēl plašākā mērā domāts rīkot nākošajā pavasarī. No papildskolas galvenokārt vajadzētu nākt skolēniem Minsteres ģimnazijai.

Vērojot no šī krasta Minsteres ģimnazijas skolēnu sastāvu, liekas, ka Vācijas latviešu bērni tur nav pietiekamā skaitā, tāpat varētu vēlēties vairāk audzēkņu no pārējām Eiropas zemēm. Kaut arī Vācijā palika liela daļa veco ļaužu, tomēr liekas, ka arī tur vēl ir ģimenes ar bērniem skolas vecumā, un vairāk varētu pievērst uzmanību Vācijas latv. bērnu iesaistīšanai Minsteres ģimnazijā. Bērnu sūtīšana no Ziemeļamerikas vai Austrālijas izmaksā dārgi, tikai nedaudz ģimenēm tas iespējams. Varētu lēst, ka šo tālo kontinentu latviešu bērniem Minstere izmaksā tikpat, cik laba universitāte ASV. Varbūt arī tāpēc dažreiz jāizšķiras, vai sūtīt bērnu uz latviešu ģimnaziju Vācijā, vai kādā no labākām universitātēm šepat.

Bez tam ASV darbojas latviešu vasaras ģimnazija Gaŗezerā, kas ar katru gadu kļūst populārāka un atvilina skolniekus Minsterei. Šogad paredzēta vēl otra vasaras ģimnazija ASV austrumu piekrastē, pie Kvēkertaunas, Pensilvēnijā, kas vēl vairāk samazinās skolnieku došanos no ASV uz Vāciju.

Minsteres ģimnazijai ir arī grūtības ar skolotāju sastāvu, kā to var spriest pēc ziņojuma LCK sēdē. Līdzšinējā zīmēšanas skolotāja Jansone ar 1. decembri atlaista, bet decembŗa beigās uz Kanadu un ASV atgriezās skolotājas Libere un Dāle. Ar 1. janvāri darbu atstāja fizikas un ķīmijas skolotājs Bištēviņš. Viņa vietā ar 5. janvāri stājās bijušais Amerikas latviešu

(Turpinājums 20. lp.)

(28. turpinājums)

„Tā, apskatīsimies, vai te nav kaut kas vecajiem Grīvām," it kā beigu piezīmi nedzirdējusi, Aija veda Elīzu gar dažādu importētu un pašu kanadiešu ražotu adītu preču galdiem. Elīzas skats bija satraukts un izklaidīgs. Pagātne bija metusi pāragru sarmu viņas tumši blondajos matos, kā arī pāragras grumbas viņas sejā, ko šodien skaistuma kopēja izmasēja un ar speciāli sagatavotu ziedes masku īslaicīgi izlīdzināja. Rītā tās būs atkal redzamas un, ja viņa neturpinās krāsot matus, tie būs atkal sirmi.

„Kā tev patīk šis adītais vamzis?" Aija turēja viņa krāsas adījumu abās rokās, lai Elīza varētu labāk apskatīt. „Vai būtu labs arī pēc lieluma Grīvas tēvam?"

„Tu jau esi tas Ziemsvētku vīrs, pērc vien. Ja tev patīk, arī vecamtēvam patiks. To viņš bieži vien saka, ka tev esot izcila gaume," draudzene nevērīgi noteica.

Grīvas mātei Aija nopirka siltus rīta svārkus sūnu zaļā krāsā. Ar bažām viņa vēroja draudzeni. Likās, ka šī pēkšņā un neparastā pārmaiņa, brauciens uz Kanadu, projām no gadiem ierastās, rūpju pilnās ikdienas, Elīzu mocīja un mulsināja. Bezrūpību un aizmiršanos piedod jaunībai, pusmūžam to pārmet, par veco smejas. Gandrīz divdesmit gadus Elīzai bija jāizliekas, jāmelo, jātēlo, lai sabiedrības okšķeŗi liktu viņas ģimeni mierā. Vislielākā pateicība pienācās Grīvas tēvam, kas arī šinī visdrūmākajā dzīves posmā prata smaidīt un galvu augstu turēt. Viņš vēl joprojām bija lepns ar savu dēlu, viņa garīgajiem dotumiem. Par to, ka viņš Ritvara dēļ kļuvis kroplis, nevienam nebija ne jausmas. Vai mazums vecu cilvēku piemeklē sirds lēkmes? Vedekla un vīratēvs sapratās bez vārdiem. Viens cieta garīgi, otrs fiziski. Elīzas domas un sirdsapziņa bija sakropļotas un nesakarīgas, jo viņu biedēja cilvēku ļaunās mēles, kas nekautrējās graizīt katru nelaimīgo, kam vien tika klāt. Dzīvojot nomaļnieces dzīvi, viņai daudz kas pagāja secen, toties jaunos nelika mierā, īpaši vecāko dēlu Ilgvaru. Jauneklis mācījās universitātes medicīnas fakultātē ar uzslavām un godalgām, bet viņam bija jāatsakās no labi atalgota vasaras darba mātes un veco Grīvu tuvumā, jo, tiklīdz viņš kur parādījās, cilvēki pat nekautrējās bāzt galvas kopā, sačukstēties, rādīt pirkstiem.

„Nesaprotami ir Dieva ceļi," Elīzai ausīs allaž skanēja viņas vecāsmātes balss, it sevišķi pēc vecā Grīvas nelaimes. Neviens no latviešiem pat neuzdrošinājās ielūgt viņu mājas viesībās vai pārmest, ka neapmeklē tautiešu sarīkojumus. Vienīgā reize, kad vecie Grīvas un Elīza atstāja mājas, bija Zaļās Ceturtdienas vakarā, ejot pie dievgalda. Tad mācītāja kundze atbrauca ar savu znotu, lai palīdzētu arī Grīvas tēvam nokļūt uz baznīcu. Jaunie dzīvoja citās pilsētās. Pusi no sava mūža Elīza bija ziedojusi bērniem, viņu audzināšanai un izglītībai. Visi bija kristīti, iesvētīti un baznīcā laulāti. Bērni viņu mīlēja un cienīja, lai gan mātei kādreiz likās, ka tie ir pārāk patmīlīgi. Ja vecais Grīva kādreiz ieminējās par pienākumiem pret latviešu sabiedrību, Ilgvars pasmaidīja: „Vai tad jūs te visi trīs neesat latviešu sabiedrība?"

Pāris reizes pēc Ritvara apcietināšanas Elīza bija pārsteigusi vecomāti sava dēla istabā klusi raudot. Klusēdama vedekla bija piestājusies pie vīra mātes un arī savu grūtumu izraudājusi. Bet nu viņa atkal iemesta dzīvās dzīves ūdeņos, tanīs ūdeņos, kuŗu spēks grieza dzirnu ratu un mala graudus putekļos. Šovakar viņas abas ar Aiju bija miljonāra Velsa viešņas.

* * *

Inženieris Grīva stāvēja pie savas kameras loga. Gaisā bija jūtams ziemas tuvums. Jā, tās bija dienas svina pelēkumā, drūmas un smagas. Pat kalns likās īgns. Spītēdams ziemeļvējam un pirmā sniega pietūkušajiem, zemajiem mākoņiem, kas elsodami cēlās un grima ap milzeņa jostas vietu, tas biedinot un brīdinot stāvēja izslējies pret debesīm visā augumā. Daba, aizturējusi elpu, gaidīja pirmo sniegu. Ritvaram bija skumjas un reizē arī tāds kā prieks. Skumjas par gaidāmo pārcelšanos uz Markvetu, prieks, ka viņam būs nodarbošanās. Divus pēdējos gadus inženieŗa Grīvas uzticamākais draugs bija kalns, ar kuŗu varēja domās sarunāties, izsūdzēt bēdas un sirdsēstus. Pirms Ritvara pie tā paša loga bija stāvējuši mūki un, lūgšanu pērļu virknei slīdot caur pirkstiem, skaitījuši savu Pater Noster, Ave Maria vai kādu citu rožu kroņa lūgšanu. Pirms klosteŗa savos primitīvajos mājokļos te dzīvoja indiāņu ciltis, kas pielūdza sauli un mēnesi, kalnu un debesis, visu, ko viņu lielais gars, viņu varenais Manitū bija radījis. Un kalns klusēdams vēroja un uzklausīja zemes bērnu īsās dzīvītes likstas un likstiņas, kam par cēloni nebija neviens cits kā cilvēks pats, bēdu sūdzētājs un dvēseles miera meklētājs. Cilvēks savai izrīcībai vienmēr mēģināja atrast iemeslus un attaisnojumus, dabā viss risinājās, sekojot stingrai likumībai. Miljongadīgais milzenis arī to saprata un klusēdams piedeva.

Ritvaru māca grūtsirdība, jo cilvēki viņu nesaprata. Kad tam klājās labi, visi, kas viņu kaut cik pazina, mēģināja pielabināties, lai gūtu savu labumu. Šķietamiem draugiem un radiem likās, ka Ritvara pienākums bija sarūpēt tiem labi ŧtalgotu darbu, banku aizdevumus māju iepirkšanai vai uzņēmumu uzsākšanai. Tā bija paša Ritvara vaina, jo savas karjēras sākumā bija rīkojies pārāk plaši un vērienīgi. Protams, inženieris Grīva nebaidījās darba. Viņš bieži strādāja dienām un naktīm, plānojot jaunus, valstij nozīmīgus būvdarbus. Ņujorkas valdība viņa spējas novērtēja ļoti augstu, dāvājot neierobežotu uzticību un rīcības brīvību. Ritvars bija aizmirsis kaut ko ļoti nozīmīgu, proti — pieeju cilvēkiem, īpaši amerikāņu kollēgām. Inženieris Grīva nespēja būt vienā laikā pazemīgs un respektējams. Tas visvairāk attiecās uz gados un izdienā daudz vecākiem darbiniekiem, kam viņš tagad bija priekšnieks. Ritvara sausie un oficiālie rīkojumi tos kaitināja. Darbus plānoja un īstenoja jau gadiem pirms Grīvas. Savā pārākuma apziņā viņš ignorēja citu darbinieku spējas un nopelnus kopīgajā darbā. Viņš arī nevienam neuzticējās, izņemot divus cilvēkus — tēvu un māti. Ritvaram likās, ka viņi bija vienīgie, kas no sirds, bez savtīguma, priecājās par dēla panākumiem un ģeniālajām spējām. Un tomēr, vai nelikās naīvi un neticami, ka pretlikumību inženieris izdarīja viņu dēļ, gribēdams sagādāt tiem skaistas un bezrūpīgas vecumdienas... Ritvars satraukts vēroja smagos mākoņus, kas nespēja pacelties līdz kalna virsotnei. Vai arī viņš visu dzīvi nebija mēģinājis pacelties augstāk par citiem? Vai viņa panākumi bieži nedibinājās uz laimi un pa daļai arī uz sagadīšanos? Vai nebija tā, kā tēvs to tik skaisti teica, ka viņam būtu vajadzējis sekot savam dabiskajam talantam un sirdsdedzei, kļūt pr mūziķi, nevis pievērsties tik praktiskam arodam kā inženieŗzinātnei? Ritvars saklausīja gaitenī soļus, kas apstājās pie viņa durvīm. Jā, amerikāņi bija apbrīnojami cilvēki, arī šādā situācijā viņi izturējās mierīgi, pieklājīgi un humāni. Ieslodzījuma vietas uzraugs pieklauvēja un ienāca kamterā.

„Auto jau gaida, lai aizvestu jūs uz Markvetu," vīrs pusmūža gados laipni noteica.

(Turpinājums sekos)

Daugavas Vanagu dienām gatavojoties, no kreisās: komp. I. Sakss, M. Jonāne, Baiba Šmita - Kalēja (rīcības komitejas priekšsēde), A. Upeslācis un B. Rubesa kopējā apspriedē DV namā Toronto. DV dienas risināsies 26. un 27. maijā Toronto. Foto: J. Līgers

Mērķi un uzdevumi

INTERVIJA AR JAUNO DV PRIEKŠNIEKU JĀNI FRIŠVALDU

Uzņemoties lielākās latviešu organizācijas brīvajā pasaulē vadību, jaunais Daugavas Vanagu priekšnieks Jānis Frišvalds Latvija Amerikā līdzstrādniecei izteica savus uzskatus par organizācijas uzdevumiem un darbību nākotnē.

Jautājums: Kāds būtu DV galvenais uzdevums tuvākā nākotnē?

Atbilde: Mērķtiecīgāk un rosīgāk iesaistīties politiskās informācijas darbā. Latvijas lietvedis un DVF goda priekšsēdis T. V. Ozoliņš pērngada septembrī, uzrunā Daugavas Vanagu dienās Bradfordā, aicināja organizāciju palīdzēt izlauzties no mūsu „politiskā ielenkuma", sevišķi zīmējoties uz gaidāmo Eiropas drošības konferenci. Šai ziņā acīs vispirms paturami attiecīgo valstu parlamentu deputāti un vēlamā publicitāte presē. Šī vietējā rīcība vēl arvien atrodas pilnīgā pašplūsmē. Daugavas Vanagiem 12 darbības zemēs, ar savām daudzajām nodaļām un centrālizētu informācijas darbinieku tīklu te ir plašs un reāls darbības lauks. Šādas rīcības panākumu izcils piemērs ir deputāta Džona Vilkinsona runa Anglijas apakšnama debatēs par Eiropas drošības konferenci pagājušā gada 8. decembrī, kurā viņš atsaucās uz Bradfordas apspiesto tautu komitejas iesniegumu. Pieminētās komitejas darbība un atzīstamā publicitāte vietējā presē ir, pirmkārt latviešu un ukraiņu organizāciju pārstāvju nopelns. Latviešus šajā gadījumā pārstāvēja Bradfordas nodaļas delegāti. Kāpēc līdzīga rīcība nevarētu būt arī citur?

J.: Vai DV vajadzētu savu darbību vairāk izvērst politiskā laukā vai aprobežoties ar darbību pašu tautiešu vidū?

A.: Jau iepriekšējā atbildē atzīmēto rīcību un vēl citas aktīvitātes varēsim samērā viegli īstenot, ja atradīsim uz vietām darba darītājus. Lielos jautājumos un izšķirošās sakarībās latviešu, un vēlams arī baltiešu vispār, politiskai trimdai ir jārunā vienā balsī. Varam būt gandarīti par latviešu trimdas zemju, kontinentu un Pasaules brīvo latviešu apvienības visumā atzīstamo darbību, sevišķi par pēdējās jaunajiem impulsiem. Visās šajās pārstāvībās, gan kā atsevišķas personas, gan kā savu zemju DV izvēlēti pārstāvji, jau darbojas mūsu organizācijas biedri, ieskaitot Pasaules brīvo latviešu apvienību.

J.: Kā plašāk piesaistīt jaunatni DV darbam, un kādi būtu tās uzdevumi?

A.: Jāatgādina, ka pati jaunatne (vārda vistiešākā nozīmē) savā laikā izteikti piedalījās Daugavas Vanagu dibināšanā kā Cēdelgēmā, tā vēlāk darbību izvēršot tālākās izceļošanas zemēs. To darīja pat padsmitgadnieki! Arī vēlākā laikā jaunatne iestājusies DV organizācijā, bet ne gluži tik lielā skaitā, kā to varētu vēlēties, lai dabiskā attīstības gaitā gadu ritējumā nodrošinātu organizācijas skaitlisko lielumu. Ikviens jaunietis, kas ar savu līdzdarbību un atbalstu grib iestāties par Latvijas brīvību un citu Daugavas Vanagu mērķu īstenošanu, tagad un arī nākotnē būs aicināts un gaidīts mūsu kopībā. Ja kāds sevi uzskata par latvieti, tad vinam svarīgi savu piederību arī gluži fiziski apliecināt, jo tikai tā laika gaitā varēs pastāvēt latviešu organizēta kopība svešatnē. Daugavas Vanagi šai līdzdalībai paver dabisku gultni, nemēģinot uzspiest kādu šauru specifisku ievirzi. Jaunais latvietis šeit var pats piedalīties dažādajās kultūrāli sabiedriskajās rosmēs un tās arī tuvāk iepazīt. Viņš var tikt ievēlēts jebkurā vadības amatā un tādā veidā redzami ietekmēt tālākās darbības izveidošanu Jaunajiem ļaudīm būtu svarīgi iesaistīties mūsu politiskās informācijas darbā, kur viņu valodu prasme, vides un mentālitātes labāka pazīšana būtu labi sekmju priekšnoteikumi. Tas jaunajiem dotu arī dziļāku jēgu savas tautas piederībai svešatnē, atrodoties projām no tautas kodola.

J.: Ko personiski uzskatāt par DV nozīmīgāko darba lauku un kādēļ?

Viena no Daugavas Vanagu darbības panākumu atslēgām ir nozīmīgu un reālu darbības mērķu izvēle. Pašā pamatā ir darbs Latvijas brīvībai, bet tas ir liels mērķis, kuŗa piepildīšanai vajadzīgs ilgs laiks. Lai varētu saistīt daudzu ļaužu interesi, vajadzīgi tuvākie mērķi, kuŗu īstenošanu katrs var redzēt pats jau tagad un līdz ar to ir izteiktāk ieinteresēts to atbalstīšanā. Sākuma posmā tas bija aprūpes un palīdzības darbs. Tā bija vajadzība, par ko nebija jādiskutē! Sekojošos gados darbības apvāršņi ievērojami paplašinājušies. Šai attīstībā redzama nozīme bijusi vanadžu līdzdarbībai. Ja runājam par tagadni un pārskatāmo nākotni, tad organizācijas uzmanība, ieskaitot materiālo līdzekļu piešķirumus, ir, pirmkārt, jācentrē uz visām tām darbības un rīcības izpausmēm, kas saistās ar izteikti latviskajiem mērķiem un rosmēm. Par Latvijas un mūsu tautas nākotni, par mūsu kopību svešatnē un savu organizāciju — esam un stāvam tikai mēs paši! Jaunatnes latviskajai audzināšanai, kultūrāli sabiedriskajām rosmēm (lai radītu un uzturētu savu latvisko vidi) un politiskās informācijas darbam jāatrodas priekšplānā!

A. L.

No mūsu preses slejām

LAIKS

Pieminot ALJA, jāsaka, ka vārdu „jaunatne" esam stiepuši visai tālu. Nesenais šīs apvienības kongress liek nopietni padomāt, ko vecā un vidējā paaudze auklējusi, ja izauklēto tēviem un mātēm, latviešu sabiedrībai vispār, nav jāzina, ko dēli un meitas pārrunā, un ja mūsu vienīgām saitēm pašu starpā — latviešu presei — aizsien muti. Tas viss nebūtu noticis, ja darbs būtu saskaņots un ja latvietības uzturēšana šinī kontinentā nebūtu no dienas dienā padota atsevišķu personu tieksmēm. (10. 1. 73.)

★

Latviešu jaunatnes apvienības valdes jaunais priekšsēdis iecerējis cieši sadarboties ar Amerikas latviešu apvienību u. c. latviešu centrālajām organizācijām un apvienībām latviešu centros. „Apvienojot jaunākās paaudzes idejas un ierosmes ar vecākās paaudzes pieredzi, mūsu darbs labi sekmēsies," viņš domā. Tāpat viņš vēlas labu sadarbību ar latviešu presi, populārizējot apvienības darbu. „Nevajadzētu slēpt no preses jaunatnes grupas lidojumu uz Latviju un arī to jauniešu vārdus, kuŗus okupantu vara izraidīja vai kuŗiem neļāva apmeklēt Latviju, pārtraucot lidojumu Maskavā. Tas viss radīja nevajadzīgus pārpratumus." izteicās A. Smiltārs. (6. 1. 73.)

LATVIJA

LATVIAN NEWSPAPER

Identitātes saglabāšanai ir nepieciešama nepārtraukta sekošana visām kultūras izdarībām gaŗākā laika posmā, nepieciešama šo informāciju nodošana pēc iespējas daudziem tautas locekļiem un salīdzināšana gan laikos, gan vidēs. Kaut ārēji šķiet, ka pārāk daudzi nelabvēlīgi faktori iespaido mūsu tautas eksistenci, tad tomēr pastāv lielas iespējas izveidot kultūras pasākumus, kas saista visu tautu kopīgā aktīvitātē un līdz ar to vieno to. Līdzšinējā notikumu attīstība ir devusi latviešu tautai ļoti spēcīgu un varenu kultūras darbinieku potenciālu. Latviešu valodas pratēju skaits, kombinācijā ar vienu vai vairākām svešvalodām, ir sasniedzis, manuprāt, vislielāko skaitu Latvijas vēsturē. Traģiskais šajā situācijā ir tas, ka šis skaitlis var sākt strauji mazināties sakarā ar latviešu valodas uzspiestu vai patvarīgu nepiesavināšanos. Otrs svarīgs moments, kas sagādā iespējas izkristallizēt kultūras vērtības, ir salīdzināt tās ar citu nāciju kultūras norisēm, jo līdz ar to, kritiski sijājot, veidosies atziņas un meti, mums īpatnēji, bet universāli.

Latviešu tautas kultūras aktīvitātēm nedrīkst pietrūkt atjaunošanās spēka, tās nedrīkst saļimt kritikas skarbumā, nedz arī nosarkt no ideoloģijas bildinājuma. (13. 1. 73.)

LONDONAS VĪZE

Mūs pašu trimdas saimē viens no svarīgākajiem notikumiem pagājušajā gadā bija Brīvo latviešu pasaules apvienības valdes sēde novembrī. Pirmo reizi šai sēdē piedalījās visi valdes locekļi personīgi. Trimdinieku saimi pēc PBLA valdes sēdes nepatīkami pārsteidza visai negātīva nostāja pret Latvijas diplomātiskām pārstāvībām, kāda izpaudusies sēdē.

Vairākās vietās brīvajā pasaulē vēl darbojas brīvās Latvijas iestādes — Latvijas diplomātiskās pārstāvības un konsulāti, kas dažās vietās savu darbību ir sākuši Latvijas neatkarības sākumos pirms 54 gadiem. Darbs šajās pārstāvībās ir izveidots pēc tādiem pašiem principiem, kā citu valstu pārstāvībās tas izveidojies kopš gadu simteņiem.

Šobrīd Latvijas pārstāvību galvenais mērķis ir — darīt visu iespējamo, lai mūsu tēvzeme Latvija atgūtu neatkarību un lai latviešu tauta kļūtu atkal brīva. Tādus pašus mērķus ir spraudusi trimdas saime, tāpat arī tie latvieši, kas dzimuši svešumā, un mēs visi uzskatām, ka tā ir mūsu dzīves jēga. Līdz šim esam bijuši vienis prātis arī par to, ka šo mērķu sasniegšanai jāapvienojas visiem latviešiem.

Kopš Latvijas okupācijas šīm pārstāvībām ir nācies dzirdēt visasākos uzbrukumus no mūsu okupantiem. Diemžēl, PBLA valde savā novembŗa sēdē arī ļoti asi uzbruka un publiski izteica pārmetumus mūsu diplomātiskajām pārstāvībām. PBLA valde tai pašā sēdē pieņēma arī veselu rindu pret diplomātiskajām pārstāvībām vērstu aizmugurisku rezolūciju. Iepazīstoties ar šīm rezolūcijām, kas publicētas latviešu trimdas presē, jāatzst, ka laikam gan tikai PBLA valdes locekļi zinās, kādā veidā šādas rezolūcijas var veicināt mūsu galveno mērķu sasniegšanu — savstarpējas saprašanās veicināšanu un Latvijas neatkarības atgūšanu.

Pats par sevi saprotams — mūsu diplomātiskie pārstāvji turpinās savu darbu līdzšinējā parastā veidā un šiem apvainojumiem nepiegriezīs nekādu vērību. (5. 1. 73.)

Austrālijas latvietis

1972. gadā pirmo reizi visā trimdas laikā mēs ieguvām trimdas latviešu apvienību ne vien vārdos, bet arī darbos. Mūsu trimdas latviešu baznīcas, garā vienotas, visā pasaulē turpina pulcēt latviešu draudzes, arī jaunos dievnamos. Latviešu materiālā turība dažādajās izkaisījuma zemēs arvien vairāk atrod ceļu uz kopējiem mērķiem. Par to liecina pieaugošais latviešu sabiedrisko cietokšņu skaits, no Gaŗezera, ASV, līdz pat Pertas latviešu centra iecerei Austrālijā. Ideja un darbi Latviešu fonda radīšanā ASV te ir jauns piemērs.

Gluži uzskatāms apliecinājums teiktajam ir pagaidām lielākā trimdas latviešu dievnama uzcelšana un iesvēte Melburnas ev.-lut. draudzē. Tikai 3 gadu laikā savākt un šādam mērķim izmantot gandrīz $1000.000, acīm redzot, ir iespējams, ja griba, ticība un apņēmīga izdarība.

„Mēs apsiksim, ja mums neņūs lielu mērķu," teica šī darba ievadījumā archibīskaps Arnolds Lūsis. Vai mums tādu mērķu trūktu arī nākotnei? Droši vien ne. Jaunatnes latviskās izglītības jautājumi vēl visumā gaida steidzama un vērienīga risinājuma kā Austrālijā, tā visā pasaulē. (22. 12. 72.)

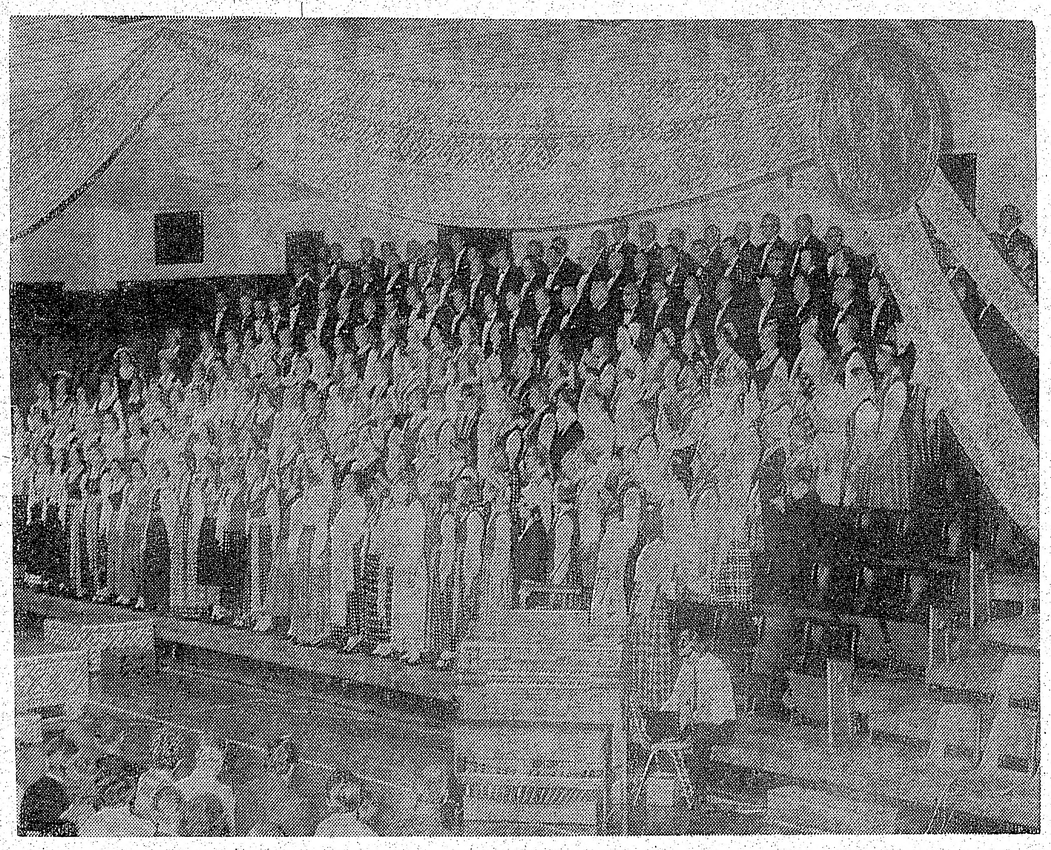

Apvienotais jauktais koris Austrālijas latviešu 22. Kultūras dienās Apollo stadionā Adelaidē.
G. Petrova uzņēmums

Austrālijas latviešu kultūras dienas

Aizgājušā gada pēdējā nedēļā Austrālijā dzīvojošie latvieši pulcējās jau 22. reizi kopā, lai „garā aizietu uz tēvu mājām", kā to atklāšanā pateica šo Kultūras dienu vadītājs Miervaldis Bumbieris. No visām Austrālijas malām karstajā vasaras saulē ripoja latviešu mašīnas uz Adelaidi, tūkstošiem jūdžu. Kad atgriezos mājās, mana mašīna bija noripojusi tieši 2225 jūdzes, bet tiem, kas brauca no Brisbenes, šis skaitlis dubultojās. Bez tam vilcieni, autobusi un lidmašīnas atveda tautiešus Adelaidē no visiem centriem, Jaunzēlandi ieskaitot. Bija arī pa kādam ciemiņam no Kanadas, ASV, Eiropas un pat no Latvijas. Ja jautāsim — kāpēc, tad atbildi varbūt atradīsim mūsu diplomātiskā pārstāvja O. Rozīša vārdos, kas teica, ka „šīs dienas ir atcerēšanās un atmiņu brīži", kad mūs „par vienu radošu saimi var padarīt latviešu radošais gars."

22. Kultūras dienas sākās ar dievkalpojumu jaunceltajā latviešu Sv. Pēteŗa baznīcā, kuŗu vadīja divi mācītāji — ev. lut. māc. V. Voitkus un katoļu māc. prāv. Dr. P. Grieniņš. Skaists kristīgās vienības un latviskās kopības demonstrējums! Dr. P. Grieniņš savā svētrunā apskatīja mūsdienu problēmas no filozofiski reliģiskā viedokļa, konstatējot, ka „ticību cilvēkam nespēj dot neviens filozofs" un ka „kultūra ir cilvēka kvalitāte". Tālāk viņš uzsvēra, ka mūsu latvisko kultūru „mēs šinī nedēļā rādīsim mūsu bērniem un arī svešiniekiem".

Tūlīt pēc dievkalpojuma, tieši pāri ielai, Latviešu biedrības namā notika Latviešu mūzeja atklāšana. Adelaides latviešu biedrības priekšnieks J. Ātrēns, nododot atslēgas Latviešu apvienības Austrālijā prezidija priekšsēdim V. Eglītem, lūdza atslēgt mūzeja durvis. Vilis Eglīte izteica prieku par to, ka mūzejā iekārtota nodaļa latviešu kaŗavīram, tādā kārtā godinot mūsu varoņu piemiņu. Kultūras dienu programmā par mūzeju, cita vidū, teikts sekojošais: „Statūtos paredzēts, ka iekārtos 7 nozares, bet sākumā tikai Etnografijas nozari, Latviešu kaŗavīrs un Latvieši trimdā. Mūzeja mērķis krāt paraugus latviešu tēlniecībā, gleznieciībā,priekšmetus ar nacionālu vērtību; tautiskos rakstus — tērpos, audumos, kokā un māla priekšmetos, rotas lietās; rādīt latviešu tautas vēsturi, latviešu lauku sētas īpatnības un dokumentēt latviešu kultūrālo darbību trimdā. Mūzejs domāts latviešu jaunatnei, nākošajām latviešu paaudzēm un mītnes zemes iedzīvotājiem, kas interesētos par latviešiem".

Turpat blakus telpā Mūzikas krātuves vadītājs E. Biezaitis bija iekārtojis Mūzikas krātuves skati, kuŗā bija izstādīta daļa no plašā dažādu materiālu krājuma, kāds atrodas Mūzikas krātuvē, kuŗa tādā veidā ir vienīgā visā brīvajā pasaulē. E. Biezaitis paskaidroja, ka „mūzikas krātuves mērķis ir savākt visu to, ko latviešu komponistu rokas uzrakstījušas — vienalga, kur un kad, un glabāt materiālus kā vēsturisku dokumentācijū, ar nolūku kādreiz aizvest uz Latviju". Skate bija grupēta pēc dažādiem tematiem:

Dziesmu svētki Kanadā, ASV, Eiropā un Kultūras dienas Austrālijā; koŗi — Dziesmu vairogs kā vecākais koris un Adelaides koris kā lielākais u.t.t. Interesanti bija salīdzināt Valentīna Bērzkalna trimdā uzrakstīto Latviešu dziesmu svētku vēsturi, kuŗai 560 lp. ar Klementa Mediņa Latvijā sastādīto (kur visi materiāli pieejami), kuŗā tikai 100 lp. — pārējās (101 lp.) veltītas dziesmu svētkiem padomju varas laikā. Apbrīnas cienīgs ir arī ar roku pārrakstītais vīru koŗu dziesmu krājums, ko veicis Harijs Tarksis. Mūzikas krātuves vadītājs lūdza ar laikraksta palīdzību informēt tautiešus Amerikas kontinentā, ka tādas krātuves atrodas. Viņa lūgums mirušo komponistu, dziedoņu un citu mūziķu piederīgajiem — sūtīt krātuvei visus materiālus, kādi viņu rīcībā atrodas. Tāds pats lūgums arī pārējiem, lai viņu darbi neaizietu bojā. Tas neattiecas tikai uz notīm, bet arī uz visu citu, kam sakars ar mūziku, kā brošūrām, grāmatām, afišām u.c. Materiāli sūtāmi ar adresi: E. Biezaitis, 29 Airport Rd., Brooklyn Park, S.A. 5032, Australia.

Tēlotājas un lietiski dekorātīvās mākslas izstādēs bija iekārtota arī latgaliešu grāmatu skate un Latvijas pastmarku un naudas klāsts. Bibliotēkas telpās bija arī latviešu grāmatu izstāde ar grezniem izdevumiem latviešu un angļu valodā par latviešu tautas mākslu, dzintaru, rotām un tautas tērpiem, grāmata par Latviešu kultūras dienām Austrālijā un materiāli, kas šī izdevuma pamatā, kā arī grāmatas par dziesmu svētkiem Amerikā un Kanadā.

Jaunatnes pēcpusdiena Latviešu namā bija varbūt pirmā mūsu Kultūras dienu vēsturē. Tajā dzirdējām J. Kalniņa, J. Ivanova, E. Dārziņa, Jāz. Mediņa, A. Žilinska, O. Zaļupa, J. Vītola, P. Jurjāna un A. Jansona darbus, gan vijoles, čella, klavieŗu vai kokļu atskaņojumā, kā arī duetus, trio un arī Adelaides jauniešu koŗa dziesmas. Kokļu ansambļi bija no Adelaides, Melburnas un Sidnejas.

Kultūras dienu atklāšanas koncertā uzrunu teica šo dienu vadītājs M. Bumbieris, bet atklāja Latviešu apvienības Austrālijā prezidija priekšsēdis V. Eglīte. Tautas deju sarīkojumā un kopkoŗu koncertā Apollo stadionā dzirdējām latviešu komponistu dziesmas, apvienoto jaukto koŗu un vīru koŗu izpildījumā, diriģējot K. Svennem (Adelaide), E. Ozoliņam (Brisbane), V. Bendrupam (Melburna) un H. Rutupam (Sidneja). Tautas deju sarīkojumu apmeklēja 1600 personu, atstājot otrā vietā kopkoŗu koncertu, kuŗā bija 1200 apmeklētāju. Tautas deju sarīkojums bija sadalīts divās daļās — vakarēšana un vedības.

Publikai patika Adelaides latviešu sestdienas skolas mazie dejotāji.

Rajbā pēcpusdiena bija humora pilns sarīkojums, kaut kas līdzīgs Sidnejas Kaleidoskopam. Vislielāko piekrišanu guva Raimonda Paula dziesmas DV vīru dziesmu ansambļa atskaņojumā.

Kultūras dienu laikā notika daudzas sanāksmes, konferences, salidojumi, referāti u.c. Bija arī vairākas balles.

Ed. Šmugajs

Niksona triumfa...

(Turpinājums no 1. lp.)

loti vēsturiski posmi no Savienoto Valstu pagātnes.

Sestdienas vakarā visa Vašingtona dejos — vienā laikā notiks veselas piecas atsevišķas inaugurācijas balles. Ieejas maksa ballē „tikai" 40 dol., bet trūcīgiem jauniešiem 15 dol. Par šo maksu ballinieki saņems kā suvenīru skaistos, cietos vākos iesietu prezidenta amatā ievešanas programmu. Paredzams, ka uz brīdi visās piecās ballēs ieradīsies arī pats prezidents ar dzīvesbiedri. Pēdējais cēliens risināsies svētdien Baltajā namā un tas būs nopietns. Svinību nobeigumā izraudzītie lūgtie viesi piedalīsies dievkalpojumā Baltajā namā. Ar to lielākais 1973. gada ceremoniālais uzvedums būs beidzies.

Tribīnēs lietotos kokmateriālus mēģinās pārdot uzņēmīgiem būvuzņēmējiem. Komisija saskaitīs, cik īsti ienācis par sudraba un bronzas piemiņas medaļām, kuŗās redzami Niksona un Agņū profili. Šīs medaļas, atkarībā no lieluma un metalla, maksā 6, 10, 45 un 50 dol. gabalā, bet sudraba šķīvis ar prezidenta un viceprezidenta profilu vidū — 150 dol. Savu daļu naudas ienesīs arī īpaši automobiļu inaugurācijas piemiņas numuri, kas atkarā no motora zirgu spēka stipruma maksās 15—25 dol. gabalā.

Protams, ka svarīgākais būs svinīgā zvēresta nodošana, kur tāpat kā 1969. gadā Niksons zvērēs, uzliekot roku uz savas mātes bībeles, kas atradīsies prezidenta dzīvesbiedres rokās.

Prezidenta amatā ievešanas runa būšot īsa. Ir jāšaubās, vai līdz 20. janvārim no Niksona triumfa vainaga izdosies jau izvilkt nepatīkamo un sāpīgo Vietnamas ērkšķi. Ja amerikāņu liberāļi tikpat daudz uztrauktos par vietkongu varasdarbiem Dienvidvietnamā kā par amerikāņu militārām akcijām pret Hanoju, tad daudziem vientiesīšiem kopā ar tagadējo Zviedrijas ministru prezidentu Olafu Palmi nebūtu velti jāizgāž žults nepareizā virzienā.

Starplaikā pasaules lielā politika rit diendienā pa nelīdzenu ceļu, nezinot, vai ceļa galā būs miers vai kaŗš.

Izraēlas ministru prezidente Golda Meire Parīzē piedalījās Eiropas sociālistu kongresā un pēc tam tūliņ devās uz Romu, kur viņu Vatikānā sirsnīgi sagaidīja svētais tēvs. No šīm sarunām nekas prātīgs nav iznācis, jo Izraēlas valdības galva izrādījusies tikpat nepiekāpīga kā vienmēr.

Helsinkos nedēļas sākumā atkal sapulcējās 34 valstu pilnvarotie, lai līdzinātu ceļu gaidāmajai Eiropas drošības konferencei. Maskavā tanī pašā dienā sanāca Varšavas pakta delegāti, bet zīmīgā kārtā nebija Rumānijas un Bulgārijas pārstāvju. Drošības konferencē runās par brīvību un sadarbības nepieciešamību. Liekas, ka 1973. gads Eiropai vēl nekā jauna neatnesīs. Austrumu un Rietumu attieksmēs nekas nemainīsies. Mainīsies vai ir jau mainījusies tikai politiskā terminoloģija. Tā, piemēram, „aukstais kaŗš" tagad tiek dēvēts par „miermīlīgu sadzīvošanu". Tikpat labi abus terminus varētu arī pārgrozīt un runāt par„ miermīlīgu kaŗu" vai „aukstu sadzīvošanu", jo būtībā nekas kardināli nav grozījies. Gluži otrādi — pēc pēdējām ziņām no Maskavas Kremlis pilnīgi negaidīti sācis naida kampaņu pret Japānu. Kādēļ? Vai tāpēc, ka japāņi atprasa krieviem atdot dažas nenozīmīgas 2. pasaules kaŗa beigās pievāktas japāņu saliņas? Varbūt pa daļai arī tas, bet galvenais iemesls ir Tokio un Pekingas jaunās attieksmes un tas, ka Japānas tagadējais valdības galva Tanaka paziņojis, ka japāņi par savas ārpolitikas mugurkaulu uzskata labu attieksmju saglabāšanu ar Vašingtonu. Zīmīgi, ka Pravda, Izvestija un Krasnaja Zvezda, t.i. partijas, valdības un sarkanarmijas oficiozi, vienā laikā uzbrūk jaunajam Japānas valdības galvam Tanakam par to, ka 1973. gada budžetā Japāna aizsardzībai paredzējusi 940 bilj. jēnu (3,5 bilj. dolaru), t.i. 17% vairāk nekā 1972. gadā.

Mums derētu iegaumēt to, ko Izvestija saka par tagadējām Pad. savienības robežām. Citējums gan zīmējās uz pieminētajām dažām mazām Japānai atņemtām saliņām: „Vācu fašistu un jāpāņu militāristu sakāve ir pilnīgi īstenota, tādēļ nevar būt runa par kādu uzskatu maiņu vai territoriālu prasību uzklausīšanu."

Un te mums jāatgriežas atpakaļ Vašingtonā. Lai kādi būtu Niksona politiski diplomātiskie gājieni, pamatos viņš nav mainījis savus uzskatus darījumos ar komūnistiem. Niksons zina, ka komūnisti respektē tikai spēku. Ja Kisingeru un Rodžeru nākamgad varbūt nomainīs stūrgalvīgais Džons Konelijs, tad var gadīties, ka Vašingtona no pārejošas bālumkaites būs pilnīgi atspirgusi un Savienoto Valstu ietekme visā pasaulē vēl tālāk pastiprināsies.

Lielākais militārais, saimnieciskais un arī morālais spēks nākamos četros gados paliek prezidenta Niksona rokās. To apzinās Maskava, Pekinga un ar laiku to apzināsies arī tas starptautisko kritizētāju bars, kas vēl traucē amerikāņu gala mērķa īstenošanu — mieru pasaulē un brīvību visām tautām.

Aleksandrs Ķegumnieks

TORONTO ZIŅAS

● DV Toronto nodaļas valde savā 11. janvāra sēdē nolēma biedru gada sapulci sasaukt 25. februārī, plkst. 1 pēc pusd. DV namā. Darba kārtā amatpersonu ziņojumi, vēlēšanas, jaunā nodaļas budžeta apstiprināšana un citi jautājumi. Iepriekšējos gados sapulce aizvien notika februāŗa mēneša otrā svētdienā, bet šogad, sakarā ar nodaļas darbības vēršanos plašumā, galvenokārt saimnieciskos un citos pasākumos, kas aizvadītā gada pārskatu sastādīšanai prasa ilgāku laiku, tā notiks divas nedēļas vēlāk. Valde piešķīra nodaļas tautas deju kopai Daugaviņa 500 dol. Eiropas dziesmu svētku apmeklēšanai šāgada vasarā Ķelnē, Rietumvācijā. Deju kopa piedalīsies arī dziesmu svētkos Klīvlandē. Nodaļas gadskārtējā masku balle paredzēta 10. februārī plkst. 8 vak., DV namā. Spēlēs Runči trimdā no Hamiltonas. Sakarā ar Kanadas DV delegātu sapulci 24. un 25. martā Toronto nodaļa 24. marta vakarā rīko DV namā sadraudzības vakaru ar attiecīgu programmu. Vanadžu kopas priekšniece Ausma Magone ziņoja par kopas darbību. Ziemsvētku laikā vanadzes apmeklējušas slimos tautiešus mājās un slimnīcās. Informācijas daļas vadītājs Verners Cinis ziņoja par Latviešu nacionālā fonda Zviedrijā izdoto 2500 kartīšu sagatavošanu izsūtīšanai kopā ar DV Kanadas valdes informācijas daļas vadītāju Ed. Pulciņu, sakarā ar gaidāmo Eiropas drošības konferenci. Kartītes izsūtīs arī citu zemju valdību un parlamentu locekļiem un prominentām personām, atgādinot mūsu dzimtenes postu okupācijā.

● DV teātris Kanadā ar Mārtiņa Zīverta komēdiju Čūska 14. janvārī viesojās Londonā (Ont.), bet 20. janvārī būs izrāde Hamiltonā. Martā paredzētas trīs viesizrādes, no tām divas ASV — 4. martā Ņujorkā un 24. martā Klīvlandē, bet trešā vēl Kanadā: 31. martā Sadberijā. Sakarā ar Daugavas Vanagu dienām 26. un 27. maijā Toronto, šo dienu programmas ietvaros izrādīs Nameja gredzenu, lieluzvedumā piedaloties arī DV teātrim ar saviem spēlētājiem un tehnisko personālu. Režisors Reinis Birzgalis no Bostonas ieradīsies Toronto janvāŗa beigās.

● Dziedones Ritas Dzilnas-Zaprauskas (soprāns) no ASV un pianistes Ilzes Štrāles-Didrichsones Volfganga Dārziņa darbiem veltīts koncerts notiks ceturtdien, 1. februārī, plkst. 8.15 vak. Unitarian Church telpās (175 St. Clair W.) LNAK kultūras nozares administrātīvā izkārtojumā. Koncertu ievadīs Žaņa Šmita uzruna. Programmā 12 Dārziņa tautas dziesmu izlase, no tām vairākas reti atskaņotas. Rita Dzilna-Zaprauska dziedāšanu studējusi galvenokārt Vācijā, daudz koncertējusi ASV kā patstāvīgos, tā arī dziesmu svētku koncertos. Pianiste Ilze Štrāle-Didrichsone pazīstama kā laba Volfganga Dārziņa klaviermūzikas tulkotāja, un šoreiz dzirdēsim viņas atskaņojumā Trittico Barbaro 3 daļas, Svītu A, Mazo svītu Nr. 7 un Sonātu F.

● Latviešu vīru koŗi no divām lielākām Kanadas pilsētām — Montrealas vīru koris Junda un vīru koris Viesturs no Toronto, kā arī dziedātāju grupa no Sv. Katrīnām, rīko 3. februārī, plkst. 7 vakarā Kolumba zālē kopīgu koncertu Kultūras dienu ietvaros. Programmā būs arī viens Imanta Saksa jaundarbs, speciāli rakstīts šim koncertam. Bez minētā koncertā atskaņos Helmera Pavasara, Jāzepa Vītola, Jāņa Kalniņa, Viktora Baštika, Alberta Jēruma, Emīļa Melngaiļa, Voldemāra Ozoliņa un lielāku Bruno Skultes darbu — Dieva dārzs, ar solistu, Jāņa Baruša, Alberta Vītola, Leo Landovska un Zentas Tilgas piedalīšanos, abi pēdējie no Montrealas. Programmā uzņemtas pavisam 16 latviešu komponistu dziesmas vīru koŗiem, no tām 8 oriģināldarbi un 8 tautas dziesmu sabalsojumi. Starp minētajām dziesmām ir vairākas, kuŗas dziedās arī dziesmu svētkos šovasar Klīvlandē. Dziesmas diriģēs šo koŗu diriģenti Jānis Barušs un Daumants Vītols, katrs pusi no programmas. Kopmēģinājums ar diriģentu D. Vītolu notika jau 16. decembrī Toronto, viņam ierodoties uz kopmēģinājumu arī 27. janvārī, bet J. Barušs tajā pašā laikā diriģēs savas dziesmas Jundai Montrealā. Visu dziedātāju kopmēģinājums Toronto pirms koncerta. Diriģenta Daumanta Vītola vadībā dzied 24 vīri, bet Jāņa Baruša diriģētajā Viesturā 34 dziedātāji. Bez tam 12 vīru grupa dzīvo Sv. Katrīnās, kuŗus apmāca diriģents Viktors Rundāns. Koncerta administrātīvo lietu kārtotājs ir vīru koŗa Viesturs priekšnieks Žanis Šmits. Pēc koncerta saviesīga dzīve ar deju. Kopkoŗa koncerta atkārtojums paredzēts 10. martā Montrealā.

● Toronto latviešu biedrības Inženieŗu un tehniķu kopas gada sapulce 1. febr., plkst. 8 vak., Latviešu namā. Darba kārtā amatpersonu ziņojumi, vēlēšanas un dažādi jautājumi.

● Šaušanas sporta federācijas Kanadā (SFC) apstiprinājusi oficiāli reģistrēto „Latvian DV Shooting Club of Toronto" vadību 1973. darbības gadam šādā sastāvā: DV Toronto nodaļas sporta daļas vadītājs ir arī šaušanas kluba priekšnieks un sekretārs pie SFC, palīgi un šaujamlaukā pārziņi — O. Zvirgzdgrauds un A. Rūdolfs, bet darbinieki pie SFC žurnāla AIM un sacīkšu tiesneša palīgi Pēteris Zvirgzdgrauds un Gunārs Zenaitis. Kluba un makšķernieku sekcijas pirmais sarīkojums 24. februārī plkst. 7,30 vakarā DV namā. Programmas mūzikālajā daļā dziedās DV Bramptonas nodaļas vanadze Marta Ādama. Ieeja pret ziedojumiem.

● DV Toronto nodaļas makšķernieku sacensības 17. februārī plkst. 6.30 rītā Simko ezera Virdžīnijas līcī. Uzvarētājiem balvas izsniegs 24. februāŗa sarīkojumā DV namā. Sacensībās aicināts piedalīties arī Toronto latviešu mednieku un makšķernieku klubs.

● Queen Elisabeth slimnīcā no smadzeņu trieka sekām 9. janvārī 70 g. vecumā miris Ernests Goldmanis. Aizgājēju 13. janvārī pēdējā gaitā uz Jorkas latviešu kapiem izvadīja māc. Ā. Čops. E. Goldmanis bija dzimis Piltenē, Kurzemē, kur savā laikā bija pilsētas galvas amatā. Kanadā strādāja Pavasara maiznīcā Toronto. Viņam Kanadā piederīgo nebija, bet Latvijā paliek dzīvesbiedre ar pieaugušiem bērniem. E. Goldmanis bija iepircis māju Toronto, ko izmaksājis un pārdevis, bet iegūto naudu novēlējis piederīgajiem dzimtenē.

● Pirms Ziemsvētkiem no Toronto uz Meksiku devās filmu producents Leo G. Ozols ar dzīvesbiedri gleznotāju Āriju, lai tur sagatavotu savu jaunāko filmu. Pagājušo nedēļu no aizbraucējiem Toronto saņemta pa gaisa pastu sūtīta kartīte, kuŗā ziņo, ka Meksikā uz ielas apzagti, neminot, kādus zaudējumus gaŗnadži viņiem nodarījuši, tikai piezīmējot, ka „zagļi bijuši ļoti veikli'. Ozolu pāris cer atgriezties Toronto februārī.

● Sv. Jozefa slimnīcā 9. janvārī 80 g. vecumā miris Aleksandrs Ozols. Viņš bija dzimis 1891. g. 17. februārī Krievijā. Latvijā strādājis par nodokļu inspektoru Ilūkstes apriņķī. Nelaiķi 12. janvārī uz Jorkas latviešu kapiem izvadīja māc. Ā. Čops. Aizgājējs Toronto atstāj dzīvesbiedri Kseniju.

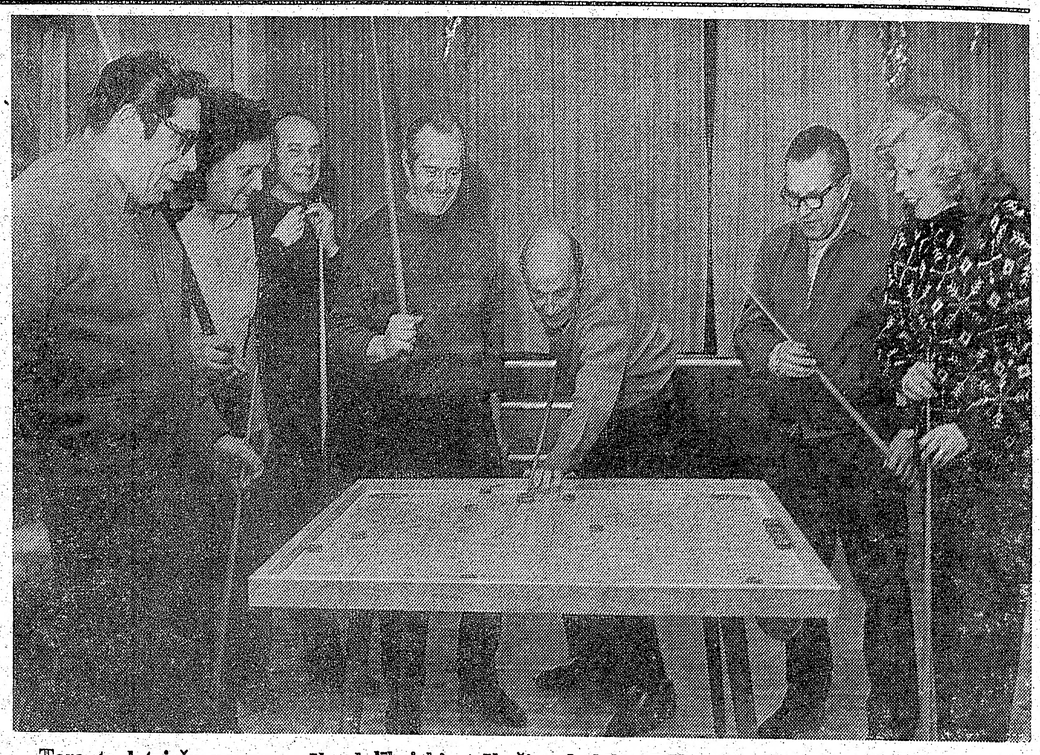

Toronto latviešu novusa spēļu dalībnieki atsākuši nodarbības DV namā Toronto. Attēlā no kreisās: H. Jākobsons, Ž. Jākobsons, R. Kalniņš, K. Kārkliņš, V. Teteris, O. Roze un Olita Jēkabsone.

Foto: J. Liģers

Zvaigžņu pulku gaismā

ZIEMSVĒTKU KAUJU ATCERES VAKARS TORONTO

Latviešu kaŗa veterānu strēlnieku biedrības Ziemsvētku kauju atceres sarīkojumu 6. janvārī Latviešu nama zālē Toronto ievadīja karoga ienešana, ar karognesēju E. Apeni un asistentiem F. Vīksnu un O. Berku. Kā viņi, tā arī nākamā karogsardzes maiņa visai kuplajam vakara viesu skaitam atgādināja, ka nosirmojušie kauju vilki vēl ir nomodā par Latvijas rītdienu. To īpaši pieminēja arī mācītājs Ed. Ķeŗģis savā svētrunā, aicinot nepiemirst veco latviešu strēlnieku devumu Latvijas brīvības idejai. Mācītājs veltīja pieminas vārdus kritušajiem strēlniekiem un gadu ritējumā viņiem piepulcētiem cīņu biedriem, kā arī pārējiem brīvības cīnītājiem, kas ziedojuši savas dzīvības Latvijas brīvībai.

Izskanot visu kopīgi nodziedātai veco latviešu strēlnieku himnai Dievs Kungs ir mūsu stiprā pils, Ināra Upesleja no Londonas (Ont.) nodziedāja Mārtiņa Jurjāna (komponista Jurjāna mazdēls) aranžēto Kaŗavīri bēdājās. Strēlnieku biedrības priekšsēdis T. Zandersons savas runas ievadījumā aicināja ar klusuma brīdi pieminēt aizvadītā gadā mūžībā aizsauktos strēlniekus Jāni Karnīti un Robertu Graudiņu.

T. Zandersons atcerējās 1. pasaules kaŗa sākumu 1914. gadā un ar to saistītos notikumus. Kaŗam beidzoties, latviešu tauta bija piedzīvojusi sāpīgu zaudējumu — ap 20.000 kritušo, bet kaŗa rezultātā arī dzima trīs Baltijas valstis. Tālāk biedrības priekšnieks pieskārās latviešu strēlnieku 8 zvaigžņu pulku nodibināšanai. Aicinājumam pulcēties zem saviem karogiem 1915. gada 13. augustā kā pirmais atsaucās Roberts Poga, (bet pēc diviem mēnešiem latviešu vienībās jau bija 13.142 vīri. Runātājs pakavējās pie Ziemsvētku vēsturiskajām kaujām, atceroties pirmo kritušo, Jēkaba Timmas, Andreja Stūŗa un Jāņa Gasena apbedīšanu Meža kapos Rīgā. Latviešu strēlnieku varonīgās cīņas atbalsojās arī tālu rietumos. Strēlniekus šajās cīņās vadīja Latvijas mīlestība un tās deva ierosmi vēlākajām Latvijas brīvības cīņām, norādīja T. Zandersons.

Koncertdaļā dziedāja Daugavas vanadžu koris Zīle Austras Andersones-Plampes vadībā, izpelnoties jūsmīgus klausītāju aplausus. Vakara noskaņai tuvas likās J. Cimzes Tēva sēta, V. Ozoliņa Naktī, T. Ilsteres Tēvu zeme runā upn citas dziesmas. Ar solo dziedājumiem piedalījās Mirjama Bērziņa (alts) un Dzidra Egle (soprāns). Klausītājiem bija izdevība iepazīties ar četŗiem topošiem jaunās paaudzes latviešu mākslinieciem: Ināru Upesleju, Rutu Āzi, Mārtiņu Jurjānu un Pēteri Zariņu. Mūžībā aizsauktā strēlnieka dzīvesbiedre Alīda Kirša nolasīja īpašu veltījumu strēlniekiem. Vakara viesi sumināja strēlnieku biedrības revīzijas komisijas locekli Edvardu Apeni, kuŗam piepildījās 80 mūža gadi.

Pie cienasta galda, par kuŗu bija rūpējušās strēlnieku dāmu komitejas locekles, risinājās pārrunas, mainoties ar dziesmām.

O. Kļavenieks

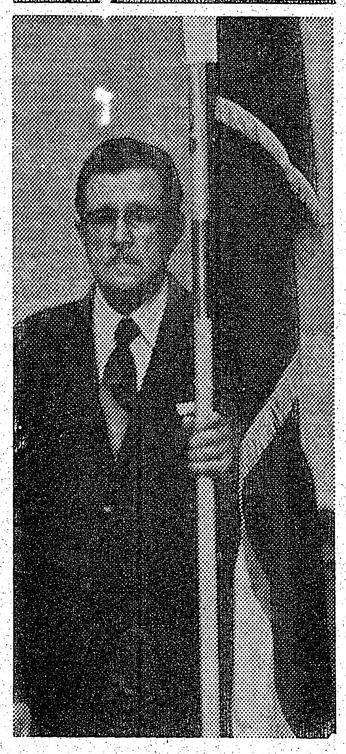

Eduards Apenis

Latviešu kaŗa veterānu strēlnieku biedrības Ziemsvētku kauju atceres vakarā Toronto goda sardzē pie karoga. 2. janvārī viņam piepildījās 80 mūža gadi.

Foto: J. Liģers

Archīva redakcijas pateicība

Latviskām problēmām veltītais rakstu krājums Archīvs, ko kopīgi izdod Pasaules brīvo latviešu apvienība un Kārļa Zariņa fonds, izsaka sirsnīgu pateicību visiem tiem latviešu sabiedrisko celtņu īpašniekiem, pārvaldītājiem, Latvijas architektu biedrībai, architektiem, laikrakstu un citu izdevumu redaktoriem, kas atsaucoties uz aicinājumu, snieguši informāciju Archīva XIII sējumā paredzēto rakstu sagatavošanai.

Archīva XIII sējums būs veltīts celtniecībai un iznāks Lieldienās. Redakcija ir centusies ievietot pēc iespējas visu saņemto materiālu, bet lai panāktu sējuma nepieciešamo vienveidību, ne visos gadījumos tas bija iespējams.

Archīva redakcija sevišķi pateicas visiem tautiešiem, kas veicinājuši XIII sējumam nepieciešamo datu savākšanu, un tiem līdzstrādniekiem, kas ar saviem darbiem piedalījušies šai sējumā.

Archīva redakcijas uzdevumā architekts Kārlis Sātiņš, Melburnā, .

Archīva redakcijas adrese: 3 Dickens Street, Elwood, Vic., Australia.

PATEICĪBA

Daugavas Vanagu priekšnieks Jānis Frīšvalds sirsnīgi pateicas visām organizācijām un personām, kas viņu sveikušas sakarā ar ievēlēšanu atbildīgajā DV organizācijas priekšnieka amatā.

☆

DV priekšnieka J. Frīšvalda adrese: 35 Slaidburn Ave, Wilford, Nottingham NG11-7FT, England; DV CV sekretāra N. Bisenieka: 18 Lyndhurst Grove, Chaddesden, Derby DE2 6RY, England.

Ainas no Kr. Barona skolas Čikagā svētku sarīkojuma, kurā izrādīja Mirdzas Timmas bērnu lugu Ziemsvētki mežā Māras Antenas vadībā. I. Vīksniņas uzņēmumi

Savienotajās Valstīs

KALAMAZŪ

● Vairāk domāt par kopējām lietām un saglabāt vienotību, Jaungada sagaidīšanā aicināja Latviešu biedrības priekšnieks J. Šverns. Šajā biedrības sarīkojumā bija ieradušies arī tautieši no Detroitas. A. Bārzdelis un A. Blankenburģis bija rūpējušies par telpu izdaiļošanu.

● Kora Dziesmu Vairogs eglītes vakarā 7. janvārī Latviešu biedrības namā kora priekšniekšniece A. Sīle nolasīja Ziemsvētku un Jaungada apsveikumus. Sarīkojumu ar svētrunu ievadīja māc. A. Piebalgs. Dziedāja koris dirig. A. Kalnāja vadībā. Priekšnesumu daļā piedalījās jaunieši M. Kajaka, A. Ozoliņa, Z. Aistare un M. Srupšķele, bet A. Sīle un N. Bāra dziedāja solo dziesmas E. Andersones klavieru pavadījumā. T. Valdmane skandēja dzejoļus.

● Uz aizvadītiem 70 mūža gadiem atskatījās Kalamazū latviešu draudzes valdes loceklis Roberts Ķeņģis, Kreditsabiedrības nodaļas vadītājs Augusts Blankenburģis un DV apvienības sekretārs Eduards Dīriķis.

● Sakarā ar dirig. Roberta Zuikas 60 mūža gadiem, viņa vadītie koŗi — Kalamazū vīru un Grand Rapidu jauktais koris — 27. janvārī, plkst. 7 vak., Sv. Cecīlijas zālē, 24 Ransom St., Grand Rapidos rīko kopēju koncertu, kuŗu dirigēs jubilārs. Tenora solo dziedās P. Lielzuika, pie klavierēm — V. Treimanis.

● DV Kalamazū apv. pag. gada Ziemsvētku līdzekļu vākšanas akcijā bijusi sekmīgāka par visām līdzšinējām, 130 ziedotājiem nododot 538 dol. Vietējā latviešu biedrība nosūtījusi Minsteres ģimnazijas atbalstam Vācijā 85 dol.

● Pagājušais gads Kalamazū kreditsabiedrības nodaļai bijis labvēlīgs. Noguldījumi pieauguši no 154.000 dol. gada sākumā uz 166.000 dol. gada beigās, aizņēmumi no 70.000 dol. uz 100.000 dol. „Vai latviešu skola Kalamazū, Gaŗezera un Minsteres ģimnazijas būtu saņēmušas ziedojumus, ja nebūtu kreditsabiedrības? Tādēļ, kaut vai šī ieguvuma dēļ vien, kārtojiet savas naudas lietas paši savā bankā, jo citas naudas iestādes latviešu kopībai neko nav devušas," izteicās nodaļas vadītājs A. Blankenburģis.

V. M.

ROČESTERA

● Ziemsvētkos bij. 4. Vidzemes latviešu strēlnieku pulka kapteinis Jānis Bērziņš ar dzīves biedri Elzu, meitas, znota Dr. Z. Bērzupa, mazbērnu un tuvāko draugu pulciņā atskatījās uz laulības dzīvē aizvadītiem 50 gadiem. J. Bērziņš bijis viens no pirmajiem 4. Vidzemes latviešu strēlnieku pulka dibinātājiem. Pēc pulka saformēšanas viņu pārcēla uz Tērbatu, bet rudenī atgriežas Dubultos, kur turpināja apmācības. No turienes Bērziņu svētku priekšvakarā nosūtīja uz fronti, kur piedalījās vēsturiskajās Ziemsvētku kaujās, pulkam ciešot lielus zaudējumus. 1919. gada jūlijā J. Bērziņš iestājās jaunformējamos spēkos, vēlāk iedalīts 8. Daugavpils kājnieku pulkā. Daugavas forsēšanas posmā kā sakaru virsnieks piekomandēts kapt. Dūzes kaujas grupai priekštilta pozicijās. Pēc Pārdaugavas ieņemšanas, kopā ar kapt. Dūzi komandēts uz Liepāju 11. Dobeles kājnieku pulka formēšanai, no turienes ar paša komandēto rotu uz Ventspili, bet vēlāk, jau kā bataljona komandieris, uz cīņu vietām pie Osvejas. Pēc pamiera noslēgšanas Bērziņš pārcēlās uz Bruņoto vilcienu pulku, no kuŗa 1925. g. demobilizējās. Apbalvots ar Triju Zvaigžņu ordeni un Latvijas atbrīvošanas kaŗa piemiņas zīmi. Atceres gadījumā jubilārus sveica Fr. Kalniņš no Ročestras Krusta draudzes, bet no ģimenes loka Dr. Z. Bērzups.

A. Sed.

GRAND RAPIDI

● Lkok plkv. Rūdolfa Vēliņa godināšanu sakarā ar aizvadītiem 80 mūža gadiem Latviešu biedrības namā organizēja DV apvienība. Turpat atzīmēja arī Ziemsvētku kauju atceri. Garīgo aktu vadīja māc. J. Lazda, lūgšanas vārdus teicot māc. Kr. Hermanim. Vakara norisi vadīja DV apvienības priekšnieks A. Balodis. Strēlnieku kopas priekšnieks A. Eversons pasniedza plkv. R. Vēliņam grāmatu. No Lāčplēšu kaŗa ordeņa kavalieŗu saimes sveica Lkok prof. R. Markus, no latviešu kaŗa invalidu apvienības centrālās valdes un invalidu apvienības Mičigenā — K. Andersons, Latvijas kaŗa skolu beigušiem virsniekiem Mičigenā, bij. 8. Daugavpils kājn. pulka virsniekiem un Virsnieku apvienības Mičigenā — J. Radziņš, pasniedzot aploksnes. No Vienības draudzes sveica P. Golts un E. Medne (aploksne), latviešu biedrības A. Grīnbergs un M. Kušķe (aploksne), DV apvienības A. Balodis un E. Brūna, nododot aploksni un sveicienus arī no DV zemes valdes. Gavilnieku vēl atcerējās māc. Kr. Hermanis, māc. J. Lazda un agr. J. Venners no Kalamazū, no Piebalgas radiem un draugiem — V. Riepnieks, kollēgām — H. Ziemelis. Bija daudz rakstveida apsveikumu, to vidū arī no ALAs priekšsēža I. Spilnera, V. Haznera u.c., arī no dzimtenes, Vācijas, Arģentīnas un Kanadas.

● Grand Rapidu un apkārtnes latviešu ev.-lut. draudzē Ziemsvētku vakarā notika divi dievkalpojumi, bet vecgada vakarā dievkalpojums ar dievgaldu. Draudzes vajadzībām J. un M. Ezergailis ziedojuši 20 dolaru, latviešu baptistu draudze 60 dol., un J. un A. Vāle (Glika bībeles iegādei) 50 dol. Mežvidu izbūvei un izdaiļošanai V. un E. Avoti ziedojuši 100 dol., E. Miezis 25 dol. un Korporāciju kopa 20 dol. Nodoti vairāki citi mazāki ziedojumi.

● Mežvidu pārvalde informē, ka Mežvidu nometne būs slēgta līdz pavasarim. Ja kāds nometni tomēr vēlētos apmeklēt, jāsazinās ar Mežvidu pārzini E. Avotu, pie kuŗa var saņemt atslēgas. Mežvidu pārvaldes priekšnieks inž. mežkopis J. Ziediņš ierosinājis izkārtot draudzes lauku īpašumā nometni vecajiem ļaudīm, lai tie vasaru varētu pavadīt brīvā dabā, veselīgos lauku apstākļos.

● Grand Rapidu latviešu biedrība ziedojusi 50 dol. Latviešu nacionālā fonda darbības veicināšanai Zviedrijā. Tādu pašu summu tai pašai vajadzībai ziedojusi vietējā latviešu kreditsabiedrība.

● Grand Rapidu latviešu katoļu draudzes eglītes vakaru 6. janvārī draudzes sabiedrisko lietu komitejas uzdevumā ievadīja P. Eriņš. Bērni deklamēja, dziedāja, mūzicēja, dejoja baletu un piedalījās uzvedumā. Programmas sagatavošanu bija veikuši skolotāji M. Eglāja un M. Grants. Deju mūziku spēlēja J. Sulaiņa jauniešu orķestris. Ieradās arī Ziemsvētku vecītis, D. Dauksts, kas ar devīgu roku izdalīja dāvanas.

V.Z.

NUJORKA

● Nujorkā 19. decembrī no asins izplūduma smadzenēs 68 g. vecumā mirusi Anna Spale. Viņa dzimusi 1903. gada 2. martā Rīgā. Izglītojusies Franču institūtā, strādājusi Zviedrijas sūtniecībā, darbojoties Sieviešu palīdzības korpusā. Bēgļu laikā kopā ar dēlu Ēvaldu uzturējās Ēslingenas nometnē Vācijā, daudz palīdzot no gūsta atbrīvotiem latviešu kaŗavīriem, veciem un slimiem. Eslingenas lielās luterāņu draudzes dāmu komiteja, kuŗā darbojās nelaikē, toreiz palīdzības darbam savāca 10.000 vācu marku. Viņas līdzdarbība izpaudās arī dažādās citās latviešu aktīvitātēs. Amerikā Anna Spale izpelnīja pensiju kādā biržas firmā Nujorkā, izskolojot savu vienīgo dēlu Ēvaldu, kas tagad ir inženieris un dzīvo Kanzas pilsētā, ASV. Nelaikā pēdējā gaitā izvadīja mācītājs A. Ozols.

E. Alka

MANČESTRA

● Konektikas latviešu mednieku un makšķernieku kluba saime Jaungadu sagaidīja latviešu zālē. Rotas vīru koris diriģenta A. Aldiņa vadībā nodziedāja arī koŗista Kr. Treimaņa sacerēto „Mednieku dziesmu". Patika arī viņa divi stāstījumi „Par plintēm un medniekiem", kuŗus nolasīja J. Deglis, kas sagādāja vēl daudz jautrības kopīgi ar savas dzīves biedres koristes A. Degles vakaram veltītām „gaŗajām rīmēm". Kluba valdes priekšsēdis J. Bērziņš izdalīja piešķirtās balvas sekmīgākajiem medniekiem un makšķerniekiem. No dāmu rūpīgi gādātiem bufetes labumiem ļoti cieņā bija pašu makšķernieku ķertās un žāvētās zivis. Sarīkojuma norisi vadīja J. Bērziņš, ko labi veicināja ar savas deju kapellas mūziku.

P. S.

BAFALO

● Luterāņu draudzes Ziemsvētku eglītes vakars šoreiz izvērtās par lielu svētku dienu, jo sakrita ar draudzes mācītāja Jūlija Vējiņa 70 gadu jubileju, piedaloties vidienes apgabala draudžu vadītājam prāvestam J. Turkam, kas teica svētrunu. Pie eglītes jubilāru sveica prāvests, tad draudzes priekšnieks J. Reinis, draudzes vārdā pasniedzot apsveicinājuma aploksni, ko saņēma arī ilggadējā ērģelniece Aina Vējiņa. Visvairāk jubilāru iepriecināja kāds no Latvijas atsūtītais dzejolis rokrakstā un koka svečturi ar īstām vaska svecēm. No bijušās Kursīšu-Zvārdes draudzes (jubilāra vecā darba vieta dzimtenē) ar sarkanām rozēm un velti sveica Nora Vītola. Rozes bija arī no Sirakūzu draudzes. Apsveikumu bija sūtījis archibīskaps A. Lūsis un daudzi citi. Tos nolasīja R. Kļaviņš. Par svētku galdu bija rūpējusies draudzes dāmu komiteja ar priekšnieci E. Paozolu. Īpašu veltījumu nolasīja pirmās valdes locekle E. Alka.

E. A.

MILVOKI

● DV Milvoku apv. un sporta kopas Auseklis jaungada sagaidīšanas sarīkojums Milvoku latviešu namā bija pulcinājis kuplu apmeklētāju skaitu, kas jautrā un draudzīgā noskaņā sagaidīja 1973. gadu. Soreiz viesu vidū bija arī citu Viskonsinas pilsētu un Čikagas tautieši. Sarīkojuma atlikums paredzēts DV aprūpes un kultūras darbam, kā arī sporta kopai latviešu jaunatnes piesaistīšanai latviešu sporta nodarbību izveidošanai.

● Milvoku DV apvienības vanadžu gadskārtējo eglītes vakaru 6. janvārī DV namā ievadīja mācītāja A. Kalnāja svētbrīdis, garīgās dziesmas uz klavierēm pavadot A. Zvēram. Vakara priekšnesumos dziedāja vanadžu sekstets, deklamēja Ilze Rūķe un Nora Tocupa, bet Milvoku kokļu ansamblis E. Medņa vadībā atskaņoja 3 tautas dziesmas. Programmas kuplinātājiem pateicās vanadžu kopas priekšniece M. Cukura. Pie vanadžu vakariņu galda rīkotājas sveica apvienības priekšnieks V. Aparjods, nododot ALAs valdes priekšsēža Dr. I. Spilnera sveicienus un novēlējumus Daugavas Vanagiem 1973. gadā un ar pateicību atzīmējot DV Milvoku kopas ziedojumu no DV dienu atlikuma — 500 dol. latviešu skolas grāmatu izdošanai. I. Spilners pasvītro šo nozīmīgo devumu mūsu jaunatnes atbalstam, piebilstot, ka tas tiks atzīmēts kādā no iznākošām grāmatām. Pieminot vēsturiskās Ziemsvētku kaujas un godinot klātesošos strēlniekus LKOK plkv. A. Breņķi un V. Bergi, nodziedāja „Kaŗavīri bēdājās . . ." Plkv. A. Breņķis stāstīja par Ziemsvētku kauju norisi.

● Svētku starplaikā Milvoku vanadžu kopas rīkoto latviešu bērnu Ziemsvētku eglītes vakaru apmeklēja 25 bērni vecāku pavadībā. Pie svētku eglītes DV namā svētbrīdi vadīja māc. E. Putniņš. Ar lielu dāvanu maisu un rīkstēm ieradās Ziemsvētku vecītis (rež. M. Valtere-Einberga). Mazos un lielos viesus bagātīgi pacienāja vanadzes, lai pēc tam bērnus iepazīstinātu ar latviskām rotaļām.

ep.

Kad jaunā un vidējā paaudze sadodas rokās kopīgam darbam, tad rezultiti arī droši, organizējot DV dienu un jaunatnes salidojumu maija beigās Toronto. Pirmā rindā no kreisās: A. Upeslācis, B. Rubesa, A. Briede, A. Andersone - Plampe, D. Celma, N. Pulciņa un E. Kalviņš. Aizmugurē: M. Jonāne, E. Krūka, B. Šmita - Kalēja, komp. I. Sakss, K. Siliņš un I. Purvs.
Foto: J. Liģers

Fanfaras Eiropai

LIELBRITANIJA PIEVIENOJAS KONTINENTAM

Ar jaunā gada pirmo stundu Lielbritanija kļuva par Eiropas valstu kopības locekli, jeb, kā to parasts nosaukt — par Eiropas koptirgus dalībnieci. Nekādas sevišķas svinība šajā gadījumā britu valdība nerīkoja, lai gan Londonā risināsies virkne mākslinieciska sarīkojumu ar citu valstu dalībnieču mākslinieku piedalīšanos ar kopīgu nosaukumu Fanfaras Eiropai. Pagājušā ceturtdienā notika liela uguņošana uz Temzas Londonas pašpārvaldes nama priekšā. Nevarētu teikt, ka caurmēra britu pilsonis sevišķi par šo valdības soli jūsmotu; bet tāpat nevar apgalvot, ka tas par to skumtu. Briti grib nogaidīt, kādas sekas būs ikdienas dzīvē un darbā šim lielajam solim pāri Lamanšas kanālim.

Visumā britu pievienošanos uzskata par premjēra Hīta personīgo triumfu. Jau kā agrāko konservātīvo valdību loceklis Hīts no visas sirds pūlējās panākt Lielbritanijas „ieiešanu Eiropā". Tagad, kad tas panākts, Hītam būs jānes atbildība ne tikai par visu labo, ko briti no koptirgus iegūs, bet vēl vairāk par tiem apgrūtinājumiem, ko šīs saistības katram britu pilsonim uzliks. Un ka tādu nebūs mazums, to tautai neatlaidīgi cenšas noskaidrot opozicijas partijas politiķi, ar bij. premjēru Vilsonu priekšgalā. Tā kā vairs nevar runāt par „nepievienošanos", tad Vilsons uzsveŗ strādnieku partijas prasību — līguma tekstu grozīt uz Lielbritanijai labvēlīgākiem noteikumiem. Protams, par to varēs runāt tikai tad, kad valsts vadība atradīsies atkal leiboristu rokās. Līdz tam laikam opozicija turas savas „nesadarbības pozicijās", atsacīdamās sūtīt partijas pārstāvjus Eiropas parlamentā. Kā zināms, par šo atteikšanos ir neapmierināti citu Eiropas kopības valstu sociāldemokrati.

Ko šis svarīgākais pēckaŗa gadu solis Lielbritanijai dos? Saimnieciskā ziņā uzsveŗ lielāku tirgu, plašākas darba izredzes, dzīves standarta celšanos; pretī stāda — dzīves dārdzības celšanos. Politiskajā ziņā ieguvums būšot Lielbritanijas iespaida pieaugums pasaules politikā un Eiropas kā politiski stipras vienības radīšana līdztekus Amerikas savienotajām valstīm un padomju - komūnistu blokam; zaudējumos min zināmu suverēnitātes zaudējumu un rīcības ierobežojumus atsevišķos gadījumos .Pēc Hīta novērtējuma, ieguvumi tālu pārsniegs zaudējumus, un arī saimnieciskā ziņā, valsts labklājībai pieaugot, cenu celšanās nebūs tik jūtama, kā to tagad iztēlo pretējā puse.

Interesanti konstatēt, ka jaunā paaudze par izredzēm strādāt kaut kur citur Eiropā ir apmierināta. Tāpat kā citu tautu jaunieši, arī jaunie angļi labprāt uzmet somu plecos un iet meklēt laimi pasaulē. Ar nodrošinātām tiesībām uz darbu un peļņu arī otrpus kanāļa zemēs šī tieksme gūs vēl lielāku atbalstu. Un kā sekas optimisti pareģo labāku saprašanos tautu starpā, ciešāku kultūrālu sadarbību un līdz ar to lielākas izredzes uz mieru. Tieši šos trīs principus savā runā 2. janvāŗa vakarā vēsturiskajā Indriķa VIII Hemptonas pilī uzsvēra premjērs Hīts, uzrunādams Eiropas kustības viesus. Pāriș brīdinošus vārdus tajā pašā gadījumā izteica Dr. Mansholds, Eiropas kopības komisijas prezidents: neesot nekādu konkrētu pierādījumu, ka to valstu pilsoņi, kas pieder pie Eiropas kopības, būtu kaut ko konkrētu ieguvuši; un lai opozicijas līderis Vilsons nedomājot, ka tik vienkārši varēšot Romas līguma tekstu grozīt vai no Eiropas kopības izstāties; pēdējā gadījumā Vilsonam varot iznākt stāties tiesas priekšā Luksemburgā, jo līgums esot līgums, kas visām pusēm jārespektē.

Lielbritanijas pilsoņiem atliek vienīgi pieturēties pie vecās patiesības: dzīvosim — redzēsim. Eiropas valstu un tautu trimdinieki šo pārmaiņu izjūt tikpat kā savā ziņā „atgriešanos uz kontinentu", jo pamazām vien arī britu zemē parādās mums pazīstamās paražas un dzīves veids.

A. L.

LONDONAS INFLUENCA

Vecā gada beigās un šāgada sākumā arī Toronto parādījās tā sauktā Londonas influenca (flu), kuŗu rada īpaši virusi. Slimība iesākas ar galvas sāpēm, drudzi, sāpēm mugurā un kājās un augstu temperātūru. Pēc tam attīstās klepus un slimnieks jūtas noguris vairākas nedēļas. Laikraksti brīdina, ka no saslimšanas sevišķi jāizvairās vecākiem cilvēkiem un maziem bērniem, kuŗiem temperātūra kāpj daudz augstāk. Var rasties caureja un vemšana, var attīstīties ausu iekaisumi un elpošanas organu slimības. Klepus ilgst 3—4 nedēļas.

1968. gadā pasaulē epidēmijas veidā izplatījās Honkongas influenca. Studijas Anglijā norādīja, ka 63 proc. no tiem, kas saņēma Honkongas influencas pretpoti, bija pasargāti arī pret Londonas influencu. Ārsti ieteikuši iepotēt Honkongas poti bērniem, kas sirgst ar sirds un plaušu slimībām, bet neieteic to veseliem bērniem.

Anglijā janvāŗa sākumā ar Londonas influencu mirušas 473 personas, kas ir četras reizes vairāk nekā decembŗa pirmajā nedēļā. Pagājušā gadā ar šo slimību mirušas pavisam 2797 personas. Par Londonas influencu to sauc tāpēc, ka slimības virusi vispirms atrasti Londonā.

Slimība sasniegusi arī Maskavu, kur katru dienu saslimst ap 70.000 iedzīvotāju. Medicīniskie biļeteni ziņo, ka slimība ļoti lipīga. Ļeņingradas, tāpat „Baltijas republi-" ku" laikraksti ziņoja, ka influencas epidēmija izplatās vairākās padomju pilsētās. Maskavas medicīnisko klīniku un ambulanču automobiļu skaits palienāts. Laikraksti ieteic izvairīties no saslimšanas, silti ģērbjoties, sterilizējot ēdienu traukus un daudz uzturoties svaigā gaisā. Publiskos darbiniekus un veikalu kalpotājus pret influencu potē. Aizsardzības ministrija ziņojusi, ka slimība ievērojamā mērā skārusi arī Maskavas garnizonus.

TLB sestdienas skolas 6. kl. audzēkne Kristīne Zieduņa tēlo zīlīti bērnu lugā Debesu atslēga skolas sarīkojumā.
Foto: J. Liģers

Sarīkojumu Kalendārs

LNAK Kultūras dienu sarīkojumi

18. janv. pl. 20. Latviešu namā Kultūras dienu ievada sarīk.
21. janv. pl. 15 Latviešu namā Zentas Mauriņas pēcpusdiena.
24. janv. pl. 20 Latviešu namā priekšlasījums un diskusijas „Reliģijas un kristīgās kultūras nozīme latviešu tautas cīņā pret komūnismu."
1. febr. pl. 20.15 Unitarian Church telpās Volfganga Dārziņa atceres koncerts. Piedalās: Rita Dzilna - Zaprauska — sopráns un pianiste Ilze Didrichsone - Štrāla.
4. febr. pl. 16 Latv. namā Kultūras dienu noslēguma sarīkojums — diskusijas par sakrālo mākslu.

No 18. janvāra — 3. februārim Valža Teteŗa gleznu izstāde „The Third Gallery", 32 College St., Toronto. Izstāde atvērta pirmdienās, otrdienās, trešdienās un sestdienās no pl. 10 — 5.30, bet ceturtdienās un piektdienās no pl. 10—9.

20. janv. pl. 6 vak. Latviešu nama augšējā zālē Birutas Senkēviča Vakarēšanas uzvedums. TLB sarīkojums.

20. jaunvārī plkst. 7.30 vakarā studenšu korporāciju kopas slēgts tējas vakars Tartu kolledžā, 310 Bloor St. W., ieeja no Madison Ave.

20. janv., pl. 7 vak. — Latviešu namā — TLMM kluba Zaķu balle ar izlozi — medījumi un zivis.

21. janv. — 28. janv. mākslinieku vienības „Latvis" tēlotājas mākslas izstāde Sv. Jāņa baznīcas telpās, 200 Balmoral Ave. Atkl. 21. janv. pl. 6 vak. Izstāde atvērta darbdienās no pl. 6 — 9 vak., setd., 27. janv. un svētdien, 28. janv., no pl. 2 — 8 vak.

25. janv. pl. 8.30 vak. St. Lawrence Centre, Town Hall zālē Toronto Latviešu koncertapvienības 3. koncerts. Anda Zirnīte — klavieres.

27. janv., pl. 7 vak. un
28. janv. pl. 5 pēcp. Latviešu namā TLTA ģimnazijas draudzīgā aicinājuma sarīkojums — R. Blaumaņa Trīnes grēku izrāde.

31. janvārī pl. 8 vakarā Latviešu namā Toronto LPB Kanadas kopas rīkotais dzejnieka Andreja Eglīša vakars ar plašu programmu. Sarīkojuma atkārtojums 4. februārī pl. 2 dienā Hamiltonā, Hamiltonas latviešu namā.

1. febr. pl. 7 vakarā Latviešu namā modes skate. Piedalās J. W. Stephenson, Fashion Coordinator ar saviem modeļiem. Latv. nama dāmu kom. sarīkojums.
3. febr. pl. 8 vak. Latviešu namā LSDAK sarīkojums „Priecīgs uzņēmējs".
3. febr., pl. 7 vak. — Columbus zālē — Apvienoto vīru koŗu — Viesturs un Junda koncerts ar sekojošu deju.
10. febr. pl. 8 vakarā DV namā Toronto nodaļas tradicionālā masku balle.
11. febr. pl. 2 pēcp. TLB Sestdienas skolas bazārs Latviešu namā.
17. febr. pl. 8 vak. Latviešu namā TLB kostīmu balle „Kā var aizmirst . . ." Ieeja $4.00 no personas.
24. febr. pl. 7,30 vak. DV Toronto nod. šāvēju un makšķernieku kopas sarīkojums DV namā.
7. apr. DV vanadžu koŗa Zīle koncerts Igauņu namā.
3. martā pl. 7 vak. Ventiņu vakars DV namā. Līdzņemami groziņi.

HAMILTONĀ

20. janvārī plkst. 20.00 Dalewood skolā, 1150 Main St. W. DV teātŗa Kanadā izrāde Čūska.

„Vai nederētu kādreiz pilsētas bibliotēku aplūkot?"

„Man nevajadzētu dzert — tas maitā kuņģi."

Stanislavs pēc brīža, bija izdomājis.

„Man nevajadzētu dzert — tas maitā kuņģi." Staņislavs pēc brīža bija izdomājis.

„Nu, ko ta' dzer? Labāk iekrāj naudu!"

„Man tāda vientulība. — Draugu nav."

„Vīrieši vienmēr gu̧ojas par vientulību."

„Vai sievietes nekad nejūtas piemirstas?"

„Vismaz nepīkstam par to!"

„Ak tā?"

„Jā, tā gan! Atkal tu kāp uz kājām, Staņislav. Un nespied tik tuvu klāt! Vai tev auksti?"

Norātais aplaizījās, bet nepaspēja atvainoties, jo, bungām nodārdot, valsis pārtrūka.

Tautieši vilka Staņislavu padzerties. Viņš ļāvās, jo atzina, ka, mīdams Magdalēnai uz kājām, viņš tās sirdij nepietuvosies. Deja vīru bija izžāvējusi; mēle un lūpas likās it kā ar karstiem pelniem apkaisītas.

Magdalēna apmetās kaktā; sēdēja atgāztu muguru, kājas pūtināda ma. Paplašinātās vēnas sūrstēja; jaunās kurpes koda pirkstos. Pienāca biedrības priekšnieks un parunājās ar viņu — savu sekretāri. Bija patīkami. Priekšnieks bija goda vīrs: sirmu galvu, laipns un vienkāršs valodā. Bet viņš drīz aizgāja; Magdalēnu uz deju neaicināja. Bija precējies; sieva resna, īsām kājām, nesavaldāmām krūtīm. Kā viņš, brašs vīrs, bija tādu apprecējis? Ģimnaziste reiz būs tāda pati — tā, ar ko Zilnis pļāpā un dejo. Zilnis bija īsts vīrietis: pats vecpuisības vārtos, kļuvis kārs uz ģimnazistēm. Pievilsies nabags! Iedomājies, ka tas vēja skuķis šo ņem nopietni! Pusaudzes grib palakstoties — tas viss. Tai vecumā, kad kāre uz vīriešiem sāk mocīt. — Vēlāk aizskries ar citu: jaunāku, vieglāku galvā. Atstās Zilni bēdas izbēdāt. — Jā, Zilnis — krietns puisis: gudrs, atjautīgs, centīgs. Ar viņu bija patīkami būt kopā. Žēl, ka viņš nedarbojās Nāmēja valdē.

Kapelmeistars pieteica dāmu valsi. Prieks kā straumīte izskrēja cauri Magdalēnas ķermenim. Viņa bija žiglāka par ģimnazisti uzlūgt Zilni. Puisis pateicās, bet apklusa.

„Esmu saņēmusi dažas gleznu reprodukcijas no Vācijas," Magdalēna steidzās ar runāšanu. „Kā zināt, man patīk māksla. Vai jūs, Vajaka kungs, man nepalīdzētu dabūt dažas grāmatas par gleznām?"

„Aizejiet uz bibliotēku Vestminsteres ielā!"

„Neesmu tur nekad bijusi. Man angļu valoda neveicas. Allaž interesējos par vācu un franču valodu — arī krievu."

„Bibliotēkā jums palīdzēs. Droši vien tur kāds pratīs franciski vai krieviski."

„Vai jūs pats uz to grāmatnīcu kādreiz neejiet?"

„Nē, iztieku ar universitātes bibliotēku."

„Vai nederētu kādreiz pilsētas bibliotēku aplūkot?"

„Varbūt derētu," Zilnis novilka.

„Vai mēs neaizietu reizē? Jūs man varētu šo to palīdzēt. Bet varbūt jūs apgrūtinu?"

„Ko nu par apgrūtināšanu. — Būtu prieks palīdzēt."

„Redziet, cik jūs labs! Kad jums būtu vaļas?"

Zvilnis padomāja. „Pa nedēļu daudz jāmācās . . ."

„Protams, esat nevaļīgs. Apbrīnoju jūs, cik tālu esat ticis: laba angļu valoda— universitāte lai!"

„Lūdzu neglaimojiet, Margas jaunkundz. Tas apšķebina dūšu. Studēšana ir privilēģija, ko cenšos izmantot — nekas vairāk, nekas sevišķi daudzināms."

„Jā, kad iesim uz bibliotēku?"

„Nākošo piektdienu pēc vakariņām."

„Kur lai jūs gaidu? Cikos?"

„Septiņos bibliotēkas lasītavā."

Zilnis tai brīdī apstājās. Magdalēna nožēloja, ka deja beigusies. Ejot atpakaļ uz savu kaktu, viņa cieši ieķērās puiša elkonī. Pirksti sajuta dilba spraigumu. Magdalēna aizvēra acis un redzēja sevi ejam pa sudrabainu pludmali bronzas brūna puiša pavadībā. Tad viņš to satvēra, pacēla augstu — skrēja pa smiltīm, sasniedza āboliņu lauku un iemeta viņu vālā.

Kad Zilnis pateicās par deju, viņas skats pielipa puiša pierei. Viņam aizejot, skats glāstīja muguru un priecājās par platajiem pleciem. — Viņam nederētu strupa, pāragri apvēlusies meitene.

Lāča kājām atkal iečāpoja Staņislavs. Pirms viņš paspēja ierunāties, Magdalēnā iedegās spīvums:

„Ko tu lien virsū!"

Lāga vīrs soli atkāpās un raudzījās Magdalēnā kā izslāpušais pērkoņa padebesī. Bet tas veldzi nesolīja, —

„Atvainojos," Staņislavs šļupstēja un rija apmulsumu. „Piedodiet par traucēšanu. Nezināju, ka —"

„Jāiet trauki mazgāt," Magdalēna viņu apklusināja, pagrieza muguru un aizgāja, kājas piesizdama.

Virtuvē bija skaļa rosība. Sievas krāva kaudzēs sviestmaizes un cepumus, kas bija palikuši pāri no mielasta. Cita citai piedāvājās, lai paņemot atlikumus un pārnesot mājās bērniem, vectēviem un vecmātēm. Tā kā viena otru atbalstīja, katrai izdevās pa sainītim. Magdalēna bija nokavējusies, bet arī viņa nepalika tukšā, jo mazāk kautrējās un ašāk rīkojās.

(Turpinājums sekos)

LPB Paziņojumi 1 1973 17. janvārī

LATVIEŠU PRESES BIEDRĪBAS IZDEVUMS
Pielikums laikrakstam LATVIJA AMERIKĀ
Redaktori: H. Moors. K. Ķezbers, H. Puriņš. Māksliniecisk ais redaktors: O. Jēgens
Redakcijas adrese: 62 E. 190th St. Bronx, N. Y 10468, U.S.A.

Darbu sākot

Ar jauno gadu Latviešu preses biedrība sāk savu izdevumu RAKSTI kā pastāvīgu pielikumu laikrakstam LATVIJA AMERIKĀ, kas iznāk Toronto, Kanadā. Kau gan šis pielikums veltīts prozai un dzejai, tur ievietos arī rakstus par literātūru, presi, rakstniekiem vai latviešu valodu.

LPB valde jau ilgāku laiku meklēja veidus, kā veicināt publicēšanās iespējas saviem biedriem. Kad sarunām ar dažiem latviešu periodiskiem izdevumiem par satura paplašināšanu nebija panākumu, LPB valde apsvēra almanacha izdošanu. Aplēses rādīja, ka šāds atsevišķs izdevums nav izdevīgs ne materiālā, ne izplatīšanas ziņā. Bija jāmeklē eits atrisinājums.

Ar LATVIJA AMERIKĀ atbildīgā izdevēja A. Budrēvica laipnu atbalstu radās iespēja izdot šo laikraksta pielikumu. Šis atrisinājums liekas labākais kā rakstniekiem, tā lasītājiem. Sekmes atkarīgas no tā, cik rakstnieki iesūtīs savus darbus iespiešanai, tāpat arī no tā, kā lasītājiem šis pielikums patiks. Ja materiālu iespiešanai būs pietiekami, pielikumu varēs izdot katru nedēļu, ja šo materiālu nebūs, tas parādīsies retāk. Bieži dzird runājam, ka rakstniekiem neesot iespēju publicēties un tāpēc maz rodoties prozas īsdarbu. Publicēšanās iespējas tagad ir radušās, un jāceer, ka rakstnieki tās izmantos.

LPB ir 374 biedri dažādās zemēs un kontinentos. Līdz ar to lasītājiem būs iespēja iepazīties ne tikai ar Amerikas kontinenta rakstītājiem, bet arī ar pārjūras latviešu rakstniekiem un viņu darbiem.

Rakstītāji būs dažādu paaudžu pārstāvji, gan jau pazīstami, gan arī tādi, ar kuriem lasītāji iepazīsies pirmo reizi. Dažs rakstītājs gados būs jauns, dažam gadu skaits krietni liels; dažs rakstīšanu būs sācis nesen, citam tā būs parasta lieta. Grībam lasītājiem rādīt rakstīšanas māku tādu, kāda tā katram ir. Ceram, ka šis pielikums kalpos kā latviešu valodas saglabāšanai, tā arī stiprinās latviskuma apziņu un palīdzēs rakstniekiem radīt jaunus darbus. Ceram, ka RAKSTI būs kā tilts starp rakstītājiem un lasītājiem, starp paaudzēm un uzskatiem.

V. Irbe
LPB priekšnieks

Herta Krauja

Saules zīmogu pierē
brūnas meitenes
vasarā brien,
karstas dzīvības viļņos
krūšu pumpuri briest.
Auglības rasas pilns
saņem tās
vasaras klēpis.

***

Samirkušiem spārniem
diena
šķir mākoņus
un Sauli meklē.
Es atveru logu
un vienaldzīgās ielās
meklēju tavas atnākšanas
pēdas . . .
Vēja vilnis iešūpo kļavu
uz izbārsta zelta ziedus
aizlijušā ielā —
aizbeŗ tavas pēdas . . .

(No Malenietis pasaulē)

Jaunībā ciemojos Igaunijas Petseros, Izborskā. No Izborskas augstienes pat Pliskavas „kremlīša" zeltītos sīpolus varēja saredzēt. Īpaši vakara saulē. Lietuvā vai — kā vectēvs sacīja — „lilijūs laišūs" nu braucu pirmo reizi. Jelgavā „fīreram" mani nozvērināja trešajā dienā. Citādi ne SS zīmotnes, ne nāves galviņu līkt, ne siksnu ar uzrakstu „mans gods ir uzticība" (protams, vāciski!) apjozt.

Rīts dīvaini kluss. Neparasti skaisti arī pēdējā leduslaikmeta veidojumi aiz Zemgales līdzeni smagā, vienmuļā mālāja. Sākās ap Jonišķiem. Vēl ļoti auglīgs. Gandrīz gatavu ziemas kviešu tīrumi lēzenu uzkalnu viļņainos pacēlumos. Iespējams, ka pirmssaullēkta sārtums un miers maldināja mani. Varbūt redzēju atspulgu no Cieršņūs pamestiem tīrumiem, kas gan bija skopāki, smilšaināki. Tomēr dažas desmit minūtes biju ārpus naida un nāves. Pelēkās kara mašīnas ripoja pretim likteņiem, bet es, it kā „dezertējis", raudzījos labības lauku mierīgajā gatavībā, labdarīgajā skaistumā. Manā pirmajā un pēdējā saullēktā Lietuvā...

Pārripojuši Mūsas augšteces tiltu, satikām kādu nelielu vācu vienību. Tās komandieris par fronti zināja tikpat „daudz", cik mēs: krievi esot ielenkuši Šauļus... Pavēle atbrīvot... Ka Šauļi briesmās, to varēja saredzēt: Jelgavas un Šauļu šosejas taisnē pret dienvidiem, kvēpa milzīgs dūmu stabs. Iesāņās rīta saules staros tas atgādināja milzīgu pērkona mākoni.

Pēkšņi, tepat mūsu kolonnas „galvā", dimdēdams uzlidoja gaisā „gabals" no šosejas. Neliels tiltiņš — caurteka. Spridzeklis kārtīgs, tikai spridzinātājs nervozējis. Uzlaidis gaisā dažas sekundes par ātru. Vadības mašīna nobremzē. Cietušo nav. Nu jākāpj laukā un jāsāk kaŗot...

„Kaujas pavēles", baiļu un padotības kārtībā sūtītas, mūs ar Zemīti sasniedza tik juceklīgas, ka vienīgais, ko apjēdzām — mums jānogruntējas šosejas kalnā, mazliet dienvidrietumos no Mežkūzēm. (Lai brāļi lietuvieši piedod, ka šīs sādžas nosaukumu nemāku lietuviski pareizi uzrakstīt!) Apmēram piecpadsmit kilometru ziemeļos no Šauļiem. Mums līdzi divas „kaulu zāģu" grupas (vācu vieglā patšautene). Vienu vadīja mūsējais kaprālis Ielāpa Voldis, otra „mistra" grupa, ar prūšu „unteršārfīreri". Mežkūzu augstieni „ieņēmām bez šāviena". Saulīte nebija pat brokastīs! Ienāca prātā teiksmas par Skobeļevu, kas, ar turkiem un tatāriem taisnību dalīdams, nekad neesot aizmirsis „kaŗošanu pārtraukt" pusdienas maltītēs un pirmdienas pievakarēs. Te tā neizdevās.

„Kauja" sākās, kad pēkšņi viens no prūšu komandas saļuma uz mutes. Visi aculiecinieki bija pārsteigti: nav dzirdēts i ne šāviens!... Citi: bijis gan tāds kā „blīkšķis"... Puisis vēl palika tanī dienā dzīvs. Lode bija caururbusi nedaudz zem labās auss, priekšpusē izraujot brangu kumosu miesas, bet nepārcērtot kakla lielo asinsvadu. Kamēr gudroja par sanitāriem, no pārgrāvja atnāca Ielāps. Viņš, ievainojumu apraudzījis, nospļāvās. Neteica ne vārda. Tikai savu „kaulu zāģi" pārnesa mūsu grāvī, aizdedza savu strupo pīpi un izšāva veselu triecienkārbu (50 lodes) zārdu kokos, kas bija saslieti pāris simt metru no šosejas.

Puskārbā kāds Staļina snaiperis ielaidās kviešu tīrumā. Otrs ar visu Staļina dāvāto „cilvēku medību bisi" palika žuburos. Tad pamazām sākās. Gandrīz pēc siena pļāvēju brokastīm — ap 8 rītā. Vispirms pāris sarkanie Staļina „ērgļi" aizdedzināja Mežkūzes. Tur nebija ne leģionāru, ne friču. Pāris stundās no lietuviešu pilsētiņas (salmu, lubiņu jumti, koka mājiņas) pāri palika tikai muŗa baznīca. Tad mūsu kalnu sāka „graudot" krievu mīnumetēji. Jāliecina, tie bija labi apmācīti zeļļi. Ja divas aizgāja „vanckaros", tad trešā bieži uzdēja uz galvas. Arī mūsu „artilerija" (divi vieglie „dižgabali") sāka taustīt Domantājus, kur bija Šauļu un Jelgavas šosejas un dzelzceļa krusti. Nešāva slikti. Aizdegās arī Domantāji, bet torejz nebija tik precīzu iespēju ka šodien amerikāņiem Vjetnamā — „sastādities, bet kas nepārsteŗs jau tas gan būs..."

Ir tiešām brīnums, ka šie vārdi mūs sasnieguši, stāja: „Kad pienāks tā diena un jūs visi ierašīsaw sava dzimtenes krasta? Tie būs lieli svētki un

Edvards Tūters

Dzejniece interesējās par rakstnieka Jāņa Veseļa gaitām svešumā. Man bija prieks viņus savest atkal kopā. Man bija arī jāpaziņo par rakstnieka aiziešanu viņsaulē. Nāves ziņa dzejnieci ļoti satrauca. Garīgo mīlestību ar Veselī dzejniece turēja visu mūžu, jo to liecina viņas atzīšanās un saglabātās Veseļa vēstules no jaunības dienām...

Lasītāji Lilijas Auzas vēstulēs atradīs vēl citus aspektus, ko šo rindiņu autors nav komentējis telpas trūkuma dēļ. Bez dzejas tur arvien atplaiksnī latviešu tautai smagais krievu laiks — trimda un dzimtene.

Zīmīgi, ka drīz pēc Jāņa Veseļa nāves Liliju piemeklē sirdstrieka. Viņa īsu laiciņu ārstējas 3. pilsētas slimnīcā Rīgā. Tad Rakstnieku savienība dzejniecei piešķir atpūtu J. Raiņa Jaunrades namā Dubultos, kur viņa tuvāk iepazīstas ar dzejnieci Elzu Stērsti un satiek citus literātus, kas še ieradušies rakstīt savus ieplānotos darbus. Arī Lilija turpina strādāt, kaut pēdējā vēstulē 29. septembrī nāves priekšnojautās raksta: „Mana veselība joprojām ir svārstīga. Jūtos nogurusi, bet dažbrīd man labi. Turēšos, cik nu būs iespējams. Varbūt ka vēl ilgi noturēšos virs līmeņa, un tad laidīšos krēslainajos dziļumos, kur visiem pietiks telpas..."

Tad pienāca vēsts, ka 1962. g. 11. oktobrī dzejniece Rīgā mirusi.

Lilija Auza dzimusi 1900. g. 11 decembrī Adulienas Saleniekos. Latvju Enciklopēdijā par viņu teikts: „Beigusi ģimnaziju, pievērsās rakstniecībai, publicējot savus rakstus Brīvajā Zemē, Daugavā u. c. A. dzeja sakopota krājumos: Vēja melodijas (1931), Mirdzošā zeme (1936) un Saules vainags, to raksturo gaistoši romantiska noskaņa un pozitīvisms, kas vairāk balstās zemnieciskā iedzimtībā nekā filozofiskos meklējumos. Švinīgi izkrāšņota viņas mīlestības lirika. Skolnieku teātrim sarakstījusi lugu Zied rudzi (1939)."

Desmit gadi pagājuši. Solījums pie dzejnieces kapa aizmirsts, latvju tauta dzejnieci tomēr neaizmirsīs, jo viņā tai deva savu dzeju. Kad būs iespējams brīvi vērtēt labo un ļauno, Lilija Auza būs atkal pieminēta. Šoreiz to varam darīt tikai no tāluma, rakstot šīs piemiņas rindiņas un nododot atklātībai dzejnieces vēstules.

I

Magdalēnas Margas sirds siltumu reti kāds pamanīja, jo tas slēpās zem pelēkas, novītušas ādas. Pat Vastlāvja balles vakarā tautieši bija kā akli, kaut gan visus bija saviļņojusi jautrība, ko rosināja iedzertais degvīns.

Sarīkojumu bija ievadījušas vīru dubultkvarteta dziesmas. Sēžot pie trekniem galdiem, visi bija klausījušies Nameja biedrības priekšnieka runu par latviešu pienākumiem. Tā kā priekšnieks bija pratis kuplināt apceres ar patriotiskās dzejas iedevām, daudzi bija rijuši asaras. Dzērieni nu garšoja jo labāk, valodas auga jo skaļākas. Vecā mūzika un vecās dziesmas modināja atmiņas, tās reibināja, dedzināja, dzina nemieru krūtīs.

Inženierzinātņu students Zilnis Vajaks bija aklāks par visiem. Velti Magdalēna guma viņa rokās, valsi dejojot. Puisis viņu uz nākamo deju vairs neaicināja. Likās: viņš tīšām pazuda pūlī.

Pienāca, turpretim, Staņislavs Straume — pusmūža malkas cirtējs — sacukurotu smaidu, bet bez skolas. Magdalēna paglūnēja uz zāles otru galu, kur Zilnis blēņojās ar kādu ģimnazisti. Nopūtu norijusi, viņa sniedza roku Staņislavam.

„Kā veicas frizieres darbā?" viņš aizkēra lietiškas valodas. Vīra elpā bija degvīna dvinga; varēja manīt, ka viņš bija piemirsis iztīrīt zobus.

„Labi."

„Labi, ka labi!"

„Lūdzu nemin uz kājām, Staņislav!"

„Piedodiet, jaunkundz! — Man šis valsis neparasts."

„Blondā matroža valsis tev neparasts?"

Staņislavs pačāpstināja lūpas, bet sakāmais neradās. Viņš juta, ka deniņos saskrēja asinis, muguŗa karsa, kājas kļuva vēl lempīgākas.

stādīties, bet kas neparasts jau tas gan būs ..."

Ir tiešām brīnums, ka šie vārdi mūs sasnieguši, pasta cenzūras neskarti. Protams, vairāki Auzas dzejoļi parādījušies padomju presē, bet tās ir bijušas nepieciešamās nodevas, lai viņu uzņemtu profesionālā rakstnieku organizācijā, kas dod literātam eksistences drošību u.t.t.

Un dzejniece kādā vēstulē noteikti saka: „Protams, nekas te nedrīkst atkāpties no stingri noteiktiem ideoloģiskiem pamatiem ..." Bet par sevi: „Es esmu ar citādu dzīves izjūtu, ar citādu dvēseles struktūru," vai arī tālāk kādā dzejolī: „Dzīvot un sapņot, un alkt tev pēc mūžīgā skaistuma.'" Lilija Auza bija romantiķe un citādu viņu neviens nespēja pārveidot. Mūža beidzamos gados draugi viņu uzskatīja par kosma dzejnieci, kādas iezīmes Jānis Veselis saskatījis viņas pirmajā dzejoļa grāmatā Vēju melodijas.

Dzejniece ticēja latvju tautas Saulcerītei tāpat kā trimdinieki. Lilija Auza gaidīja mūsu pārbraukšanu dzimtenē. Gadu pirms savas nāves Lilija rakstīja: „Kad pienāks tā diena un jūs visi ieradīsities savā dzimtenes krastā? Tie būs lieli svētki un prieks, kas vēl joprojām tiek novilcināts caur mūsu valdības nepiekāpību un nesaprašanos."

Tik smagus vārdus dzejniece teic Maskavas varai, kas spiež simttūkstoš latvjiem dzīvot svešumā. Lilija Auza no savām mājām Saleniekiem mudina trimdiniekus būt ticīgiem un cerīgiem: „Lai nekad nedziest cerību zaļā uguntiņa!" Vai arī: „Dvēsele ir jānorūda, citādi viņa var aiziet bojā, no kā nevienam nebūtu nekāda labuma. Viesiet prieku savā dzīvē un nekultivējiet skumjas — man gribētos sacīt visiem. Krājiet savus garīgos spēkus, kas dažreiz uzvar pat neuzvaramo!"

Lilijas Auzas vēstules trimdiniekam svešumā ir kā spēka avots. Lai arī tur pavīd skumji motīvi, visam pāri līst glāstošā mīlestība. Bet ir arī rindas: „Es domāju, ka jābūt bruņotam ar lielu pacietību un, kā Jūs pats sakāt, jāgaida. Cerēsim, ka pasaulē uzvarēs saprāts un nāves ieroči paliks nelietoti. Nekas te nestāv mūsu vājajos spēkos un mums atliek tikai samierināties ar esošo ..."

30. VII. 60

Saleniekos

No dzimtenes sveicieniem bēgu Tev es
Pār dzelmainu ūdeni,
Te - vanuo ar viņu kad remājos es -
Bēg pakūstas saulaiņa šūpoles,
Kas dvēseli traucē kā mānu ...

Uz tālumu tālu, tālu, aiz maldās gars
Un meklina skumjas un postu,
Un stāsta, ka pienāks drīz pavasars,
Kad dzimtenē atkal plaukss ievas zars —
Balts sugģis laimīgs skaņu ostu ...

Lilijas Auzas dzejolis autores rokrakstā.

degās arī Domantāji, bet toreiz nebija tik precīzu iespēju kā šodien amerikāņiem Vietnamā — „saskaitīt" nogalinātos pretiniekus.

Ap pulksten 11 rītā mūsu vācu „sabiedrotie" pa kreisi „ņēma vāgu" Joniškų virzienā. Pāris Staļina ērģeļu zalves, neraugoties uz neprecīzajiem trāpījumiem, ar gaudošanu un eksploziju blīvi tiem bija iedzinušas bailes. Varbūt ne tik daudz bailes. Vienkārši nevēlēšanās mirt svešā zemē. Tikt sakropļotam. Arī mūsu „izlases" bataljons nebija ar „augstāku kaujas morāli". Tikko no pļavām un tīrumiem mobilizēti — uz krūmu pusi vien raudzījāmies. Sak' — ja nu vairs ne prūši, tad varbūt zviedri, angļi vai amerikāņi mūs atpestīs no krieviem un nāves ...

Labi, ka bija vēl dzīvs tāds retums kā kaprālis Ielāps. Ar savu kaulu zāģi nosedza ceļu krustus, lai bēdzējus nepārņemtu pānika, lai daudzmaz godīgi dabū pamukt. Mans „priekšnieks" Zemītis aizgāja pēc „instrukcijām" pavisam paagri. Ar bataljona stābu nevarējām radiosakarus samorzēt ... Iespējams, ka tiem visā jezgā nemaz raidītājs-uztvērējs nebija līdzi „paņēmies"? Zemītis arī neatgriezās. Mūsu „artilerijas" koordinētājs, uzrullējis kalnā telefona vadus, priecājās, ka krievu prettanku lielgabalnieki par mūsu novērošanas posteni iedomājušies Mežkūzu vējdzirnavu torni un tik apskaužami precīzi pa to slānī, ka jau ar pirmo šāvienu tiem pienāktos Staļina ordenis ...

Kad jūlija saule dedzināja viskarstāk, pienāca brīdis pamest veco volchovieti — Ielāpu vienu. Laime vēl (kā viņš šķiroties teica: nez, kam vaņkas savus tankus vēl taupa?...), ka šai „tanku taupīšanai" par iespējamu cēloni bija degvielu trūkums. Tos izlietoja „izrāvienos", cerībā sasniegt vāciešu degvielas.

Man šai pirmajā pazaudētajā kaujā bija cūkas laime. Ja ieskatītu sevi par Jahves izredzētu, tad jau vienkārši, bet mazticīgam prātam grūti saprast notikšanas, kas aplamas apstākļiem. Mana aizsega bija šosejas puses grāvja slīpums. Mīna eksplodēja grāvja tīrummalā. Pēc „spridzināšanas" iedarbju likumiem man pienāktos 80% — bet... Prūsis (pat apsveicinājušies netīkām) ar visu savu ieroci pēkšņi iegāzās grāvja vidū. Pirmais, ko es ieraugu trokšņa dullumā, man atgādina „cūku bēres", kad plaušas, sirdi un aknas šķīra no zarnām ...

Vācietis kārpījās un nejauki bļauroja. Tepat arī bija Ielāps. „Padod savu „švurkstu" (mašīnpistoli) un neskaties, tu vēl zaļš! Kam desas laukā, tam jāpalīdz tikt debesīs, Staļins jau kompartijā neņems ..." Vai tā slepkavība vai žēlastība, to vēl šodien nezinu. Bet karstā saule, saārdītās iekšas, sa-

Edvarts Tūters

MĒNESS SUDRABU SKAITA

Mēness uz manas palodas
Sirmu sudrabu skaita . . .
Kāri no tumsas noskatos,
Cik vecie dālderi skaisti.

Liekas, Zemgales karaļi
Sen sen reiz kaluši tos.
Viesturu redzu, Nameju
Un citus — jau aizmirstos.

Dažs stars ar spulgu brīnišķu
Liek sudrabam pat skanēt . . .
Kā zaglis zogu mirkļus šos
Sapņu apcirkņiem saviem.

LAIMĪGĀ STUNDĀ

Šorīt
Biju izgājis no mājas
Laimīgā stundā:
Ziedēja puķes,
Ziedēja zāles,
Putni dziedāja —
Svinīgā jundā.

No aizsaules pagalma
Nolaidās varavīksne
(Laikam man par godu),
Un iekāpa strautā
Ūdeni pasmelt —
Slāpušiem gariem.

Septiņās krāsās
Zaigoja viss:
Ūdeņi upē,
Sils pamalē,
Debesis!
Es gāju
Pa vidu tam visam
Kā apreibis.

—Cik skaisti,
Ai, cik gan skaisti,
Ja pagadās iziet no mājas
Laimīgā stundā!

Ilze Liepiņa

LĪKSME

Es kožu vasaras saulē kā ābolā
Un jūtu:
Silta dzīvības sula plūst manī.
Skaļš sauciens atbalso laikā un atmatā:
Tā līksme
Mana debesīm paceļas pretī.

TAVAM PRIEKAM

Tavam priekam
pār galvu tev šūpojas jasmīnzars;
tavam priekam
pie kājām tev spēlējas kaķēns mazs.
Tavam priekam
tev rokās savu sirdi es lieku.
Iesvied to debesīs!
Tavam priekam
par sauli vai zvaigzni lai tieku.

---

nitāru trūkums nekādu žēlastību nepiešķirtu.

Es iztapu pavisam viegli. Šķēpele bija pāršķēlusi manu „zaldāta katliņu". Tveicē izkusušie tauki (maršferflēgungs) iztecējuši mugurpusē līdz „astes kaulam". Ar visām nāves bailēm iešāvās prātā Šopikolla vecā saimnieka Juoņa stāsts par divi latgaļiem — balveniešiem 1905. gada revolūcijā (pēc „kaujas" ar melno sotņu): „Meilīs bruoleit Stanci, da pazasmotrī, da leikās, byšu nu pakales rānīts, slapnys pi dirsas. . ." Stancs „pazavērīs' ij atbilds: „Tymā pusē, kū radzu, nav zolbas, tymā pusē, kū naradzu, byusi pats aiz baiļu piploutejs. . ." Labi, ja visļaunākos brīžos spēj atcerēties kaut ko jocīgu. Tas palīdz pārvarēt apjukumu un apjukuma lielāko ļaunumu — pāniku.

Kaprālis Ielāps palika ar „kaulu zāķi" kalnā pie Mežkūzēm. Kopā ar kaŗu „pabeigušo" vācieti. Pateicoties viņam, es varēju pa šosejas grāvi norāpot brangu puskilometru, līdz vaņku „makši" vairs nezēvelēja šosejas akmeņus, bet viņu mīnumetēji jau taustīja Mūsas augšteces tiltu pie Jauņiunāju dzelzceļa piestātnes un šosejas.

Līdz Mūsas upītei (te lietuvieši to sauc par Mūšu) salasījāmies kopā kādi septiņi, astoņi „Šauļu atbrīvošanas kauju" pazaudējušie. Mēs mukām uz Zemgales pusi, turēdamies kādu nepilnu kilometru nost no šosejas. Man pēc pirmās pazaudētās kaujas visskaistākais, labsajūtīgākais notikums bija noaut prūšu „tankus" un atveldzēt kājas, pārbrienot Mūsu, kas te bija sīkāka par Pededzi Cieršņu līcī. . . Iešāvās pat prātā: Vai pie Daugavas vai Mūsas karstā sirds man pukstēt stās. . . Kareiv's — putniņš zara galā, viņa mūžiņš — burbulīt's. . . Zināju, ka bērnībā šo dzeju esmu lasījis. Vai šis saraustītās daļas ir Plūdoņa, to i šodien nezinu.

No Mežkūzēm līdz Jonišķiem bija stiepiens. Pēc maniem pamatskolas gājieniem lēšot, apmēram tikpat tālu kā no Alūksnes līdz Cieršņīm (20 km). Pirms Jonišķiem iegriezāmies kādā lietuviešu zemniecībā. Slāpa dzert, un ēduši arī nekā nebijām. Lai paldies saimniekam un saimniecītei, kas mūs padzirdīja ar pienu, un rupjmaizes kančiem uzsmērēja divu pirkstu biezumā krējumainu biezpienu! Saimniecīte runāja arī latviski. Nobrīnījās, kāpēc latvieši tik dikti ar „vokičim" kopā cīnoties? Atjautāju — vai gaida tos, kas jau Šauļos? Viņa mierīgi: Svētā Dievmāte un viņas Dēls Jēzus Kristus lietuvjus izglābs. . . Man atlika tikai — paldies, un lai ticība nepievīļ!

Jonišķos ap saulrietu valdīja tāda burzma un sajukums, ka te katrs otrs varētu būt krievu priekšfrontes izlūks. Arī tad neviens tiem vērības neveltītu. Katrs bija „aizņemts" ar savu „likteni". Kādā sānielā redzēju trīs vai četrus vācu tankus, kas bija derīgi kaujai 1940. gadā. Šodien tie vairs krieviem nebija pretinieki. Man vajadzēja nokļūt Jelgavā — pamatvienībā. Nelietotā „Dora" karājās siksnā, tāpat mašīnpistole. Nebija tikai „raidītāja priekšnieka" — kaprāļa Zemīša. Laimējās: ar saviem „kaujasbataljona" dokumentiem mani uzņēma kāda smagā kaŗa mašīna, kuŗai maršruts: Jelgava. . .

Jelgava šai dienā bija „iesvētīta" pamatīgi. Stacijas bumbojums skāris krietni vairāk nekā tikai „municijas vilcienus". Ap pusnakti, kad mēģināju sameklēt savu „pamatvienību", vēl dūmi smirdēja pēc nelaikā izdeguša pulveŗa un sagruzdušas gaļas. . . Atcerējos seno dienu lopkopības pārraudzīti Arāja Anniņu. Pēdējā adrese bija Lietuvas ielā 19. . ., bet Jelgavā biju pirmo reizi (kad mobilizēja) un knapi aiztaustījos līdz Sakaru rotas kazarmām. Tur mani sagaidīja dežūrējošais kaprālis Petrovs. Viņš pamodināja pāris savus draugus, sadabūja brandava pudeli un nepilnā pusstundā (ar visiem piepušķojumiem) es viņiem „apgaismoju" savu pirmo „kauju", kā arīdzan savus secinājumus. Saprotams, spriedu, ka krievi „šonakt" vēl i Jonišķos netiks, jo kā nekā tur daži vācu tanki un „vermachts" vairāku tūkstošu stiprs. . .

1944. gada 27. jūlijā, apmēram plkst. (nebija vaļas uz minūtes paraudzīt!) 3 rītā, pirmie krievu izlūktanku šāvieni pamodināja veco Jelgavu tās pelnu dienai. Kā man pēc iepriekšējās dienas pārdzīvojumiem mācās virsū miegs (biju tikko stundu nosnaudis), to nemāku aprakstīt. Bet — bija jāceļas.

Osvalds Akmentiņš

Lilija Auza

Dzejniece, kas gaidīja mūs atgriežamies

Pagājušā gada oktobrī pagāja desmit gadi, kopš Latvijā mirusi dzejniece Lilija Auza (Lolija Lūse) un apbedīta Meža kapos.

Lilija Auza 1961. g. 2. maijā „Liliju ballē".

Pirms vairāk nekā desmit gadiem saņemtās vēstules un dzejas liecina, cik sveša un pamesta viņa bija jutusies okupētajā dzimtenē.

Še publicētās Lilijas Auzas vēstules nevar nevienu vairs aizkart vai kompromitēt, politiski vai personīgi. Lilijai Auzai, cik zināms, nav vairs neviena dzīva tuvinieka. Desmit pēcnāves gados dzejniece Latvijā ir pilnīgi aizmirsta, Meža kapos uz viņas kapa nav pieminekļa, un nav izdota neviena Auzas grāmata, kaut bēŗu dienā pie nelaiķes kapa Latvijas rakstnieku savienības pārstāvis solīja par to rūpēties. Lilijas Auzas, tāpat Elzas Stērstes un citi vārdi pilnīgi izmesti no Latvijas mazās enciklopēdijas kā padomju režīmam nederīgas personas. Padomju iekārtā Lilija Auza nodzīvoja 16 gadus, un varētu domāt, ka šais gados Maskavas ideoloģija un vara būs ieskrambājusi arī trauslās Lilijas personību, pakļaujot dzejnieces daiļradīšanu Latvijas tagadējo kungu prasībām. Bet tas nav noticis, jo kādā vēstulē viņa saka: „Es nestaigāju pa redakcijām un nelūdzos nekādu labvēlību, kā to dara daudzi. Es zinu, ka rakstu savai tautai, kas mani sadzirdēs, ja arī manis vairs nebūs. . ." Vai arī: „Liekas, ka dzīve joņo un steidzas nākotnē ar septiņjūdžu zābakiem. Mūsu paaudze jau dzīvošot komūnismā. . . Kā tas izskatīsies, es nevaru lāgā priekšā

Esiet sirsnīgi sveicināti!

Pavasara vējš ir atnesis man tāluma sveicienus un arī dažas sen neredzētas sejas, kas kādreiz ir bijušas pazīstamas. Biruta izskatās tāda pati arī Tonza V., kuru ne sevišķi pazinu, tam ir ass vērojošs skatiens un visai brīva stāja. Tādi nu Jūs tur esat, mums zudušie

Lilijas Auzas rokraksta paraugs.

Ziemsvētku kauju atcere Saulainē

Kurzemes Ziemsvētku kauju atceres svētbrīdis Toronto Sv. Jāņa draudzes lauku īpašumā Saulainē pie Kritušo karavīru pieminekļa 13. janvāra vakarā pulcināja ap 50 bij. cīņu dalībnieku ar piederīgiem. Patīkamais laiks, vakara klusums un sniega segas klātie Saulaines pakalni deva svētbrīža notikumam īpašu noskaņu. Atskanot Saulaines zvanam, svētbrīža dalībnieki devās pa sniegoto taku uz pieminekli. Tur goda sardzē baltos tērpos ar šautenēm stāvēja bij. cīnītāji K. Blumbergs un G. Krustiņš. Pieminekļa altārī dega svētuguns, bet eglē mirdzēja svecītes.

Pieminekļa pārvaldes priekšsēdis un Ziemsvētku kauju līdzgaitnieks V. Tikiņš kritušo cīnītāju piemiņai nolika vainagu, aicinādams turēt mūžīgā piemiņā kritušos cīņu biedrus un būt modriem par Latvijas rītdienu. Uzrunai sekoja Latvijas himna.

Sadberijas latviešu draudzes mācītājs E. Ķerģis no Hamiltonas svētrunā raksturoja latviešu leģionāru cīņas drosmi un izturību 2. pasaules karā. Karavīri, īpaši Kurzemes cietoksnī, bieži cīnījās pret desmitkārtīgu ienaidnieka pārspēku.

Vācu armijai kapitulējot, Kurzemes cīnītāji palika neuzvarēti.

Godinot kritušo cīnītāju piemiņu, baritons Alberts Vītols nodziedāja Lielo jundu. Svētbrīža nobeigumā izskanēja Dievs Kungs ir mūsu stiprā pils.

Sekojošā sadraudzības vakarā Saulaines sabiedriskajās telpās par Ziemsvētku kaujām Kurzemes cietoksnī runāja šo kauju dalībnieks S. Leimanis, pakavējoties atmiņās par latviešu cīnītāju drosmi un nestiem upuriem. Modris Lorbergs lasīja savus jaunākos dzejoļus, veltītus vakara noskaņai, bet baritons A. Vītols dziedāja gadījumam piemērotas dziesmas A. Grīnberga akordeona mūzikas pavadījumā. Kuplejas duetā skandēja Edijs un Fredijs no Hamiltonas (E. Pulciņš un A. Grīnbergs, kā arī K. Pavasars no Toronto.

Gleznotājs Ēriks Biernis bija dāvinājis savu gleznu „Ziemas ainava", ko izlozē laimēja G. Krustiņš. Sarīkojuma rīcības komitejas priekšsēdis O. Kļavenieks nolasīja apsveikumus, kuŗus bija sūtījuši arī citu zemju bijušie cīņu līdzgaitnieki. Viņš nolasīja arī kāda bij. cīnītāja vēstuli no dzimtenes, beigās pateicoties visiem salidojuma sekmētājiem un programmas kuplinātājiem.

Pusnakts jundas uzrunu teica kpt. E. Smiltnieks. O. K.

Spraigās pārrunās lielos sarīkojumus plānojot. No kreisās — Imants Purvs, kas DV dienās Toronto vadīs iepazīšanās vakaru DV namā, Baiba Rubesa un Alberts Upeslācis gatavos svētku vadoni, bet komp. Imants Sakss darbosies žūrijas komisijā, kas izvērtēs vokālo un instrumentālo sacensību rezultātus. Foto: J. Ligers

JAUNĀKAJĀ LATVIJAS PILSĒTĀ

„Pirms kāda laika iznāca apmeklēt Stučkas pilsētu," Cīņā raksta Latvijas universitātes ģeogrāfijas fakultātes dekāns, „kājām mērot ceļu līdz Pļaviņu hidroelektrostacijai un tālāk gar Daugavas krastu līdz Skrīveriem. Taču jau ceļa ielokā no Stučkas uz hidroelektrostaciju man likās, ka esmu nokļuvis pilsētas izgāztuvē."

„Līdzenajā, labi pārskatāmā laukā, kur vasarā acis priecēja skaists zālājs ar atsevišķiem koku puduriem," raksta ģeogrāfijas profesors G. Eberhards, „vairāku hektāru platībā kaudzēm mētājās saplēsti papīri un papes gabali, dēļu gali, kastu paliekas, konservu kārbas un tukšas pudeles. Liela daļa no tām pārvērstas stikla lauskās, kas izkaisītas pa visu apkārtni. Koki un krūmi aplauzīti. Šāds chaoss un netīrība sastopama mūsu republikas pašas jaunākās pilsētas territorijā!" izsaucas profesors. „Tikai nepilnu kilometru no centra."

Uz jautājumu, kas bijuši pilsētas apkaimes piesārņošanas vaininieki, rakstītājs atbild, ka rudens pusē te „darbojusies plaša nometne", kuŗai beidzoties, viss palicis kā bijis. „Izbrīnu radīja arī tā vienaldzība, raksta G. Eberhards, „kas pret šo netīrību izpaudās gan pilsētas iedzīvotāju, gan tās administrācijas attieksmē."

„Līdzīgi pārkāpumi," raksta profesors, „republikā atkārtojas ik gadu."

ALEKSANDRA ČAKA APDZIEDĀTAJĀ PĀRDAUGAVĀ

„Kādreiz Dzirciema iela bija gluži pasakaina," Cīņā raksta gleznotāja B. Baumane. „Ko tik tur neredzēja — milzu ievas, ozolus, liepas un augļu dārzus. Sevišķi krāšņi tā izskatījās ziedu laikā. Tā bija tā jaukā Pārdaugava, ko tik ļoti mīlēja Aleksandrs Čaks, gleznotāji. Un vai tikai viņi?"

„Tad nāca projektētāji un celtnieki," turpina B. Baumane, „un pasaka bija galā — mājas gan jaunas, bet koku palicis maz. Visžēlīgi viņi bija atstājuši dažus ozolus Dzirciema ielas malā. Bet viendien izkāpju no trolejbusa un manā priekšā nozāģēts ozols. Tālāk pie Jūrmalas gatves arī."

„Kas veicis šo ‚darbu'?" jautā gleznotāja. „Vai tiešām arī mūsu skaistajam rajonam, kam būtu visas iespējas kļūt par savdabīgu, zaļumiem bagātu, mājīgu mūsu pilsētas daļu, projektētāju un celtnieku nevērības dēļ būs jāpārvēršas par bezpersonisku kvartālu?" jautā gleznotāja B. Baumane.

ob

KANADAS ZIŅAS

MONTREALA

● Montrealas latviešu organizāciju padome 5. janvāŗa sēdē Latviešu namā nolēma rīkot 6 nedēļu nogaļu etniskā mantojuma semināŗus. Tā ierosinātāji V. Kraulis no Latviešu nama un M. Štauvers no Latviešu biedrības. Pabalstu sola arī Kanadas federālā valdība. Semināri sāksies 10. martā un beigsies 16 apr. ar pianista A. Ozoliņa koncertu. Katras nedēļas nogali veltīs savam tematam, kas ietvers latviešu lietisko mākslu, folkloru, moderno pieeju tēvu valodai, latviešu nākotni Kanadā un to devumu šai zemei, latviešu mākslu u. c. Lietpratējus šais jautājumos aicinās ciemoties Montrealā un dalīties savos atzinumos. Piedalīšanās maksa visā kursā 20, bet vienas nedēļas nogalē — 5 dol. Pasākumu veiks kopīgi visas Montrealas organizācijas, un darbam bez V. Krauļa un M. Štauvera vēl pieteicās P. Agrums, V. Dindzāns un J. Grībuts. Sanāksmē vēl bija ziņojums par pagājušā gada darbību, kas noslēdzies ar 65 dol. atlikumu. Padomi 1973. gadā vadīs Montrealas katoļu kopas pārstāvis, bet noteikta persona nav vēl izraudzīta. Divreizdivi nometnē no Montrealas piedalījās divi jaunieši — I. Štauvere un V. Dindzāns. Viņu atbalstam organizācijas sadojušas 290 dol.

● Montrealas latviešu skolas eglītes vakaru 6. janvārī Sv. Luka skolā ievadīja prāv. V. Šēfers. Ap 250 dalībnieku noskatījās skolēnu plašo priekšnesumu klāstu. Sevišķi izcēlās ģimnazijas audzēkņu K. Skalbes Labuma meklētāja uzvedums un Baibas Dindzānes vadītais mazais kokļu ansamblis. Pēc Ziemsvētku vecīša maisa iztukšošanas (G. Hūns), sekoja kopīgs mielasts, dejas un rotaļas.

P. A.

HAMILTONA

● Grey cup festivāls un finālsacīkste futbolā šoreiz risinājās Hamiltonā. Pēdējo reizi šīs spēles šeit bija notikušies tikai 1943. gadā. Nav zināms, vai spēlēs būtu piedalījušies arī kādi latvieši, kaut gan R. Kreišmanis bija ierosinājis piedalīties ar latviešu „flotu". Tā kā piedalīšanās maksa parādē bija noteikta 300 dol., tad nodomu atmeta. Futbola sacīkstēs uzvarēja Hamiltonas Taigercat komanda. Visa Hamiltona gavilēja priekā. Šai laikā kādi nezināmi garnadžu bija noņēmuši Kanadas latviešu skautu jendas priekšniekam E. Dāvidsona automobilim divus riteņus. Spēkrati bija novietoti pie latviešu baznīcas, Viktorijas un Kinga ielu krustojumā. Zaudējumus segusi apdrošināšanas sabiedrība.

● Hamiltonas latviešu skautu un gaidu gadasvētki 24. februārī latviešu baznīcas lejas zālē.

● Hamiltonā pagājušā gadā satiksmes negadījumos nogalinātas 46 personas, kas ir augstākais skaits, kāds līdz šim reģistrēts šajā pilsētā, ziņo laikraksts The Hamilton Spectator. Iepriekšējos gados visvairāk satiksmes upuru bijis 1967. gadā, kad nogalinātas 39 personas. Laikraksts ziņoja, ka 21. decembrī zem auto riteņiem, slidinoties ielas malā, pakļuvis un zaudējis dzīvību kāds 6. g. vecs holandiešu zēns. Auto vadījis hamiltonietis Arnolds Vērītis. Zēna vecāki braucēju negadījumā nevaino.

J. G.

DANDAS (ONT)

● Jurim Bērziņam no Dandas, Ont. pērngad labi veicies golfa sacīkstēs, ierindojoties Kanadas atklāto golfa sacīkšu labākajos dalībniekos. Kā pastāvīgs Česley golfa kluba biedrs viņš saņēmis 5 balvas un jau trešo gadu pēc kārtas arī ceļojošo balvu.

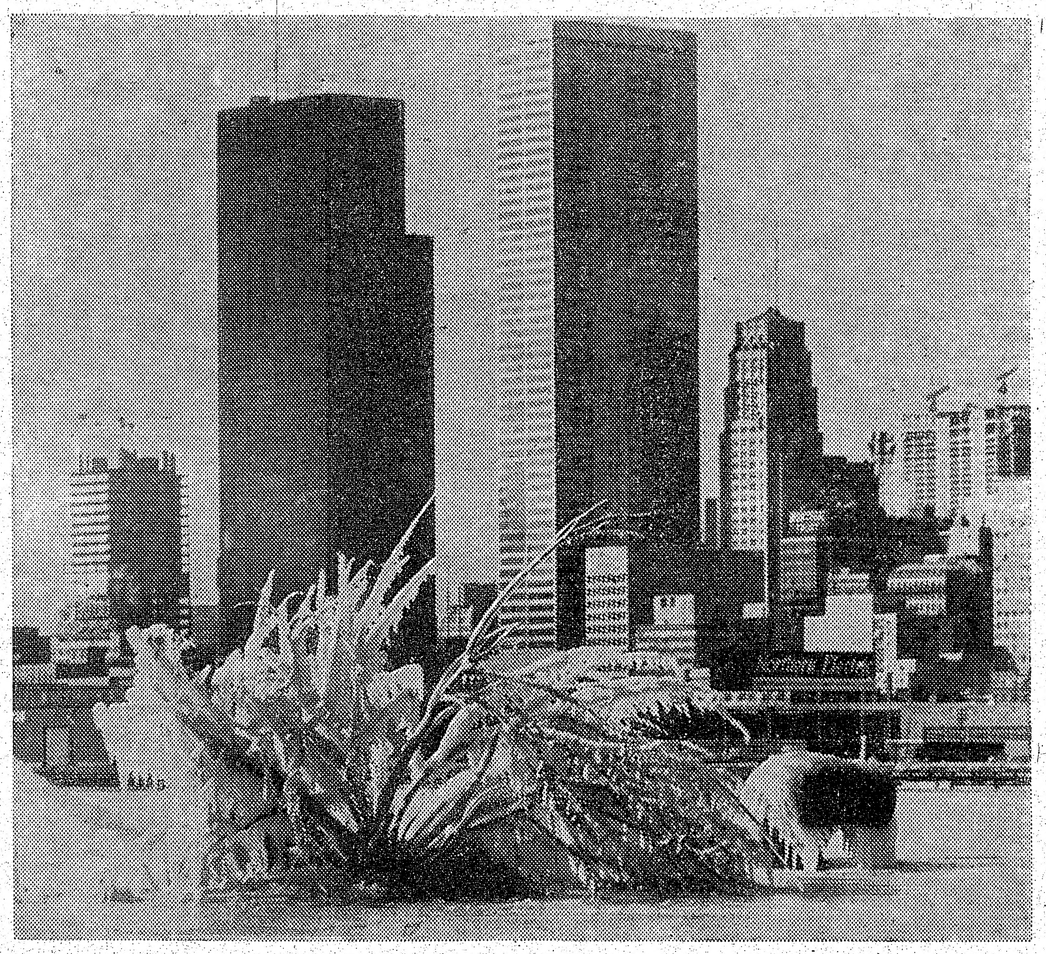

TORONTO ZIEMĀ

Aleksandra Kalniņa uzņēmums

Ilze Liepiņa

stā sirds man pukstēt stās... Kareiv's — putniņš

Osvalds Akmentiņš

Pirms vairāk nekā desmit gadiem saņemtās vēstules un dzejas liecina, cik sveša un pamesta viņa

Nākamais - pārtikas karš

Trešais pasaules karš, ja tam vajadzētu nākt, tiks izkarots ne territorijas, reliģijas vai ideoloģijas dēļ, bet gan, lai sagrābtu pārtiku, — raksta Dennis Breitveits laikrakstā The Toronto Daily Star. Pad. savienība jau tagad izdara rupjus pārkāpumus Amerikas kontinenta piekrastes ūdeņos un pat Anglijas senajās piekrastes zvejas vietās. Gločestrā (Mass.) vietējos zvejniekus apgrūtina milzu padomju zvejas kuģi, kas kuģo pa jūru baros, apgādāti ar peldošām zivju pārstrādāšanas fabrikām.

Pētījumi norāda, ka pasaules iedzīvotāju skaits nākamos 30 gados dubultosies. Angļu 18. g. s. ekonomists un demografs Tomass Maltuss atzinis, ka pasaules „izmiršana badā" ir iespējama un ticama, tāpēc ka iedzīvotāju skaits vairojas ģeometriskā progresā, kamēr pārtikas līdzekļi pieaug tikai aritmētiskā progresā. Raksta autors secina, ka pretdzimstības līdzekļi un aborti, liekas, gan iedarbosies pret Maltusa paredzēto pasaules iedzīvotāju bīstamo pieaugumu, bet no otras puses, bads, karš, slimības šodien nav vairs ielēšami kā ietekmīgi iedzīvotāju iznīcināšanas faktori.

Pad. savienība sūta savas milzīgās zvejas flotes tuvu Ziemeļamerikas krastiem, tāpēc ka krievu tautai ir izmisīga nepieciešamība pēc olbaltumvielām — proteina. Kas notiks, ja ASV nebūs vairs spējīga pati saražot vairāk vēršu, cūku un putnu, lai pabarotu savus iedzīvotājus un sāks uzskatīt zivis savā piekrastē par vitālu amerikāņu uztura līdzekli? — jautā Breitveits.

Anglija, viena no lielākām zivju patērētājām pasaulē, varbūt jau sasniegusi šādu punktu savā konfrontācijā ar otru zvejniecības valsti Islandi. Abu valstu „mencu kari", kā tos tagad nosauc, var par tādiem kļūt arī vārda tiešā nozīmē.

Kanadas ūdeņos ir bagāti zivju krājumi, bet arī tos sāk pārplūdināt padomju un japāņu zvejas kuģi. Kanadieši nav lieli zivju cienītāji, bet gan vērša gaļas patērētāji. Taču nenoliedzama ir Atlantijas provinču nabadzība. Bet veids, kādā vēršu un cūkgaļas cenas paaugstinās, drīz vien liks pievērsties zivīm, ko nevar neievērot pieaugošās inflācijas laikā. Kanadas zvejnieki būs spiesti zvejot vairāk zivis, sacensties ar pasaules tīklu vilcējiem, kas tagad uzturas Kanadas lielajos sēkļos vai Britu Kolumbijas piekrastes ūdeņos. Jau tagad kanadiešu gaisa spēki kontrolē ar lidmašīnām šos iebrucējus. Nākamais solis, jādomā, būs jūras kuģniecības izlūkdarbība. Ja tā arī nebūtu sadarbība, vai tad svarīgu pārtikas vielu produkcija ietu kopsolī ar pasaules iedzīvotāju pieaugumu? — jautā kanadiešu laikraksts un secina: Kopš vēsture nav mācījusi par internacionālu sadarbošanos jebkādā tautu vitālo interešu laukos, mums jāsagatavojas uz lieliem pārtikas kariem vai badam, kas nāks. Labākais ceļš, kā to izdarīt, ir samazināt jau tagad mūsu pārtikas patēriņu uz pusi. Nekad nav par vēlu sākt vingrināties mūsu liesajiem gadiem, kas nāks, — nobeidz laikraksts.

ATPŪTĀ

Aleksandra Kalniņa uzņēmums

Kreditsabiedrības peļņa nacionāliem mērķiem

Grand Rapidu kreditsabiedrības paplašināto valdes sēdi 7. janvārī Latviešu biedrības namā vadīja valdes priekšsēdis T. Zeltiņš un protokolēja sekretārs P. Zāģeris. Plašākus izklāstus par sabiedrības darbību aizvadītajā gadā sniedza valdes priekšsēdis, sekretārs, kasieris V. Tarbunas, kreditkomisijas loceklis H. Ritums un Kalamazū nodaļas vadītājs A. Blankenburģis. Klāt bija revīzijas komisijas priekšsēdis V. Valts un loceklis A. Rieksts.

No pārskatiem bija redzams, ka arī aizvadītā darba posmā kreditsabiedrības darbība gājusi plašumā un amatpersonas strādājušas ar lielu pašaizliedzību. Biedru skaits pieaudzis par 39 un sasniedzis 559, ar ko tagad šis iestādījums skaitliski kļuvis par lielāko starp vietējām organizācijām un draudzēm. Bilance pārsniegusi pusmiljona robežu — 555.000 dol.

Noguldītājiem nolēma izmaksāt 5% dividendes, kas sastāda 23.794,33 dol., bet rezerves kapitālam pieskaitīja $4568,30. Ievērojot peļņu un apstākļi, ka naudas aizņēmēji apzinīgi kārtojuši savus maksājumus, valde nolēma tiem izmaksāt 5% no samaksāto procentu kopsummas. Aizdevumi arī pagājušā darbības gadā visvairāk izmantoti auto pirkšanai un remontiem (35 gadījumos), seko aizdevumi māju iekārtai un remontiem (18), nekustamu īpašumu iegādei (15), uzņēmumu iekārtošanai (14) u. c. Kopsummā aizdevumos izsniegts 337.773,54 dol., pie kam nekustamu īpašumu iegādei 108.625 dol. Tagad visai populāri kļuvuši arī aizdevumi izglītības iegūšanai vai tās pabeigšanai.

Pārrunāja arī jauniešu piesaistīšanu kreditsabiedrības darbā. Sadalot peļņu, piešķīra 400 dol latviešu delegācijas darba atbalstīšanai Eiropas drošības konferencē. Pa 100 dol. piešķīra Minsteres latviešu ģimnazijai, Garezera vidusskolai, latviešu valodas kursiem Mičigenas universitātē Kalamazū, ALAs izglītības birojam skolas grāmatu izdošanai un absolventu balvām Grand Rapidos un Kalamazū. Latviešu skolai Kalamazū piešķīra 200 dol., Grand Rapidu latviešu skolai 120 dol., Vienības draudzes skolai Grand Rapidos 30 dol. un Latviešu nacionālam fondam Zviedrijā 50 dol. Šie lēmumi apstiprināmi kreditsabiedrības gada sapulcē, kas notiks 28. janvārī Latviešu biedrības namā.

V. Zirnītis

Latvijas pilsētas šodien

PAR BEZPERSONISKIEM VAIBSTIEM UN BEZPERSONISKIEM KVARTĀLIEM

„Ir jau tā pierasts, ka jaunas dzīvojamās mājas Cēsīs ir apmēram tādas pašas kā Valmierā vai Rēzeknē, tikai to skaits ir dažāds," tā Padomju Jaunatnē izsaucas viens no laikraksta aktīvākajiem žurnālistiem A. Kļockins, kas īpaši izceļas ar apcerēm par marksismu - leņinismu.

Raksturodams Latvijas pilsētu vaibstus, A. Kļockins turpina, ka ir ļoti pierasts: „...jauna viesnīca Kuldīgā būs apmēram tāda pati kā Krāslavā, ka visur ir vieni un tie paši kioski, vienas un tās pašas izkārtnes, pat vieni un tie paši veikalu un kafejnīcu nosaukumi."

„Šajā līdzībā," raksta A. Kļockins, „ir daudz kas no mūsu industriālizētā, serijveidā ražojošā laikmeta, bet sava daļa vienveidības sevišķi mūsu mazpilsētās rodas arī no nevarības, no pašauras rocības un vēl no provinciālas tieksmes taisīt visu pēc lielpilsētas ‚šnites'."

„Es dalītu Latvijas pilsētas pēc pašcieņas," turpina Padomju Jaunatnes žurnālists. „Teiksim, Cēsīm tā ir raksturīga no laika gala. Roja vēl ir pilsētciemats, bet arī tai tā piemīt. Man liekas, ka visgrūtāk ar pašcieņu ir vairumām kādreizējo rajona centru. Nevarētu teikt, ka tur dzīve būtu apstājusies, un tomēr nopūtas par izbijušo lepnību tur ir visai parasta parādība."

Kā zināms, 1950. gada 1. janvārī Latvija tika sadalīta 58 rajonos, kuru skaits tagad atkal samazināts līdz 26.

Maskava vēlas sadalīt Eiropu

Oficiālais padomju nedēļas žurnāls, kas iznāk Anglijā, savā rakstā izteicis Pad. savienības nostāju par 34 valstu Eiropas sagatavošanas konferences sarunām Helsinkos. Pad. savienība nepārprotami pateikusi, ka vēlas, lai Eiropa arī turpmāk paliktu sadalīta Austrumos un Rietumos. Žurnālā noraidīts Rietumu priekšlikums atcelt barjēras, kas šķir Austrumeiropu no Rietumeiropas un atļauj iedzīvotāju brīvu kustību starp sadalīto Centrāleiropu, kā arī ideju un informācijas apmaiņu. Izdevumā teikts, ka Pad. savienība ir labvēlīga par šo apmaiņu un sakaru paplašināšanu tikai tik ilgi, „kamēr sadarbošanās respektē attiecīgo valstu suverēnitāti, likumus un ierašas", piebilstot, ka „vislabākais starta punkts ir fakta pieņemšanā, ka Eiropā pastāv divas dažādas sociālas un saimnieciskas sistēmas.

Sirsnīgi pateicos visiem, kas piedalījās manas mīļās sievas

BRĪVMĀKSLINIECES

MARTAS ROZES - CĪRULIS

sēru dievkalpojumā All Saint baznīcā un apbedīšanā 1972. gada 24 novembrī Lodge Hill kapsētā.

Sevišķi pateicos mācītājiem Jurģim un Putcem, komponistam A. Jērumam par sēru mūzikas atskaņošanu, B. Valtera kungam par skaisti nodziedāto nelaikes no lietuviešu valodas tulkoto dziesmu. Pateicos arī Vidusanglijas ev.-lut. draudzei par skaisto vainagu, J. Blīgznas kungam, Birminghamas kopai, O. Vīganta kungam, Volverhamptonas kopai, M. Vilka kundzei, Ragbijas kopai, O. Vīganta kundzei, J. Miezīša kungam, kurš atvadījās bijušo Madonas ģimnazijas Latvijā un svešumā esošo skolēnu vārdā, V. Klevera jaunkundzei (W. Clever), atvadījās Anglijā esošo skolēnu vārdā. Pateicos Birminghamas angļu Sv. Marka luterāņu baznīcas mācītājam J. Belcheram, Birminghamas lietuviešu komitejas pārstāvei B. Valtera kundzei, Staff un darba biedriem — Waterside Cadbury-Bournville, Gādnera (Gardner) kungam un mājas 60 Green Acres Road kaimiņiem, L. Sammerfielda kundzei. Visiem pateicos par skaistajiem ziediem.

Sevišķi pateicos N. Maklucāna kundzei par manas mīļās sieviņas sagatavošanu pēdējai gaitai aizsaulē, kā arī par skaisto bēru galda klāšanu viņas mājā. Pateicos arī H. Meimaņa kundzei, E. Štelvacka kundzei, K. Grinduļa ģimenei, A. Eglāja kundzei, H. Blezūra kungam, kas iemūžināja manas sievas bēru ceremoniju skaņu lentē un daudzos fotouzņēmumos. Pateicība visiem bēru viesiem par skaistajiem ziediem, čaklajām rokām, mīļajām sirdīm, tāpat arī visiem, kas ar labiem padomiem, līdzjūtīgiem vārdiem palīdzēja man grūtajās dienās.

Dziļā pateicībā:

J. Cīrulis

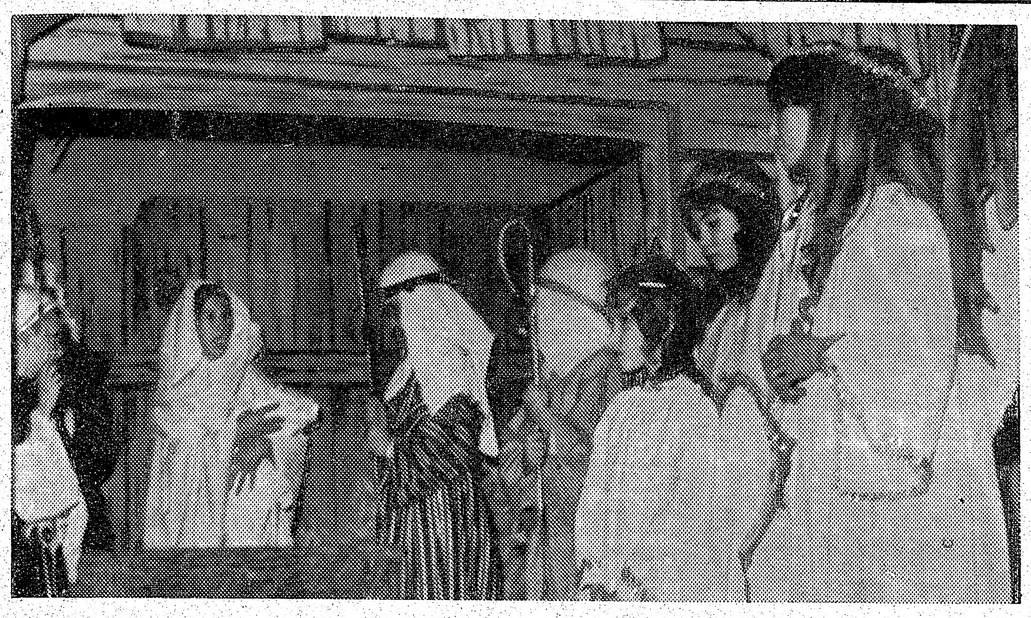

Sv. Katrīnu latviešu skolas sarīkojumā: aina no Arnolda Lūša viencēliena Svētā nakts izrādes.
Foto: B. Savickis

Reportiera darbs

...Katra laikraksta saturs ir tik labs, cik labi reportieri un redaktori. Kolumbijas universitātes žurnālistu fakultātes seminārā Ņujorkā bieži apskata svarīgākos jautājumus, kādam jābūt labam reportierim. Vēl vairāk pārrunu izraisās, kad šeit satiekas amerikāņu Preses institūta biedri, redaktori un reportieri no apmēram 1700 dažādiem Savienoto Valstu laikrakstiem. Apskatītās pamatatziņas būtu ievērojamas arī latviešu avīžniecībā, bet šeit iegaumējamas mūsu trimdas preses īpatnības. Jāievēro arī tas, ka mūsu laikraksti nespēj algot pastāvīgos līdzstrādniekus, lai tie varētu eksistēt tikai no sava reportiera darba, bet viņi šo pienākumu veic brīvajā laikā, ārpus sava eksistences darba.

Lai uzrakstītu avīžu rakstu, vajadzīgas ziņas. Maz būs tādu latviešu preses līdzstrādnieku, kas nepieciešamos materiālus savāktu iepriekš, kas būtu noderīgi reportāžai. Pieredze rāda, ka latviešu reportieris dažkārt daudz laika zaudē intervijā par lietām, kuras viņš iepriekš nav izpētījis. Amerikāņu redaktors parasti uzdod reportierim kādu noteiktu tematu, nosakot laiku un rindiņu skaitu. Amerikāņu žurnālista darba temps ir daudz straujāks nekā latviešiem pieņemtais un iespējamais. Kā piemēru seminārā deva uzrakstīt slepkavības ziņu, kur avīzē paredzēta vieta — vienas slejas divas collas. Laiks ziņas uzrakstīšanai — 9 minūtes.

Seminārā bija intervijas piemērs. Intervējami karavīri, kas ievainoti, un vilcienā viņus ved uz slimnīcu. Ierodas žurnālisti, kas intervē ievainotos. Bet viens no viņiem intervijā nepiedalās. Tas nosēžas vilciena kaktā un noklausās ievainoto sarunas. Lieki piebilst, ka šī žurnālista ziņojums bija pārākais.

Ir arī novērots, ka cilvēks runā brīvāk tad, ja neviens viņa teikto nepieraksta. Ja reportieris runāto atzīmē, cilvēki savos izteicienos ir piesardzīgāki. Ja vajadzīgs piezīmēt vārdus un skaitļus, tos intervijas nobeigumā var lūgt atkārtot un atzīmēt.

Redaktors dažreiz vēlas zināt arī reportierim šķietami mazsvarīgas ziņas, tāpēc jauniem reportieriem jāmācās redzēt un dzirdēt visas iespējamās lietas. Kādā piemērā bija minēts, ka redaktors uzdevis jaunam reportierim aprakstīt kādu pašnāvības gadījumu. Reportieris arī visu rūpīgi atzīmējis, bet piemetinājis, ka pašnāvnieks miris, kamēr spēlējusi skaņu plate, Redaktors jautājis, kas tā bijusi par plati. Nelaimīgā kārtā jaunais žurnālists to nebija ievērojis. „Kas tu esi par reportieri, ka nezini atbildēt uz tik vienkāršu jautājumu" pārmetis redaktors. Jauneklis ziņu pārstrādājis, mācoties žurnālisma pamatprincipus.

Latviešu reportieri daudzos gadījumos nav izlaiduši ne tikvien „skaņu plates" nosaukumu, bet savā ziņojumā nav uzrakstījuši pat personu priekšvārdus, aizmirsuši pierakstīt datumus un dažreiz rakstīts ir par visu ko, tikai ne par to, kas noticis... Bet latviešu laikraksta redaktoram jābūt pateicīgam arī par šādu „ziņojumu", kaut pašam jāpūlas sameklēt nepieciešamie dati un ziņu pārstrādāt Cik bieži vien Jānis, kas minēts raksta sākumā, beigās nepārvēršas par Pēteri. Ja nu tas redaktoram nav personīgi pazīstams, kļūdas varbūtība neizbēgama. Tiek grēkots pat tik vienkāršā lietā kā aprakstot papīram abas puses vai rakstot tik cieši saspiestām mašīnraksta rindām, ka tajās ko iestarpināt gluži neiespējami.

Reportierim jābūt ar asām novērotāja spējām, jāsameklē fakti un no tiem jāizvērtē derīgais. Bet žurnālistam savs darbs veicams arī ar taktu. Prasot tiešus jautājumus, dažreiz atbildes trūkst. Bieži ejami aplinkus ceļi, lai beidzot iegūtu nepieciešamo informāciju, runājot par lietām, kas varbūt tematu tieši neskar. Kāds piedzīvojis latviešu žurnālists nesen kādā sanāksmē Kanadā lepni pateica: „Es vēl jums neesmu parādījis, ko es par jums varu uzrakstīt. Bet es to sākšu darīt" Sanāksmes dalībnieki apjukuši klusēja... Tātad takta trūkums dažkārt izpaužas arī mūsu veco žurnālistu vidū.

Īstam žurnālistam jāprot saprasties ar cilvēkiem. Ja to neprot, viņš zaudē ziņu iegūšanas iespējas. Neizveidojot labas attieksmes ar informācijas sniedzējiem, zūd ziņu avoti. Latviešu presei zināmos gadījumos jābūt piesardzīgai, piemēram, jautājumos, kas skar mūsu attieksmes ar dzimtenē palikušajiem, lai turienes režīmā tiem nenāktos ciest. Ne katrreiz drīkst rakstīt par visu, ko zina, ja pašreizējie apstākļi to nepieļauj. Dažreiz jāraksta „pusteikumos". Aivars Ruņģis to sauc par „nepabeigtām rindkopām". Bet tie nedaudzie latviešu žurnālisti, kas kādreiz šādā situācijā bijuši, zinās, ka vajadzīgas ne tikai „nepabeigtas rindkopas", bet arī daudzpunkti...

Labam žurnālistam jāapbruņojas ar lielu pacietību un enerģiju. Dažs latviešu preses reportieris varbūt atstās kādu notikumu neaprakstītu, ja tam pirmajā mēģinājumā neveiktos iegūt nepieciešamās ziņas vai rastos citi kavēkļi. Amerikāņu žurnālisti dažkārt mēnešiem ilgi meklē materiālus kādas savas ieceres īstenošanai, taču nešķiežas ar laiku, jo vajadzīgs arī ātrums, sevišķi lielo dienas laikrakstu līdzstrādniekiem. Latviešu laikrakstu līdzstrādniekiem vienmēr jācieš laika trūkuma dēļ, jo savam laikrakstam spēj atlicināt tikai nedaudzas stundas pēc rēgulārā dienas darba. Dabiski, ka raksti tāpēc iznāk sasteigti, nepilnīgi, pat kļūdaini. Redaktora darbs ar to, protams, tikai pavairojas. Latviešu laikraksta līdzstrādnieks savā darbā vairāk vadās no nacionālās apziņas nekā no materiālām interesēm, zinādams, ar kādām grūtībām cīnās mūsu trimdas laikraksti un ka viņu darbs ir nepieciešams un mums vajadzīgs.

No lielajiem amerikāņu laikrakstiem vislabāk savus darbiniekus atalko The New York Times. Iesācēja reportiera nedēļas alga te ir 332,67 dol., bet pēc diviem gadiem sagaidāms 29 dol. pielikums. Washington Post pirmajā gadā maksā 178, bet pēc 4 gadiem 345 dol. nedēļā. Čikagas Sun Times and News nav tik devīgs ar algas pielikumiem un pēc sākuma algas 186,21 dol., tikai pēc 5 gadiem var dabūt 272 dol. nedēļā. Sanfrancisko Chronicle and Examiner un Filadelfijas Iquirer and News sāk ar 175 dolariem nedēļā, bet pēc 6 gaidem var saņemt 300 dol. AP un UPI reportieri dabū ap 270 dol. nedēļā. Losandželosas Herald Examiner pēc 5 gadiem maksā 174,80 dol., bet Santantonio Light (Teksasā) — 190 dol.

Mēs varam tikai jautāt: „Kad pienāks latviešiem tie laiki, ko citas tautas tagad redz?" Bet latviešu žurālists to nejautā, jo jūt, ka rakstīšana ir viņa nacionālais pienākums.

Viktors Irbe

PĀRDODAMI
MĀKSLIGI MINKA KAŽOKI,
ārzemju—franču izstrādājumi. (Šādu kažoku vērtība Latvijā ir 500 rubļu)
Vidēji izmēri. Mērenas cenas.
Lūdzu zvaniet Toronto 923-1936

Broadview - Danforth rajonā
IZDODAMS
2 istabu dzīvoklis 1. stāvā.
Garāža. Tuvu pie pazemja.
Tel. 466-4017

Jaunieši gaida 25 centu piemaksu

Divreiz divi nometnes laikā Masačusetā LNJAK un ALJA kopējā valdes sēdē pieņemta rezolūcija, kuŗā jaunieši lūdz Klīvlendas dziesmu svētku rīcības komiteju grozīt savu lēmumu un iekasēt 25 centu piemaksu uz dziesmu svētku sarīkojumu ieejas zīmēm par labu jaunatnes mērķu sekmēšanai. Rezolūcijā teikts, ka svētku rīcības komitejas lēmums nepaaugstināt sarīkojumu ieejas cenas par 25 centiem katrai pilnas maksas ieejas zīmei, pretēji rietumkrastā sabiedrisko darbinieko proponētai idejai, kuŗa īstenota Vankuveras un Losandželosas dziesmu svētkos, „ir nepamatots un ir nostāja pret trimdas jaunatni". Rezolūcija ieteic Klīvlendas dziesmu svētku rīcības komitejai šo lēmumu atcelt un atbalstīt jaunatnes pasākumus ar šāda veida piemaksām.

Divreiz divi nometnē pie Bostonas no 26. decembŗa līdz 2. janvārim pulcējās 128 jaunieši no ASV, Kanadas, Venecuēlas, Vācijas un Anglijas. No Kanadas bija ieradušies ap 30 dalībnieku, galvenokārt no Toronto. Divreiz-divi vadīja Brunis Rubess no Toronto, programmas vadītāja bija Dr. Vaira Freiberga no Montrealas, bet nometnes vadītājs Jānis Mūrnieks. Saimniecību pārzināja J. Melngailis un dalībniekus Biruta Rubesa (Toronto).

Programmā bija latviešu valoda, tautiskais mantojums, latviskā audzināšana, vēsture, latviešu tēlotājas māksla, prese un žurnālistika, literātūra un citi priekšmeti. Bez lektoriem nometnē vēl darbojās 10 loku padomnieki. Programmas ieviržu grupām bija pieskaņoti 19 dažādi projekti, no kuŗiem vienu varēja izvēlēties katrs dalībnieks.

Bija arī arī diskusijas, iztirzājot jautājumu par individu, tautu un valsti. Atzina, ka labs latvietis var dzīvot kā Latvijā, tā svešumā. Galvenais — ja viņš kalpo savai tautai. Nometnes turpmākā gaitā bija arī diskusijas, kādi ir latviešu centrālo organizāciju uzdevuši, un ko jaunieši varētu darīt šajā laukā. Klāt bija arī PBLA priekšsēdis U. Grava, ALAs izglītības biroja vadītājs T. Bērziņš un LNAK vicepriekšsēdis I. Alksnis. Nometnē bija ieradies arī rakstnieks Mārtiņš Zīverts, kas divas nedēļas no Zviedrijas viesojās ASV.

Katra diena nometnē sākās ar karoga pacelšanu un Latvijas valsts himnu. **Ls**

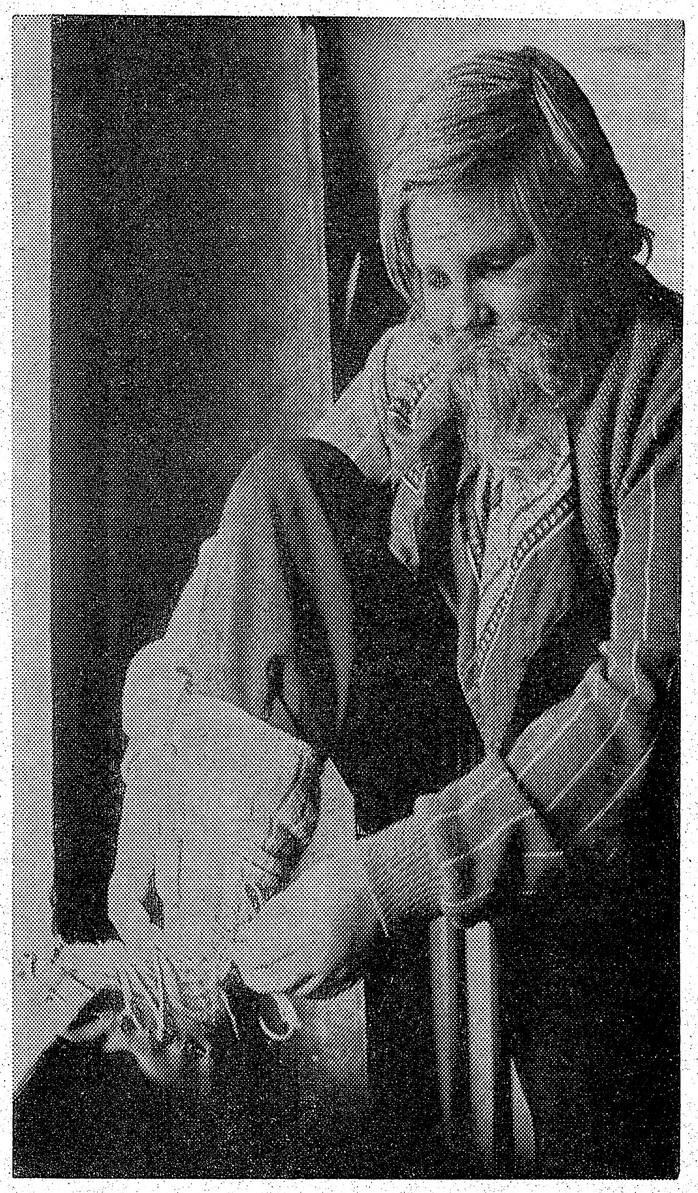

TLB sestdienas skolas izrādei gatavojoties Jānis Rudzītis (Vecais tēvs) tērpjas pastalās, kāds apavs daudziem no mūsu jaunās audzes nebija pazīstams. Foto: J. Liģers

Sporta apskats

LEDUS HOKEJA TURNĪRS KANADĀ

Starptautiskā Royal Bank ledus hokeja turnīrā Kanadā piedalījās sešas vienības: čechu sastādītā vienība no Prāgas ar 9 valsts vienības spēlētājiem sastāvā; Maskavas Dinamo — parasti spēlē Pad. savienības finālā un šogad spējusi uzvarēt meistarvienību CSKA ar 6:2; zviedru pirmās līgas vienība Timra, kas devusi daudz spēlētāju izlases vienībai; Galtas Hornets, Kingstonas Aces un Ovensaundas Down Towners. Spēles notika dažādās pilsētās. Vislielāko skatītāju interesi saistīja krievu un čechu vienību tikšanās, un šī spēle notika Toronto. Divas trešdaļas dominēja Dinamo, bet pēdējā trešdaļā krievu aizsardzības kļūdas deva iespēju čechiem iegūt divus vārtus pēc kārtas. No šī brīža laukumā dominēja čechi, kas uzvarēja ar 5:3. Latviešu interesi saistīja Dinamo spēlētājs Juris Reps, kas programmās bija atzīmēts kā rīdzinieks. J. Repu ievainoja pirmā trešdaļā un tie, kas noskatījās spēli televīzijā, bija pārsteigti dzirdot, ka ievainotais spēlētājs savā laikā no Rīgas Dinamo pārcēlies uz Maskavu. J. Reps sācis spēlēt hokeju 8 gadu vecumā. 1970. gadā spēlējis Zviedrijā un citās valstīs Pad. savienības izlases sastāvā. J. Repa vārds vairākkārt minēts sacīkšu atreferējumos. Juris Reps spēlē uzbrukumā, kreisā malā, ir ļoti ātrs, fiziski spēcīgs, vidēja auguma un veiksmīgs arī vārtu gūšanā. Kanadā ieguvis 5 vārtus. Vietu sadalījums turnīrā: 1. vietā čechi bez zaudētas spēles, otrā Dinamo ar vienu zaudējumu, trešā Galta ar 3 uzvarām un 1 zaudējumu, ceturtā vietā Kingstona ar 1 uzvaru, 1 neizšķirtu un 3 zaudētām spēlēm; piektā zviedru vienība — 1 uzvara, 4 zaudējumi; sestā Ovensaunda ar 1 neizšķirtu spēli un 4 zaudējumiem.

Ž. Z.

JAUNATNES BASKETBOLA MEISTARSACĪKSTES KANADĀ

Kanadas latviešu jaunatnes basketbola meistarsacīkstēs šogad piedalās Toronto latviešu YMCA, TLSK, Hamiltonas Sparta un Toronto DV. Vienību īstais spēku samērs pašlaik nezināms, jo vairāk tāpēc, ka YMCA zaudējusi no pagājušā gada sastāva 5 spēlētājus, kas pārgājuši senioru grupā. Pirmā spēlē tikās YMCA ar TLSK. Spēles sākums bija ļoti līdzīgs. Abas vienības cītīgi uzmanīja pretspēlētājus, nedodot nevienam iespēju tikt pie brīviem metieniem. Ceturksnis beidzās ar 9:9. Otrais ceturksnis bija ļoti veiksmīgs YMCAi, kas galvenokārt ar veiksmīgiem Līduma un Tomasa raidījumiem grozā strauji palielināja punktu starpību. Puslaiku nobeidzot YMCA veda ar 37:22. Otrā puslaika sākumā TLSK ieguva 8 punktus pēc kārtas, uzvarot spēli ar 66:59. Jākonstatē, ka TLSK augumos un arī spēles mākā šogad ir jauka vienība, kas var pretendēt uz meistara godu. Protams, meistarsacīkstes notiek divās spēļu kārtās, un vēl nav zināms pārējo vienību stiprums. Rezultāti: TLSK — V. Ozols 21, R. Taube 18, G. Paukšens 8, J. Bruniņš 11, V. Skujiņš 2, A. Grants, A. Kurzemnieks, B. Laukis — 6. YMCA — A. Līdums 18, P. Tomass 17, I. Kārkliņš 10, M. Kārkliņš 6, J. Ozoliņš 6, V. Stuģis un A. Pālens.

Ž. Z.

TORONTO SĀKUŠĀS SVĒTDIENAS BASKETBOLA LĪGAS „JEAN MEYNARICK" SPĒLES

Svētdienas basketbola līga parasti pulcinājusi savās vienībās labākos basketbolistus no Toronto un tuvākām pilsētām. Arī šogad piedalās senioru grupā spēcīgā Toronto DV vienība un jaunatnes grupā Toronto latviešu YMCA.

Latviešu vienībām pirmā tikšanās bija ar lietuviešu Aušru. DV atzīmēja savu pirmo uzvaru. (Rezultāti sekos vēlāk.) Labi veicās arī YMCA jaunatnei, kas šogad, šķiet, spēcīgāka nekā pagājušā sezonā. Aušras jaunatne spēja noturēt rezultātu vienlīdzīgu līdz pirmā ceturkšņa beigām, bet puslaiku beidzot rezultāts bija 33:25 latviešu labā. Vēl veiksmīgāks bija otrais puslaiks, kad lieliski ar iemetieniem veicās V. Pālenam un E. Jaunzariņam. Techniski labs un drošs spēlētājs kļuvis L. Tobis. I. Kopštāls ir labs zem groza. A. Ozoliņš un A. Līdums bija pārāk maz sacīkšu laukumā, bet abi pilnā mērā iekļaujas vienības sastāvā. Ati Ozoliņu labi pazīstam no pagājušā gada spēlēm. Andris Līdums ir jaunāks gados, bet stalta auguma un techniski labi nobriedis spēlētājs.

YMCA spēlēja: V. Pālens — 29, E. Jaunzariņš — 20, I. Kopštāls — 12, P. Tomass — 7, A. Ozoliņš — 6, L. Tobis — 4 un A. Līdums.

Ž. Z.

Latviešu un igauņu draudzības sacīkstes šaušanā

DV Toronto nodaļas un igauņu Toronto vienības rīkotās draudzības sacīkstēs šaušanā 14. janvārī igauņu šautuvē piedalījās 30 dalībnieku, 15 latviešu un 15 igauņu šāvēji. Ar 1341 punktu uzvarēja igauņi, atstājot latviešu DV vienību ar 1188 punktiem otrā vietā. Igauņu vienību pārstāvēja viņu labākie šāvēji. Latviešu DV vienībā no iespējamiem 300 punktiem O. Zvirgzdgrauds A klasē ieguva 270 p., Udo Veidemanis 235 p., Ev. Viškers 233 p., Donāts Lapkovskis 228 p. un Arv.Ints 222 p. B. klasē piedalījās tikai latvieši: Edm. Vaināns, Aloizs Vjakse, Vikt. Veidemanis un Arn. Rūdolfs, iegūstot kopēju 692 punktu skaitu. Latviešu DV vienībā augstāko punktu skaitu dāmu klasē ieguva Astrīda Beņķīte 151 un Aina Hovele 118 p. no iespējamiem 200 punktiem. Jauniešu klasē no DV Toronto nod. piedalījās četri zēni, bet no igauņu vienības seši, visi zem 18 g. v. No iespējamiem 200 punktiem uzvarēja 14 g. v. Pēteris Zvirgzdgrauds 191-11, atstājot otrā vietā 16 g. v. igauņu zēnu 191-9

DV Toronto nodaļas iekšējās sacensībās vietas sadalījās šādi: A klasē 1. vietā Osk. Zvirgzdgrauds — 270 p., 2. v. U. Veidemanis 235, 3. v. Ev. Viškers 233 p. B klasē 1. v. D. Lapkovskis 228 p., 2. v. V. Veidemanis 207 p. un 3. v. A. Vjakse 151 p. Dāmu klasē 1. v. A. Beņķīte 151 p. un 2. v. A. Hovele 118 p., no iespējamiem 200. Jauniešu klasē no iespējamiem 200 punktiem 1. v. P. Zvirgzdgrauds — 191-11, 2. v. K. Ozols 176 p. un 3. v. G. Zenaitis 153 p.

Sacensības vadībā par pirmo tiesnesi bija aicināts J. Treijs no DV Toronto nodaļas, bet pārējos divus tiesnešus deva igauņu vienība. Latviešu vienība pieņēma igauņu aicinājumu tuvākā nākotnē atkal tikties draudzību sacensībās.

J. T.

Par Edgara Bandenieka (pa labi) apgleznoto šķīvi priecājas 6 g. vecā Brigita Baumane Toronto. Foto: J. Liģers

Okupantu un pašu valsts budžets

LATVIJA, UKRAINA UN KRIEVIJA SAVĀM VAJADZĪBĀM PATURĒT DRĪKST VISMAZĀK

Padomju imperijas augstākā padome pagājušā gada 19. decembrī Kremlī pieņēma visas imperijas un arī atsevišķo „republiku" un koloniju 1973. gada budžetu, pie kam nedēļu vēlāk šīs kolonijas pieņēma atkal savus budžetus, kas ir lielāki par Maskavā noteiktajiem.

Visas imperijas 1973. gada budžetu ieņēmumos noteica nepilnu 182 miljarda rubļu apmērā un gandrīz tikpat daudz arī izdevumos, ar atlikumu apmēram 231,5 miljonu rubļu. Pie kam visas imperijas budžets paredzēts tepat 100 miljardu rubļu, bet republiku budžets kopā 82 miljardi rubļu.

Tanī pašā sēdē tūlīt noteica un apstiprināja arī atsevišķo „republiku" budžetus, kas ir mazāki kā pašmāju augstāko padomju pieņemtie.

Okupētās Latvijas budžetu Maskavā noteica 1973. gadam viens miljards 154.767 miljonu rubļu apmērā. Lietuvai šis Kremļa budžets ir par tepat pusmiljarda rubļu augstāks, bet Igaunijai noteikts 695.287 miljoni rubļu, kaut Igaunijā rūpniecība plašāk izvērsta nekā Lietuvā.

Pieņemtajā budžeta projektā paredzēti arī apgrozījuma nodokļa sadalījumi atsevišķām „republikām", jo šo nodokli iekasē Maskava un tad vēlāk sadala pēc varas izvēršanas vajadzības.

Ukrainai no apgrozījuma nodokļa paredzēti tikai 35,2 proc., Krievu federālai republikai 37,3 proc., bet Latvijai 43,3 proc. Citām kolonijām un „republikām" paredzēts daudz vairāk, jo tanīs nav tā izvērsta rūpniecība kā Latvijā un Ukrainā. Igaunijai, piem., paredzēti 50,9 proc. un Lietuvai pat 91,1 proc. Turkmenijā šo apgrozījuma nodokli var paturēt visu, jo tur paredzēts izveidot lielus rūpniecības uzņēmumus un to izbūvei vēl īpaši atvēlēts 61 miljons rubļu.

Starp tām kolonijām, kas var paturēt visus ienākuma nodokļus, ieskaitīta arī Lietuva. Tas nozīmē, ka arī tur paredzēts izvērst rūpniecību, bet tas jāveic ar pašu zemē ieņemtajiem līdzekļiem.

Visā imperijas budžetā nepilni 18 miljardi rubļu paredzēts valsts aizsardzībai, tautas labklājības celšanai nepilni 10 miljardi rubļu, bet sociālajai apdrošināšanai vairāk par 21 miljards rubļu. Citiem posteņiem paredzētās summas Latvijas laikrakstos minētas kopā, tāpēc tikai tautsaimnieki varēs pareizo ainu izlobīt no šo skaitļu rindām.

Latvijas varasvīri atgriezušies no Maskavas, 27. decembrī sasauca Latvijas augstākās padomes sēdi, kurā pieņēma partijas un valdības izstrādāto valsts un pašvaldību budžetu 1973. gadam. To pieņēma 1 miljarda 166,3 miljonu rubļu apmērā ieņēmumos un 1 miljarda un 165,9 miljonu rubļu izdevumos. Latvijas augstākās padomes pieņemtais budžets pārsniedz Maskavā noteikto budžetu par 16,866 miljoniem rubļu.

Budžeta izpildījuma uzdotajos skaitļos nezinātājam grūti orientēties, bet paskaidrojumā atzīts, ka svarīgs valsts budžeta ieņēmuma avots ir apgrozījuma nodoklis, kāds šinī gadā paredzēts 1 miljarda 17 miljonu rubļu kopsummā, no šīs milzīgās summas, kas sasniedz divas trešdaļas no visa valsts budžeta, Latvija drīkst paturēt tikai 43,1 procentu (Maskavas budžetā paredzēti 43,3 proc.), kas ir ap 438 miljoni rubļu, pārējos 732 miljonus rubļu paņem Maskava. (Klasiska koloniālisma sistēma, Ref.).

Arī Latvijā vēl vairāk paredzēts izvērst rūpniecību, kam budžetā paredzēti 218 miljoni rubļu. Lauksaimniecības tālākai izveidošanai paredzēti 413 miljoni rubļu, gan šajā summā ieskaitot pašu kolchozu un valsts saimniecību ieņēmumus. Izglītībai, zinātnei un kultūrai paredzēti 240 miljoni un sociālajai nodrošināšanai 158 miljoni rubļu.

Tajā pašā sēdē pieņēma un apstiprināja 26 rajonu un septiņu lielāko pilsētu: Daugavpils, Jelgavas, Jūrmalas, Liepājas, Rēzeknes, Rīgas un Ventspils bulžetus. Pārējās mazākās pilsētas ieskaitītas rajonos.

Par Latvijas financēm noteicēji ir krievi: finanču ministrs K. Tolmadževs, kurš augstākās padomes sēdē referēja par 1973. gada budžetu, un augstākās padomes plānu un budžeta komisijas priekšsēde V. Ļeonova, kura savā referātā galvenā kārtā kritizēja neveiksmes, kas piedzīvotas 1972. gadā.

P. B.

Organizāciju pārstāvju apspriede Kanadā

Londonas (Ont.) latviešu pārstāvis Tautas mākslu padomē (Folk Arts Council) R. Epneris ievēlēts par vienu no šīs padomes direktoriem.

Londonas latviešu organizāciju pārstāvju apspriedi 8. janvārī Latviešu kreditsabiedrības telpās vadīja šāgada prezidējošās organizācijas, Londonas latviešu kopas valdes priekšsēdis prof. A. Dreimanis, protokolēja Londonas latviešu informācijas biļetena redaktors R. Arnds. Pārskatu par pagājušo gadu sniedza 1971. gada prezidējošās organizācijas, DV Londonas nodaļas priekšsēdis G. Brikmanis, pateicoties visām organizācijām par labo sadarbību. Pēc tam pārrunāja, kā samazināt informācijas biļetena izdevumus, un sastādīja pašreiz zināmo sarīkojumu kalendāru 1973. gadam.

A.

Latviskie porcelāna šķīvji

DV Toronto nodaļas Ziemsvētku tirdziņā ar savdabīgajiem latvisko šķīvju apgleznojumiem piedalījās Edgars Bandenieks. Viņš ir viens no retajiem latviešu gleznotājiem, kas palicis uzticīgs šim gleznošanas veidam porcelānā. Par to viņš sācis interesēties jau Latvijā, mācoties mākslas akadēmijā Skulmes klasē. Taču iespējas toreiz dzimtenē bijušas ierobežotas, jo tikai Kuzņecova fabrikā Rīgā varēja nodarboties ar porcelāna izstrādājumu apgleznošanu.

Plašas iespējas Edgaram Bandeniekam pavērušās svešuma gaitās. Anglijā viņš strādājis slavenajā Wedgewood fabrikā, kur gatavo oriģinālgleznojumus šķīvjiem, kas nokļūst pasaules tirgos. Kanadā ieceļojis 1952. gadā, divus gadus pavadot arī Ņudžersijā, ASV. Saviem darbiem E. Bandenieks izvēlas Anglijā gatavotos šķīvjus, jo pēc viņa ieskata angļu porcelāns labāks.

Šķīvju apgleznošanā, kā paskaidro gleznotājs, ievērojama liela precīzitāte, jo labojumi nav iespējami. Tikpat svarīga šķīvju iededzināšana 1200 F gradu augstā temperatūrā. Vismazākā temperatūras starpība var mainīt krāsu toņus.

J. V.

Mincheni atceroties

2.

Kas gan būtu olimpiskās spēles bez vieglatlētikas? Ar vareniem rezultātiem un norisi, kas tuva perfekcijai, sporta karaliene Minchenē sasniedza kalngalu. Sekojot līdzšinējai tradicijai, visus tiesnešus laukumā un skrejceļā deva rīkotāja valsts, tie savu lietu prata un noteikumus zināja. Bija arī ļoti, ļoti iecietīgi pret „pārdīķa" ciemiņu izdarībām.

Šoreiz Minchenē redzējām tikai divus latviešu vieglatlētus — Jāni Lūsi un Juri Silavu, kas abi dabūja sudrabu, pārstāvot Pad. savienību. Cerējām vēl redzēt Juri Pūci no Kanadas, Juri Luziņu no ASV, Juri Grustiņu un Jāni Doniņu no dzimtenes, taču nevienu neiekļuva savas valsts vienībā. Kā Luziņš, tā arī Grustiņš, šķiet, „izpumpējās" daudzajās telpu sacīkstēs, kur pēdējais pat kļuva par Eiropas meistaru 5000 m distancē. Silavs, neapšaubāmi, ir visu laiku ātrākais latvietis un Minchenē skrēja PSRS 4x100 m. maiņas vienībā otro līkni. Kociņu tas saņēma pāris metru aiz amerikāņa, un kad to nodeva Borzovam, pasaules rekordists Harts jau bija 4 metrus priekšā un sacensība izšķirta.

J. Lūsis atgādina latviešu zemnieku — padrukns, vidēja auguma vīrs trīsdesmitos, pagariem matiem, pasmagu gaitu. Nekas neliecina, ka pirms gadiem viņš bija pasaules klases desmitcīņnieks ar 1,95 m rezultātu augstlēkšanā. Pārmaiņa ir liela, kad kad Lūsis nomet treniņtērpu un nostājas ieskrējiena celiņā, katra kustība un darbība tad liecina par suverēnu savas lietas pratēju. Ļoti vingrs un ritmisks ieskrējiens, dziļš iesēdiens ar asu un spēcīgu izmetienu — jau pirmais mēģinājums Minchenē tam deva 88.88 metru rezultātu, pret vēlākā uzvarētāja Volfermaņa arī labo 86,68 m varējumu. Trešajā mēģinājumā Lūsis rezultātu uzlabo uz 89.54 m, tad kļūst flegmatisks, un nākošos divus mēģinājumus izdara bez iesildīšanās. Vācietis ceturtā metienā sasniedz 88,40 m, un skatītāji — it kā pārsteiguma gaidās — to sāk skaļi uzmudināt. Tas iedarbojās, un aplausiem dārdot, rezultātu dēlis parāda 5. Volfermaņa mēģinājumu — 90,48 m, kas nozīmē jaunu ol. rekordu. Nu attopas arī Lūsis un sāk iesildīšanās vingrinājumus pēdējam metienam. Vai Meksika atkārtosies? Taču nē — izmetiens gan ir ārkārtīgi spēcīgs, bet techniski pavājš un šķēos lido ļoti zemu trajektoriju un Lūša metiens ir „tikai" 90,46 m. It kā baidoties pārkāpt, viņš paliek arī tālu aiz izmetiena loka. Nav taisnība, ka tiesneši būtu viņa metienu „atsprauduši" — uzmanīgi vēroju binoklī un labi redzēju. Latvietis negaidīto zaudējumu uzņēma kā dižs sporta cilvēks un džentlmenis — uzsita vācietim uz plesa un pat pasmaidīja fotografiem. Uzvarētājs priecājās kā mazs bērns — apkampa Lūsi un gribēja bučot savus konkurentus, un tūliņ pasteidzās stāstīt žurnālistiem, ka viņš gan esot uzvarējis, bet savu latviešu draugu Lūsi joprojām uzskatot par labāko pasaulē. Jānis, vismaz ārēji, priecājās par pilnu medaļu komplektu, un teicās gatavoties Montrealai, kaut tad būšot 37 gadus vecs. Bronzu šķēpā izcīnīja ASV vācietis Šmits, kuŗa vecāki esot minchenieši.

Jelgavas apkārtnē dzimušais Jānis Lūsis nu jau kopš vairākiem gadiem precējies ar Krievijas latvieša meitu Elviru Ozoliņu — bij. pasaules rekordisti un olimpisko zelta medalisti šķēpa mešanā. Abi dzīvojot un strādājot Rīgā, audzinot 5 g. v. dēlu, kam pēc visiem iedzimtības likumiem dienās vajadzētu kļūt par pirmo simtsmetrinieku šķēpā. Dzīvosim — redzēsim!

Jau 2½ gadus melnajiem sprinteriem pie mērķa nākas skatīt blondā ukraiņa Borzova baltos papēžus. Pareģota nāca tā uzvara 100 metros, visumā negaidīta, bet pārliecinoša 200 metru skrējienā. Eiropieši 22 g. v. Valeriju Borzovu sauc par sprinta mašīnu, atzīst viņu par pasaules visu laiku labāko un saka, ka ASV „speciālapstākļos" (attieccas uz starteriem, „veco" laika ņemšanu no fināliem, bez smagām priekšsacīkstēm) tas 100 metros būtu apm. 9,7 sek. „vērts". Šīs distances pusfinālus un finālu Minchenē skrēja pretvējā, un, nodrošinājis uzvaru, Borzovs vairs neskrēja „pilnu tvaiku". To liecina fotouzņēmumi, un atzīst pat amerikāņi.

Savainoti, nobijušies vai sadumpojušies — tā minstinājās skatītāji par abiem ASV pasaules rekordistiem (9,9 sek.) Hārtu un Robinsonu, kuŗi pēc uzvarām priekšskrējienos 10.47, resp. 10,56 sek. laikā, neieradās uz starta starpskrējienam. ASV pārstāvji paziņoja, ka sportisti nokavējušies, un iesniedza protestu par izdomātu vainu — satiksmes sastrēgumu. Brītiņu vēlāk tie žēlojās, ka dumjās Eiropas laika sistēmas (pl.16.15 amerikāņu 4.15 p. m. vietā) dēļ tiem nolaupītas 2 medaļas 100 metros. Patiesībā tie zaudēja labi ja bronzu vienīgā vaininieka — trenera Raita dēļ, kas paviršības dēļ samainījis sarakstus.

Vieglatlētikas „izcilnieks" Minchenē bija divkāršais uzvarētājs Vīrens. 10.000 m finālskrējiena laikā nogāzts uz skrejceļa, tas piecēlās, nopurinājās, panāca un apsteidza visus, un uzvarēja jauna pasaules rekorda laikā. Talantīgākais? Noteikti Džons Aki Rua — karjērists un dabas bērns no Ugandas, kuŗa nacionālā himna tikai dažas taktis gara. Iespaidīgākais finišs likās somam Vasalam 1500 m skrējienā, un sīvākā sacensība — lodes grūšana vīriešiem. Matsona Olimpisko rekordu tur laboja 26 reizes, un beigās 4. vietas ieguvēju vācieti Gīsu no uzvarētāja pola Komara šķīra tikai 4 centimetri. Oižus rezultātus un iespaidīgas uzvaras grūtos apstākļos guva austrumvācu kārtslēcējs Nordviks un krievu desmitcīņnieks Avilovs, bet igauņu augstlēcējs Tarmaks ar veco stradla techniku viegli uzvarēja visus „floperus".

Sieviešu sacensībās pasaules rekordi bira kā no pārpilnības raga. Iznemot anglietes Pītersas laimīgo 4 punktu uzvaru pieccīņā un krievu zeltu 1500 m, lodē un diskā, visās pārējās sieviešu disciplīnās dominēja vienas vai otras vācietes. Vareni bija mešanu rezultāti — lode pāri 21 m līknei, disku PSRS žīdiete Faina Melņika aizlidināja daudz tālāk nekā vīrieši — 66.62 m. Iespaidīgi likās arī meiču vitālās statistikas skaitļi — sevišķi abi pēdējie. Sākuma gadu pasaules rekordus (vācietes Lilijas Henochas 11,57 m lodē 1925. g. viņas tautietes Millijas Reiteres 38,34 m diskā 1926. g) nu ik sacīkstē pārspēj Austrumeiropas pamatskolnieces. Augstlēkšanā ar 1.92 m visai negaidīti uzvarēja tikko 16 g. v. vācu ģimnaziste Meifārte, un dzimtenē šāds rezultāts ne tuvu pa spēkam nebija pat mūsu valsts rekordistam Jānim Dimzam. Tik vareni bija sieviešu rezultāti Minchenē, un par labāko no visām gribētos uzskatīt Renāti Štecheri — agrāko Meisneres jaunkundzi no Austrumvācijas un divkāršo Eiropas čempioni.

Kopsummā vieglatlētikā PSRS izcīnīja 9 uzvaras, Austrumvācija 8, Rietumvācija 7, ASV 5, Somija 3 un Kenija 2. Pa reizei savas valsts himnu Minchenes olimpiskā stadionā dabūja dzirdēt briti, čechi, poļi un ugandieši.

Saka, ka uz katru vieglatlētikas biļeti Minchenē bijuši 10 tikotāji. Šo apstākli veikli izmantoja Austrumeiropas valstis, ar vietējo aģentu starpniecību laižot melnajā tirgū daļu savas kvotes, un galvenie pircēji bija rietumvācieši. Reiz gadījās sēdēt blakus kādai vācu tantiņai, kas par vienu pēcpusdienas biļeti bija samaksājusi 120 vācu markas (turpat 40 dolaru) nominālo 30 marku vietā. „Tas bija to vērts," viņa priecājās pēc sacensību beigām.

„Sporta karaliene" Eiropā, sevišķi Vācijā, ir ļoti populāra, un sarkans 400 metru skrejceļš ar futbola vārtiem vidū redzams vai ikvienā ciematā. Daža laba vācu namamāte vieglatlētikas noteikumu un skaitļu pasaulē orientējas labāk par vīriem „Track and Field News" redakcijā Kalifornijā. Lielais vācu laikraksts „Sueddeutsche Zeitung" veltī vieglatlētikai vairāk lappušu nekā Kanadas avīzes hokejam. Klajlapas zemes tūristi šķendēdamies šķirstīja biezo laikrakstu, meklēdami pirmās kanadiešu-krievu spēles rezultātu. Labi, ka neatrada — nebija jānosarkt par 3:7 zaudējumu pareģotās 10:0 uzvaras vietā.

Iespaidīga bija arī techniskō jauninājumu virkne stadionā — viss mājinieku pašu izgudrots un darināts. Startus „zagt" vairs nebija iespējams, rezultātus metamās un tāluma lēkšanās mērija ar optisku un elektronisku ierīču palīdzību, un tiešām vienreizēji bija elektroniskie rezultātu dēļi. Labs izrādījās arī skrejceļš, lietus nelija, un skatītāji vienmēr pilnajā stadionā priecājās bez gala. Žēl tikai amerikāņu vieglatlētu — tie savu kādreizējo varenību centās aizstāt ar tukšu bravūru un „izlēcieniem". Staigāja pa stadionu ietērpā kā raibi čigāni, ignorēja tiesnešus un ceremonijas. Tika spļauts un spārdīts, svaidītas kārtis un latiņas un dūšīgi „elkoņots" skrejceļā. Un ko lai saka par viņu distančnieku Prīfontēnu? Pirms 5000 m fināla tas izziņoja preses konferenci un solījās rādīt tādu skrējienu un uzvaru, kādu pasaule vēl neesot pieredzējusi. Kur nu — nedabūja pat bronzu.

Tāda bija Minchene.

A. Z.

Mūžīgā Dieva mierā aizgājis mans mīļais, dārgais dzīves draugs
bijušais nodokļu inspektors brīvajā Latvijā

Aleksandrs Ozols

dzim. 1891. gada 17. febr. Krievijā,
mir. 1973. gada 9. janvārī Toronto, Kanadā

Dziļās sērās

SIEVA

Marija Klauss

dzimusi 1893. gada 2. oktobrī,
mirusi 1973. gada 3. janvārī Toronto

Sv. Jāņa ev. lut. latviešu draudzes Toronto Palīdzības Fonds

Aleksandrs Ozols

dzimis 1891. gada 17. februārī,
miris 1973. gada 9. janvārī Toronto.

Sv. Jāņa ev.lut. latviešu draudzes Toronto Palīdzības fonds

DV NOVUSA KOPAI JAUNA VALDE

Toronto DV novusa kopas gada sapulcē 14. janvārī tika pieņemts turpmākās darbības plāns un ievēlēta jauna valde šādā sastāvā: priekšsēdis — H. Jākobsons, sekretārs un kasieris P. Kalniņš un sacensību vadītājs Ž. Jākobsons. Novusa nozari pie LSAK pārstāvēs A. Grīnbergs.

Novusa kopas nodarbības, tāpat kā līdz šim, notiks trešdienās, DV namā, 125 Broadview Ave., no plkst. 7 vakarā. Pārpratumu novēršanai jāpiezīmē, ka kopas biedriem nav jābūt DV organizācijas biedriem.

24. janvārī sāksies Toronto meistarsacīkstes, spēlēm notiekot katru trešdienu un sacensības, vadoties pēc iepriekšējā gada rezultātiem, notiks 2 klasēs — A un B, pirmajā piedaloties spēcīgākajiem spēlētājiem, bet B. klasē dodot iespēju spēlēt arī visiem jauniem biedriem.

A. klasē izcīņā būs TV uzņēmuma īpašnieka A. Eglīša ceļojošā balva, ko pag. gadā pirmo reizi izcīnīja V. Teteris.

Pēc Toronto meistarsacīkstēm notiks Kanadas meistarsacīkstes ar sekojošu saviesīgu vakaru. 28. un 29. aprīlī kopas spēlētāji dosies uz Čikagu, lai piedalītos Čikagas novusa kluba 10 gadu pastāvēšanas sacensībās.

Toronto DV novusa kopas vadība aicina novusa spēles interesentus atsaukties.

V.

Kremlis un tā kalpi uztraucas

DĀNIJAS TELEVĪZIJAS RAIDĪJUMI PAR BALTIJAS VALSTĪM

Tieši Eiropas drošības sagatavošanas konferences laikā Dānijā izraisījās asas debates par Baltijas valstīm, sakarā ar raidījumu televīzijā. Par šo raidījumu un tā izraisītajām debatēm presē raksta — Dānijas latviešu Informācijas biļetens 1972. g. 23. decembŗa numurā.

Pirmo reizi par Baltijas valstīm Dānijas televīzija raidīja 1972. g. 4. maijā ar nosaukumu — Mūsu aizmirstie kaimiņi. 6. decembŗa raidījuma nosaukums bija — Mūsu nepazīstamie kaimiņi. Raidījumu atkārtoja arī 12. decembrī.

Raidījuma aranžētājs un vadītājs P. Dālhofs ievadā paskaidroja, ka laikā starp abiem pasaules kariem Skandinavijai bijušas labas attieksmes un dzīva satiksme ar Baltijas valstīm. Tad varēts brīvi braukt turp un atpakaļ, gan ciemos, gan tirdznieciskos darījumus kārtojot. Turpretim tagad, kad pēc 2. pasaules kaŗa nolaidās dzelzs aizkars, satiksme ir grūta un vienīgā iespēja — caur Maskavu. Uz vairākiem Dānijas televīzijas pieprasījumiem atļaut iebraukt Baltijas valstīs un filmēt, saņemti noraidījumi. Tomēr, izmantojot tūristu atsevišķus uzņēmumus un ziņas, izdevās sagatavot raidījumu, to papildinot ar Padomju savienības dokumentāriskiem uzņēmumiem Baltijas valstīs.

Par kultūrālajiem apstākļiem Baltijas valstīs pašreiz esot grūti ko teikt, jo trūkstot ar tām saskares. Dālhofa rīcībā esot tikai viena latviešu skaņu plate, tā pati uzņemta ASV.

Raidījumā intervēja Zviedrijas radiofona darbinieku Andersu Kingu, kuŗš ir igaunis, dzimis Zviedrijā, un kāda dāņa apgāda redaktoru Eriku Vagnu Jensenu, kuŗš Latvijā bijis vairākas reizes, pēdējo reizi 1971. gadā.

Filmā no Rīgas — rādīja dziesmu svētku skatus, gājienus un dejas — tautiskos tērpos. No Tallinas — rādīja arī dziesmu svētku skatus un kādu gleznotāju, kā arī dažus skatus no vecpilsētas. Tika atzīmēts, ka dziesmu svētki tiekot izcili svinēti, ko varot iztulkot kā pasīvu pretestību okupantiem.

Runājot par izglītību – Zviedrijas pārstāvis atzīmēja, ka vēsture tiekot viltota. Arī gleznotājs nedrīkstot gleznot pēc savas brīvas gribas, bet jāturoties pie sociālistiskiem tematiem. No Viļņas rādīja dažus ielu skatus un baznīcas. No Latvijas vēl rādīja eļļas vada būvi uz Ventspili.

Runājot par rūpniecību, tika izcelta Latvija, sevišķi VEF un vagonu fabrikas. Katrs ceturtais transistors un vagons Pad. savienībā esot no Latvijas. Baltijas valstis tiekot izmantotas. Krievu ieplūšana Baltijas zemēs apdraudot Baltijas tautu kultūrāli nacionālo patstāvību. Ja iebraucot no Krievijas Rīgā — jūtoties kā Skandinavijā.

Red. E. Jensens tomēr nenocietās uzslavēt padomju iekārtu. Kāds zvejnieks viņam teicis, ka viņš pie padomju iekārtas labāk dzīvojot nekā pie agrākās kapitālistiskās iekārtas. Bez tam Baltijas valstīs — pēdējos pirmskaŗa gados, bijušas pusautoritāras iekārtas, pusfašistiskas.

Zviedrijas radio pārstāvis Kings jautāja Jensenam, vai Dānijas zvejnieki arī būtu laimīgāki, ja Dānija kļūtu par padomju Dāniju? Atbildes trūka. Kings tālāk paskaidroja, ka Pad. savienībā labi dzīvojot tikai komūnistu partijas vīri.

Raidīja arī Dālhofa sarunu Haifā ar žīdu izceļotājiem — vienu no Latvijas un diviem no Lietuvas. Tie stāstīja, ka baltiešiem neesot labas atteksmes ar krieviem. Dažreiz veikalos pārdevēji izliekoties, ka nesaprot krieviski un krievus neapkalpojot. Uz vairākiem citiem jautājumiem žīdi atbildēja izvairīgi.

Dienu pirms raidījuma, 5. decembrī, red. Jensens bija ievietojis laikrakstā informācijas rakstu ar virsrakstu — Atkalredzēšanās ar Rīgu. Autors raksta, ka viņš pazīstot Rīgas jūrmalā dzīvojošu vecāku dzejnieku — Jāni Grīvu. Grīva bijis kādreiz jūrnieks, bet tagad esot Pad. Latvijas augstākās padomes loceklis. Cīnījies Spānijas pilsoņu kaŗā. Viņi esot veci paziņas. Tālāk Jensens pastāsta, ka kopā ar Grīvu ēduši brokastis restorānā — Jūras pērle. Ēduši lasi un citus gardumus. Dzēruši vodku un šampanieti Bijuši kopā ar Grīvu Jūrmalas pilsētas padomē, kur dzēruši Rīgas balzāmu u.t.t.

Raidījums TV izraisīja debates presē par Baltijas valstīm. 10. decembrī Dāņu un Pad. savienības sadarbības biedrība Kopenhāgenā, sakarā ar raidījumu, piesūtījusi sūdzību radio direktoram, izsakot savu neapmierinātību ar P. Dālhofa aranžēto raidījumu.

Sakarā ar red. Jensena nelabvēlīgajiem izteicieniem par Baltijas valstīm TV un rakstu Information — baltiešiem draudzīgais redaktors Bents Henius (dzīvojis Latvijā) Berlingske Tidendē 11. decembŗa numurā bija ievietojis rakstu, kuŗā raksta: Dānim, kas Baltijā ir dzīvojis pirms kaŗa un pēc kaŗa apmeklējis krievu komūnistu apspiestās tautas Baltijā, ir satriecoši dzirdēt no red. Jensena tādu izrunāšanos TV pret Baltijas tautām (kā arī rakstā Information). Ko lai domā un kā lai jūtas tie baltieši par TV dzirdēto, kuŗi savas tēvzemes apstākļus vislabāk pazīst? Henius jautājis latviešu rakstniekam Pāvilam Klānam par TV dzirdēto, Klāns atbildējis: Jensens viltojis Baltijas tautu vēlēšanos atgūt savu zaudēto brīvību. Kādā vietā Klāns intervijā vēl saka: Ir absurdi, ja Jensens uzstājas kā vīrs, kuŗš var noteikt, kuŗai tautai ir tiesības uz suverēnitāti un kuŗai ne. Jensens runājis ar divām mēlēm. Viņš jūtas kā Hitlers vai Staļins, bet kas viņu aicinājis uz šādu misiju?

Berlingske Tidende 14. decembŗa numurā bija ievietojis Pad. savienības preses biroja NOVOSTI redaktora V. Kudrasjova rakstu, kuŗā tas pārmet P. Dālhofam sakarā ar augšminēto raidījumu. Dālhofs esot provocējoši izrunājies par Pad. savienību, ko varot saukt par nepieklājību. Klāns savā intervijā Heniusam esot izteicies, ka viņš piedzīvojis krievu revolūciju un krievu ieiešanu Latvijā, bet atturoties izteikties par pašreizējiem apstākļiem Latvijā, jo viņš neko nezinot, bet uzbrucis Jensenam, kuŗš bijis un redzējis apstākļus Rīgā.

Redaktors Henius Berlingske Tidende 15. decembŗa numurā atbildēja Kudrasjovam. Henius rakstīja: Šefredaktoram Kudrasjovam bija dota iespēja ievietot savu rakstu dāņu laikrakstā, kāda iespēja netiktu dota, piem., P. Klānam ievietot savu rakstu krievu vai latviešu laikrakstos (okupētajā Latvijā). Krievu redaktors savā rakstā aizrāda, ka latviešu rakstnieks eksilā neko nezinot par apstākļiem Latvijā šodien. Es pirms kaŗa dzīvoju Latvijā — raksta tālāk Henius — un apmeklēju Latviju pēc kaŗa zem krievu okupācijas. Bez tam man bija izdevība ar bij. ministra H. C. Hansena atbalstu, palīdzēt vienam dāņu latviešu laulātam pārim tikt ārā no Latvijas pēc 16 gadu pūlēm. Šinī sakarībā gribu pateikt dažus vārdus Kudrasjovam.

Ir tiesa, ka Baltijas valstis pirms kaŗa bija ar autoritāru izteiksmi, bet tās tomēr bija demokratiskas, tālu no Hitlera vai Staļina terrora režīmiem. Baltijas tautas arvien ir mīlējušas būt brīvas un patstāvīgas, un tās neradīja nekādus draudus pret Pad. savienību, kuŗa aiz pavisam citiem iemesliem okupēja Baltijas valstis 1940. gadā.

Ja Kudrasjovs grib apgalvot, ka Baltijas valstis pašas būtu vēlējušās pievienoties Pad. savienībai, tad tā būtu nepatiesība. Pad. savienība okupēja Baltijas valstis un iecēla kvislingu valdības, ko var apliecināt visi, kas Latvijā tad atradās.

Es varu minēt neskaitāmus piemērus par rusifikāciju, bet lai pasaku kaut vai to, ka Rīgā pirms kaŗa bija 400.000 iedzīvotāju, bet tagad tā ir pārvērsta par miljonu pilsētu ar krievu majoritāti.

Kad pirms dažiem gadiem apmeklēju Rīgu, vairums no maniem draugiem un paziņām bija pazuduši. Tiek rēķināts, ka krievi pēdējos 30 gados iznīcinājuši un deportējuši 600.000 baltiešu. Tikai nedaudzi ir atgriezušies no izsūtījuma. Manā rīcībā ir fotokopijas un oriģinālparaksti ar tūkstošiem latviešu vārdiem, kuŗi tika deportēti uz Sibiriju.

Krievi nekad neko neaizmirst. Nesen es lasīju komūnistu laikrakstu Cīņa, kur bija rakstīts, ka kāds latvietis notiesāts ar nāvi, tāpēc ka 1944. g. nav paklausījis iesaukšanai krievu armijā un noslēpies.

Es saprotu, ka starp Kudrasjovu un Klānu nekāds dialogs nevar rasties, jo starpība starp latviešu valodu un krievu ir tāda pati kā starp dāņu un arabu.

Rakstam klāt bija LNF aizvesto sarakstu vienas lapas fotouzņēmums.

Berlinske Tidende, 16. decembŗa numurā bij. Igaunijas sūtniecības padomnieks A. Koerns rakstīja, ka esot nepareizi apzīmēt Baltijas valstis par padomju republikām. Baltijas jautājuma apskate Dānijas TV nozīmējot, ka šis jautājums nav Pad. savienības iekšēja lieta, bet gan starptautisks jautājums, jo Baltijas valstis nav Pad. savienības sastāvdaļa, bet gan okupētas valstis.

TLB sestdienas skola sāka jauno gadu ar A. Balkas ludziņas Debesu atslēga izrādi Zvaigznes dienā. Attēlā galveno lomu tēlotāji, no kreisās: Jānis Rudzītis (Vectēvs), Ilze Kraujiņa (Dace), Alberts Vītols (Imants) un Dace Veinberga (Mārīte). Foto: J. Liģers

Minsteres ģimnazijas nākotne

(Turpinājums no 5. lp.)

jaunatnes apvienības valdes priekšsēdis Mārtiņš Zandbergs. Par zīmēšanas skolotāju iesaistīts grafiķis Pēteris Purmals, kas beidzis Minsteres ģimnaziju. Skolotāju darbam vēl pieteikušies divi vīrieši un viena sieviete.

Minsteres skolēni piedalījušies sarīkojumos Vācijā, Anglijā un Zviedrijā, bet Lieldienu brīvlaikā plāno braucienu uz Amerikas kontinentu. Internātu vada I. Balodis, bet audzinātāja Jansone darbu atstājusi. Mazo uzraudzībai iesaistīti divi lielākie zēni un viena meitene. Tomēr šo stāvokli nevar uzskatīt par nokārtotu.

LCK sēdē vienojās,ka skolotāju pieņemšanai izveidojama sešu cilvēku komisija, ar direktoru Z. Vitenu, izglītības nozares vadītāju M. Lizdiku, internāta vadītāju I. Balodi, skolotāju A. Spoģi un vecāko padomes priekšsēdi O. Rozīti. Vienam vai diviem cilvēkiem skolotāju grūti izvērtēt, un vēlāk par pieņemšanu jāsaņem pārmetumi.

Šinī pašā laikā Vesterosā, Zviedrijā, notikusi Zviedrijas DV organizācijas valdes sēde, kur centrālās valdes loceklis Roberts Šmitmanis ziņojis par DV rīkotām rakstveida sacensībām jaunatnei. Viņš cildināja Kanadas jauniešus, no kurienes 43 dalībnieki piedalījušies sacensībās, piedēvējot šos panākumus DV jaunatnes vadītājai Baibai Šmitei - Kalējai. DV CV valdes loceklis piebildis, ka pārsteidz un reizē sarūgtina apstāklis, ka no Vācijas nav piedalījies neviens latviešu jaunietis, neskatoties uz lielo materiālo atbalstu, ko DV un pārējā latviešu sabiedrība sniedz Minsteres latviešu ģimnazijai. Vai 100% nepiedalīšanās būtu jāsaprot kā kādas apzinātas veco pasākumu ignorēšanas propagandas rezultāts? nobeidz ar jautājumu savu ziņojumu A. Šmitmanis.

Latviešu materiālais atbalsts Minsteres ģimnazijai bijis pietiekams. Bet lai skola varētu pastāvēt, vajadzīgs lielāks skolēnu skaits un labākas sekmes latviskajā audzināšanā, kas, pēc šiem ziņojumiem vērojot, nav bijusi sekmīga. Šie uzlabojumi vajadzīgi tūlīt, pirms vācu valdība šo jautājumu nav izšķīrusi latviešiem bēdīgā virzienā. Pirms dažiem gadiem dzirdēja pārmetumus, ka latviešu skolotāji esot gados veci, kas neizprotot skolēnu vajadzības. Vai tagad vajadzētu pārmest, ka latviešu skolā trūkst latviska gara? Grūti izskaidrot, ka par latviskiem un nacionāliem tematiem DV rakstu sacensībās Minsterē nebija neviens rakstītājs. Dimoinas skolotājas Annas Dimantas ierosinājums par skolas pārņemšanu DV organizācijai būtu jāapsveŗ. Ja ar to varētu panākt kā skolēnu skaita pieaugumu, tā labākas sekmes latviskā audzināšanā, tad ierosinājumu vajadzētu apsvērt. Tādā veidā tas gan prasītu dažas pārmaiņas skolas pārvaldē. Nākamie skolēni vairāk jāgaida no pašas Eiropas, bet ne no tālās Austrālijas vai Amerikas. Vācu valdība ir atbalstījusi latviešu izglītību viņu pašu valodā, kaut arī svešā zemē. Tagad no latviešiem pašiem atkarīgs, vai šo izdevību iespējams turpināt.

V. Irbe

RELIĢISKĀ DZĪVE

Sergejs Kurdakovs

Latvija Amerikā jau bija ziņots par pārbēdzēja Sergeja Kurdakova mīklaino nāvi Kalifornijā, kur viņš atrasts miris ar šāvienu galvā. Par šī krievu jaunekļa dzīvi pēc nolēkšanas no padomju zvejas kuģa un izpeldēšanas Kanadas rietumkrastā latviešu ev.-lut draudžu apvienības mēnešraksta Ceļa Biedrs savā pagājušā gada septembŗa un oktobŗa numurā bija ievietojis T. Zieriņa rakstu: „Sergeja Kurdakova brīniškīgais stāsts". Sakarā ar viņa traģisko galu sniedzam šo rakstu arī mūsu reliģiskās dzīves lappuses lasītājiem.

Ir pagājis gads no tās septembŗa dienas, kad laikraksti ziņoja, ka Kanadas rietumu krastā pēc vētrainas nakts atrasts nesamaņā kāds jauneklis. Visa viņa miesa bija neskaitāmās skrambās un nobrāzumos. Nogādāts slimnīcā, jauneklis pēc vairāk nekā desmit stundām beidzot bija nācis pie samaņas, paskaidrodams, ka ir radiotelegrafists un nobēdzis no krievu zvejas kuģa.

Vēlāk laikrakstos parādījās īss paziņojums, ka krievu radiotelegrafistam Sergejam Kurdakovam piešķirtas patvēruma tiesības Kanadā, un tad parastā dienas prese par viņu vairs neinteresējās.

Žurnāls „Underground Evangelisms", kuŗa darbinieki cenšas nogādāt reliģisko literātūru uz zemēm, kuŗās valda sarkanā bezdievju vara, ziņo, ka nākošā gada sākumā šī jaunekļa dzīves stāstu paredzēts publicēt grāmatā.

Sergejs Kurdakovs stāsta, ka dzimis 1951. gadā Novosibirskas tuvumā. Vectēvs cīnījies pret sarkanarmiju revolūcijas laikā, tādēļ izsūtīts uz Sibiriju. Tēvs kļuvis dedzīgs staļinists un bijis sarkanarmijas virsnieks, bet Chruščova laikā nolikvidēts. Drīz pēc tam mirusi arī māte.

Mazais Sergejs uzaug bērnu patversmē, kur mazos baro vairāk ar komūnisma ideoloģiju nekā ar pienu un maizi. Tiem jāizaug par komūnisma tālāknesējiem pasaulē. 16 gadu vecumā Sergejs ir dedzīgs marksisma - leņinisma sekotājs, un, ieraugot pirmoreiz ticīgos pulcējamies uz dievkalpojumu, brīnās, kāpēc tik daudzi ļaudis tic Dievam, kuŗa taču nav!

Vēlāk viņš nonāk jūrnieku skolā Petropavlovskā, Kamčatkā. Tur nav nevienas baznīcas, bet zināms, ka ticīgie pulcējas privātos dzīvokļos. Jaunietis tagad ir komjaunatnes sekretārs, un viņa uzdevums vadīt grupas — jauniešu bandas — kas vajā un terrorizē kristiešus. Viņš tam ir īsti piemērots, jo ir liela, spēcīga auguma un pārliecināts bezdievis. Padomju iestādes grib radīt iespaidu, ka nevis policija, bet pati tauta vēršas pret ticīgiem, tādēļ Sergeja Kurdakova grupa, dodoties uz grautiņiem, netērpjas uniformās.

Parasti pirms šādām ticīgo vajāšanām viņi pulcējas policijas stacijā, kur saņem krietnu devu vodkas „dūšas uztaisīšanai" un noklausās runas par reliģijas un ticības ļaunumu. Pēc tam, apbruņojušies ar sitamiem, dodas uz kristiešu dievkalpojumu vietu. Iefiltrētie spiegi parasti informē par sanāksmju vietu un laiku.

Iebrucēji ir nežēlīgi: viņi ņirgādamies un smiedamies piekauj ticīgos, saplēš un sadedzina bībeles, dziesmu grāmatas un citu reliģisko literātūru. Jāatzīmē, ka šīs grāmatas lielākoties ir rokrakstā (kas gan var pateikt, cik dienu un stundu strādāts, lai pārrakstītu kaut atsevišķas bībeles daļas, kas tagad sabirst pelnos dažos mirkļos!) Pēc šāda grautiņa kristiešu vadītājus parasti aizved un nodod policijas rīcībā. Viss notiek ļoti brutāli, jo vajātāji ir pārliecināti, ka ceļ jaunu, labāku pasauli. Kurdakovs atceras gadījumus, kad viņi piekauj ticīgos, kas pašreiz upē tiek kristīti,un kāds no tiem pat tiek nosists.

Tomēr arī visnežēlīgākajam vajātājam var kādreiz pienākt reize, kad sāk uzmākties jautājums: „Kāpēc? Kāpēc šie kristieši tik ļoti tic neesošam Dievam un savas ticības dēļ gatavi paciest visbriesmīgākās vajāšanas? Kāpēc ticīgo pulkā redz ne tikai neizglītotus vecīšus, bet arī samērā daudz jaunu un izglītotu cilvēku?"

Varbūt pirmo pagriezienu Sergeja pārdomās izraisa 18 gadus vecā, skaistā Nataša. Kad pirmo reiz viņš to sastop kristiešu sanāksmē, viņa draugs izsviež Natašu caur logu. „Nu viņa vairs nekad nenāks uz slepeniem dievkalpojumiem!" nospriež vadītāji. Bet raugi, trīs dienas vēlāk tie sastop šo meiteni atkal kādā ticīgo sanāksmē. Šoreiz viņu sadauza un nopeŗ tik pamatīgi, ka droši vien nevarēs sēdēt pāris nedēļas. Tagad tā taču sapratīs, cik bīstami iet dievlūdzēju pulkā! Tomēr jaunā grautiņā, pēc nedēļas redzot atkal Natašu, Sergejs sev jautā: „Kāpēc šī labi izskatīgā meitene, kas strādā labā darbā un varētu citādi pavadīt savu brīvo laiku, nāk uz šādām sanāksmēm?"

Beidzot kāda iebrukuma laikā, kad viņi atkal dedzina bībeles un citu literātūru, Sergejs nenociešas un slepeni izplēš dažas lapas, lai vēlāk lasītu un mēģinātu noskaidrot, kāds neprāts dzen šos cilvēkus ticēt Dievam, kuŗa taču nemaz nav!

Tā pienāk brīdis, kad Sergejs Kurdakovs pirmo reizi slepenībā lasa Dieva vārdu. Šīs lapas ir no Lūkas evaņģelija un liek viņam daudz, daudz domāt.

Bet drīz jādodas jaunā vajāšanas gājienā. Šoreiz kādā pirtiņā sapulcējušās tikai dažas vecenītes un viens vecītis. Kad saniknotais Sergejs paceļ rungu, lai sistu vienai no tām, viņš izdzird vecenīti ko sakām, apstājas un klausās. Vecenīte lūdz Dievu nevis par sevi, bet lūdz, lai Dievs sarga šo mežonīgo jaunekli un rāda viņam ceļu pie Kristus, pie ticības Pestītājam. „Kāds neprāts!" domā sitējs un pārskaities paceļ rungu jaunam sitienam, bet, šķiet, neredzams spēks aptur viņa roku. Tas taču par daudz! Savāda spēka dzīts, viņš aizbēg no pirtiņas un atsakās piedalīties turpmākos grautiņos. Padomju iestādes piedāvā viņam lielāku algu un paaugstinājumu, jo domā, ka viņš kāro pēc šīm lietām un tādēļ runā par atteikšanos.

Bet Natašas dziļā, nelokāmā ticība, slepus lasītais Lūkas evaņģelijs un sirmās vecenītes lūgšanas ir radījušas jaunekļa dzīvē lūzumu. Viņā mostas vairāk un vairāk interese par nezināmo, nepazīstamo Dievu, kuŗa dēļ ticīgie gatavi pat mirt. „Kāpēc? Kāpēc?" nebeidz viņš jautāt. Šie jautājumi pamazām sagrauj līdz šim bravūrīgā komjaunieša uzticību bezdievīgai komūnistu varai, un viņš sāk gudrot par bēgšanu no sarkanās paradīzes.

Drīz Sergeju Kurdakovu pārceļ darbā uz zvejas kuģa, kas dodas uz Amerikas piekrasti. Kā radiotelegrafistam viņam ir iespēja netraucēti noklausīties „Amerikas Balss" un citus brīvās pasaules radio raidījumus. Daži no šiem raidījumiem ir reliģiska rakstura, un tā šaubu pārņemtais jauneklis arvien vairāk mācās pazīt Dieva vārdu un viņā nobriest doma bēgt. (Pēc nonākšanas rietumu pasaulē viņš apgalvo, ka šie

(Turpinājums 23. lp.)

Ko jūs sakāt, kas es esmu

IZVILKUMS NO PRAVESTA J. TURKA SVĒTRUNAS MĀC. J. VĒJIŅA 70 G. JUBILEJĀ

Grezni rotātā dievnamā Ziemsvētku ieskaņai šie svēto rakstu vārdi kā uguns liesmas skāra klausītāju sirdis no spēcīgās prāvesta J. Turka svētrunas Bafalo.

„Ko jūs sakāt, kas es esmu? Citi saka: Elija, citi — Jeremija, bet vienīgi apustulis Pēteris teica: „Tu esi Kristus, dzīvā Dieva dēls!" Šo Kristus vārdu tad nu gaŗus, vairāk nekā 20 gadus jums no šīs vietas apliecinājis, sludinājis jūsu draudzes gans un mācītājs, kuŗu mēs šodien pieminam. Mēs atstājām mājas, atstājām savus sentēvu iemītos sliekšņus, savus skaistos mežus, druvas un gaidījām. Gaidīdami esam jau kļuvuši sirmi, piekusuši, daudzi dus svešas zemes smiltājā.

Sākumā domājām un ticējām, ka aiziesim tikai līdz Rīgai, Liepājai, Ventspilij, ne tālāk par Vāciju. Ticējām, ka taisnība sagraus ļauno varu, tiksim atpakaļ savos dievnamos lūgt Dievu kā senajās bērnu dienās. No mājām nāk bēdīgas ziņas, no tiem, kas turpina Dievu lūgt un ciest. Lūgšanās esam vienoti un tajās mūs nespēj šķirt neviena tumsas vara. Lūgšanas mūs vieno ar dzimteni, ar māju, ar savējiem. Tas lai pavada un svētī arī jūsu sirmo draudzes ganu, kas svešumā atceras gaŗo nostaigāto dzīves posmu kopā ar jums.

Dieva lūgšanā un Kristus spēkā viss ir paciešams un pārvarams. Lai Dievs mums piešķir Pētera ticību, ne tādu, kāda bija daudziem gudrajiem toreiz un ir vēl tagad, kad jājautā — kas tu esi?

E. Alka

Liesma

NEMIRSTĪBA

Dzīvot alcēj, ak paklausies,
Nemirstību tev piesola Dievs.

Tev jāiegūst viņa
Jau šīs zemes krastā,
Kamēr dzīvības karogs
Vēl plīvo tev mastā.

Ar nemirstību tev jāsaaug
Kā ziedam ar dēstu,
Kā kokam ar augli;

Tā tevī jau pulsē
No šūpuļa tava
Kā aizmidzis dārgums,
Kas pamodināms.

Liec viņai mosties
Kā jaundzimušai;
Lai viņa tev pieder
Uz laikiem un mūžiem . . .

Kristīgs latviešu
radio raidījums
PRIEKA VĒSTS
katru svētdienu pl. 2.45 p.p.
no Niagaras WHLD raidītāja
Vilnis 1270 AM
Vadītājs Dāvids Miķelsons
60 Stevenson Rd., Rexdale,
Ont., tālrunis: 749-0832

LŪDZU KLAUSIETIES
Toronto Latviešu misijas
raidījumu 17. gadagājumā
radio
BRĪDIS AR DIEVU
katru svētdienu, no
pl. 9 — 9.30
Niagaras WHLD raidītājs
(vilnis 1270)
Informācija — tālr.
Toronto 261-4218.
Adrese: **106 Dorset Rd.**
Scarboro, Ont. A. Lakšmanis

Dievkalpojumi Kanadas baznīcās

Archibīskaps A. Lūsis, 5 Valleymede Rd., Toronto 3, Ont., tālr. 767-2310. Sv. Jāņa draudze, tālr. 921-3327, 200 Balmoral Ave.

Svētdienās dievkalpojumi pl. 11.00; Svētdienas skola pl. 10,30; jauniešu grupa pl. 10 un iesvētes mācība pēc dievkalpojuma. Šāda dievkalpojuma kārtība notiks katru svētdienu visu janvāri.

Māc. Ā. Čops, 38 Balaby Cr., Don Mills, tālr. 449-4087; Sv. Andreja draudze, tālr. 924-1568, Carlton St. un Jarvis St. krustojumā, Toronto 9.

21. janvārī pl. 3 dievkalpojums; pl. 1,30 jauniešu grupa, pl. 4,30 iesvētes mācība.

28. janvārī pl. 11 dievkalpojums. Pēc dievkalpojuma plkst. 12.30 iesvētes mācība.

Māc. A. Briedis, 44 Marilyn Cr., Toronto 16, tel. 757-2739. Toronto Austrumu ev.-lut. latviešu draudzes dievkalpojumi notiek Sv. Barnabas baznīcā, 361 Danforth Avenue.

21. janvārī plkst. 2 pēcp. dievkalpojums un svētdienas skola. Tūlīt pēc dievkalpojuma mācības stunda pirmsiesvētes jauniešu grupai.

MONTREALA

Māc. A. Voitkus, 3438 Rosedale Ave., Montreal 28, P.Q. Tel. HU 9-3224. Montrealas latviešu ev.-lut. Trīsvienības draudze Sv. Jāņa baznīcā, 4345 Marcil Ave.

OTAVA

Māc. E. Lange, 364 Pleasant Pk. Rd.; tel. 733-3906, Otavas latv. ev.-lut. Miera draudze Sv. Pēteŗa lut. baznīcā, 400 Sparks ielā.

HAMILTONA

Hamiltonas latviešu ev.-lut. Kristus draudze, 18. Victoria Avenue South.

21. janvārī pl. 10.30 Bērnu dievkalpojums un svētdienas skola; pl. 11 dievkalpojums; pl. 10.15 stunda abām Bībeles klasēm.

TORONTO BAPTISTU draudzes dievkalpojumi svētdienās pl. 4 pēcp. Walmer ielas baptistu dievnamā (ieeja no 188 Lowther Ave.). Māc. R. Ekšteins sludinās par tematiem:

21. janvārī: Gandrīz — kristieša fotografija.

28. janvārī: No Dieva dzimušais negrēko.

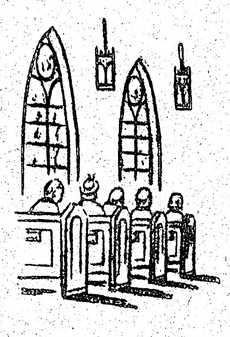

Pasūtiniet tagad labāko dāvanu uz LATVIJU

SPECIĀLOS rubļu CERTIFIKĀTUS

INTERTRADE EXPRESS CORP.

to jums teica pirmā un to saka jūsu piederīgie.

Par tiem jūsu piederīgie var iegādāties visu, ko vēlas, par daļu no parastās vērtības, jo katrs SPECIĀLAIS RUBLIS ir vismaz 4 reiz vērtīgāks par parasto rubli. Tas ir apm. tā, kad jūs būtu iegājuši veikalā ar $100 un nopirkuši mantas $200 vai $300 rubļu vērtībā, vai pat vairāk.

Speciālo rubļu certifikātus var arī ļoti izdevīgi apmainīt pret parastajiem rubļiem.

PILNĪGA GARANTIJA UN APDROŠINĀTS.

Tikai INTERTRADE EXPRES Corp. dod jums ātru pakalpojumu. Certifikātu piegāde mājās apm. 3 nedēļu laikā.

Speciālā rubļa vērtība ir $2.35

ŠĪ CENA IR VISS, KAS JUMS JAMAKSĀ. NEKĀDU CITU IZDEVUMU.

Jūs varat sūtīt katru summu, ko vēlaties. PIEPRASIET MŪSU ILUSTRĒTOS KATALOGUS.

PASŪTINIET TAGAD TIKAI

caur

INTERTRADE EXPRESS CORP.

125 East 23rd. Street, Fifth Floor

NEW YORK, N.Y. 10010,

tālr. 982-1530

Ļoti svarīgi — Automobiļi

Tikai uz īsu laiku.

Ātra piegāde.

Cenas US$

ZHIGULI VAZ 2101	$3,214.-
MOSKVITCH 412 IZH	$3,155.-
MOSKVITCH 408 IE	$3,033.-
ZAPOROZHETS ZAZ 968	$2,026.

Pieprasiet mūsu speciālo ilustrēto apkārtrakstu ar automašīnu attēliem. Pieņemam pasūtinājumus arī DZĪVOKĻIEM.

PĀRSŪTĀM LIETOTAS DRĒBES.

Mums ir 23 gadu pieredze šinīs darījumos un mums ir tūkstošiem apmierinātu **klientu.**

Speciālie rubļu certifikāti ir labākā dāvana

Intertrade Express Corp., 125 East 23rd. Street, New York, N. Y. 10010, kas speciālizējusies jau 23 gadus dāvanu sūtīšanā uz Pad. Savienību, ziņo, ka speciālie rubļu certifikāti ir labākā dāvana piederīgajiem Latvijā.

Speciālie rubļi ir četrreiz vērtīgāki par parastiem, tāpēc tie ir izdevīgāki. Saņēmēji ar tiem var iegādāties visu speciālajos Vneshposyltorg ārzemju valūtas veikalos par apm. ¼ no mantu vērtības parastajos rubļos. Priekšmeti, kas parastajos veikalos maksātu 10 rubļu, iegūstami par 2½, vai pat lētāk.

Certifikātus var izdevīgi apmainīt arī parastajos rubļos.

Speciālo rubļu cena ir $2.35. Jūs varat sūtīt, cik vēlaties, un tie tiek piegādāti jūsu piederīgiem 3 — 4 ned. laikā.

Pieprasiet jaunāko cenrādi un pārliecinieties, cik vērtīgi ir speciālie rubļu certifikāti.

Tukākai inform. rakstiet: INTERTRADE EXPRESS CORP. 125 East 23rd. Street, 5th Floor, New York, N. Y., tālr. 932-1539.

Kāpēc krita Šeļests

UZSKATU CĪŅAS POLĪTBIROJĀ

Kremļa politbiroja loceklis ukraiņu komūnistu partijas vadītājs Pjotrs Šeļests atbrīvots no ukraiņu politiskās partijas vadības daļēji tādēļ, ka viņš 1968. gadā pārējiem politbiroja locekļiem bija sniedzis nepareizas ziņas, lai tie izšķirtos par invāziju Čechoslovakijā.

Padomju komūnistu partijas ģenerālsekretārs Brežņevs gribot atkratīties no atbildības par lielāko ārzemju politisko sarežģījumu — iebrukumu Čechoslovakijā — un visu vainu par Čechoslovakojas invāziju piedēvējot Šeļestam. Šeļests 1968. g. 15. augustā pieprasījis steidzīgi sasaukt politbiroja sēdi, lai apspriestu augošo čechu komūnistu partijas liberālismu. Nākamā dienā Kremļa sanāksmē Šeļests savus partijas biedrus pārliecināja, ka čechu vadītāja Dubčeka brīvā programma pārsniedz Maskavas noliktās robežas un ka čechu komūnistu partija atrodas briesmās, ja to pārvalda Dubčeka „labā spārna" vadība. Padomju vadoņi piekrita Varšavas valstu invāzijai Čechoslovakijā. Padomju aizsardzības ministrs maršals Andrejs Grečko bija norūpējies par internacionālā militārisma konsekvencēm un atļāva invāziju tikai tad, kad krievu vēstnieks Vašingtonā Dobrīņins bija ziņojis par amerikāņu spēku neiejaukšanos šajā konfliktā. Ar 1968. g. 20. augusta invāziju padomju vadītā pakta spēki okupēja Čechoslovakiju un iznīcināja Dubčeka ticību „sociālismam ar cilvēcīgu seju"; tas viss radīja internacionālu sašutumu ārzemju komūnistu partijās, Rietumos, padomju bloka partijās un komūnistu intellektuāļos.

Kremļa vadoņi ticēja, ka Šeļests melojis politbirojam, lai aizstāvētu savu stingro līniju pret Čechoslovakiju un vispār pret Brežņeva tuvošanos Rietumiem. Šeļests vēlējās apmierināt savu draugu slovaku līderi Bilaku Prāgā, kas pēc savas izcelsmes bija ukrainis un opozicijā pret Dubčeka liberālismu. Politbirojā Šeļests tomēr sadusmoja Brežņeva piekritējus, pretodamies Brežņeva plānotai galotņu konferencei ar ASV prezidentu Niksonu. Brežņevs ar saviem piekritējiem uzvarēja un Niksona ierašanās priekšvakarā 1972. gada maijā atbrīvoja no amata ukraiņu komūnistu partijas vadoni un politbiroja locekli Šeļestu.

Politbiroja pirmā izdevība vājināt Šeļesta pozicijas radās 1972. gadā, kad tas pierādīja, ka Šeļests pats piešķīris iebraukšanas atļauju Beļģijas studentam Jaroslavam Dobošam, ko vēlāk apcietināja Ukrainas galvaspilsētā Ķijevā un apvainoja „pretpadomju rīcībā". Pēc Doboša arestēšanas Šeļestu apvainoja simpatiju izrādīšanā ukraiņu nacionālistu kustībai, neveiksmē ierobežot nemierniekus, kā arī internacionāla incidenta radīšanā, atļaujot Dobošam iecelot Pad. savienībā. Dobošu atbrīvoja un izsūtīja atpakaļ uz Beļģiju, kad Šeļests tika atcelts no partijas vadītāja pienākumiem.

Padomju komūnistu partijas centrālā komiteja sapulcējās 1972. g. 19. maijā Maskavā un lika 64 g. vecajam Šeļestam atkāpties no ukraiņu komūnistu partijas vadības. Kremlī tomēr vēl vienmēr pastāv cīņa starp stingrās līnijas aizstāvjiem un tiem, kas mēģina tuvoties Rietumiem. Politbirojā Šeļestam ir domu biedri ar stingru nostāju pret Rietumiem.

DELIKATESES, DAŽĀDU MAIZI

un citas pārtikas preces, kā arī

A. KRISTAPSONA galas izstrādājumus

un īgauņu saldskābmaizi un rupjmaizi

piedāvā latviešiem

YORK BAKERY & DELICATESSEN

49 King William St., HAMILTON, Ont.

Tel. 522-6252

PAVASARA **LE 1-7353**

delikatešu veikals un konditoreja

361 RONCESVALLES AVE. Īpašnieks St. ČUKULS

A. Eglītis — TV RENTAL

17" — $ 8 mēnesī

21" — $ 9 mēnesī

23" — $10 mēnesī

161A Roncesvalles Ave., Toronto, tel. LE 7-1401

DAŽĀDU ZIEDU MEDUS

dabīgs nepasterizēts

Ziedputekšņi (Pollen). Perupieniņš

(Royal Jelly) no

ĒRGĻU LIGZDAS DRAVĀM

30 Dewson Street, Toronto 17. Tālr. 534-0563

EGLĒNIEŠI

A. BĒRZIŅŠ Realty Ltd.

NEKUSTAMI ĪPAŠUMI, APDROŠINĀŠANA

OBLIGĀCIJAS UN NOTĀRS

316 Harbord Street, Toronto, Ont. Tel. 534-8447

REALTOR

Laikrakstam LATVIJA AMERIKĀ

125 BROADVIEW AVE., Toronto 250, Ont.

Lūdzu sūtiet man LATVIJU AMERIKĀ uz

☐ vienu gadu $21.—

☐ 6 mēnešiem $11.50

☐ 3 mēnešiem $ 6.—

Mr., Mrs., Miss .....

Adrese: .....

.....

Čekus lūdzam rakstīt uz

LATVIJA AMERIKĀ PUBLISHING LTD. vārda.

Datums .....

Nemiernieks . . .

(Turpinājums no 3. lp.)

(Šai krājumā trūkst).

Staļins:

Piesita knipi
pie ģindeņiem,
Piedārd pasauli maršs —
Cik es pļāvis,
gadsimteņiem

Tik daudz nav pļāvis
kaŗš." (122. lp.).

Kā frontes laikraksta Daugavas Vanagi redaktors dzejnieks notur sirsnīgu, atjautigu izrunāšanos ar kanakiem par pašam Maskavā piespriesto nāves sodu. Seko karātavu humors:

Pistoli izdevās nopirkt
par speķi.
—bet ko darīsi tankam?
paliksi ģeķis —
Noteica kanaks. —
labāk laid ļekas,
Citādi gāzišu —
tādas būs sekas!

Kavējis laiku kanakiem
esi, cik spējis,
Frontes avīzē daudz
nevietā lējis.
Pamūc no ceļa!
Pistoli pudelē mij —
Bēres sev dzersim —
visam, kas mūsu bij'!

Tajā pašā garākajā dzejolī raksturots daudzinātais miers pēc kaŗa (129. lp.):

No baiļu sviedriem
visu laiku slapji
Mirkst tie, kas mieram
saldām mēlēm dzied.

Citā vietā:

Pēc miera kauc vilks,
kas paēdis,
Pēc miera brēc
nabaga aita. (130. lp.).

Ar to atklās tā saucamās „brīvās pasaules" politiķu melīgums un nespēks.

Ēriks Raisters īstenībā neskaitīja sevi pie profesionāliem dzejniekiem, jo nelasīja, nepētīja dzeju katru dienu, kā Čaks un Ādamsons. Bet sajūsmā iededzies, viņš varēja dot ļoti laikmetīgas un kodīgas politiskas vārsmas. Tā skaistajā veltījumā Ungārijas brīvības cīnītājiem (126. lp.), par meiču, kas „līdzīgi cielavai" uzlec uz krievu tanka ar benzīna pudeli:

Ko lai dara — no uguns
un degošām miesām
Ceļu brīvībai parasti
taisa. . ."

Salīdzinot ar viņa spēka rindām, Raistera prozas gabaliņiem, no kuŗiem arī kāds piemērs uzņemts, mazāka nozīme. Bet viņš jau arī daudz laika veltīja žurnālistikai, strādādams gandrīz visos avīzes amatos, kādi vien pastāv.

Krājumam rūpīgu biografisku kritisku apskatu uzrakstījis Jānis Bičolis, izmantodams visus materiālus, kādi pašreiz trimdā pieejami. No pārējiem svarīgākais K. Rabāča apcerējums — Dzejnieks avīžu ceplī, tāpat, katras ar savu vērtību, Hugo Krūmiņa, Nikolaja Kalniņa, Elvīras Raisteres u. c. piezīmes.

Krājums ir vērtīgs ieguvums krāsainas mūsu laikmeta personības, dzejnieka, redaktora, bijušā Preses biedrības priekšnieka atceres saglabāšanai.

Olģerts Liepiņš

DZĪVOKLIS

2 istabas, virtuve, vannas ist., ar apkuri, ledus skapi u.t.t. izīrējams klusā latviešu mājā pie Broadview starp Danforth un Gerarrd.

Informācija 767-9964

LATVIEŠU NAMS

491 College St., Toronto

IZIRE TELPAS

sarīkojumiem ● viesībām ● klāj viesību galdus ●

Tel. 922-2931

Sergejs Kurdakovs

(Turpinājums no 21. lp.)

raidījumi ir vienīgais patiesības avots cilvēkiem zem sarkanās tirannijas.)

Losandželosas un Sanfranciskas tuvumā viņam ir izdevība bēgt, bet viņš atceras, ka padomju iestādes ir jo plaši informējušas visas kuģu apkalpes par Sima Kudirka nodošanu krieviem. Kurdakovam ir bailes, ka amerikāņi var tāpat izdot arī viņu, un tādēļ viņš neiedrošinās nobēgt ASV krastā.

Vēlāk vētrainā naktī Kanadas piekrastē viņš, neviena nemanīts, ielec jūrā un pēc daudz stundu cīņas ar okeana satrakotajiem viļņiem sasniedz krastu, kur pārguris saļimst nesamaņā.

Šeit Sergejs Kurdakovs ir sācis jaunu dzīvi. No kristiešu vajātāja viņš ir kļuvis par kristieti. „Sirmās vecenītes lūgšana ir piepildīta," saka kādreizējais dedzīgais komjaunietis, kas tagad dedzīgi iestājas par Kristu, savu Pestītāju.

„Tagad, kad zinu, ko nozīmē Kristus, es gribu par to stāstīt tiem, kuŗi palika viņā pusē," saka Kurdakovs un priecājas, ka viņam būs iespēja runāt radio raidījumos uz Padomiju. Varbūt viņu dzirdēs dažs no viņa bijušiem biedriem, kas kopā ar viņu vajāja ticīgos un piekāva dievkalpojumu dalībniekus.

„Un es gribu stāstīt arī ļaudīm, kas dzīvo brīvajā pasaulē, par postu zem komūnisma jūga. Kaut Dievs atvērtu acis šiem cilvēkiem, pirms nav par vēlu, un tie nezaudētu savu brīvību, kā neskaitāmi miljoni jau ir zaudējuši! Kaut visi, kam jādzīvo bezdievju viltus brīvībā, reiz sadzirdētu Kristus vēsti, jo tagad es saprotu, ka tikai īsti Kristus sekotāji spēj būt patiesi brīvi," — saka bēglis no komūnisma un nobeidz ar jautājumu: „Vai jūs līdz ar mani lūgsit, lai brīvību Kristū piedzīvotu visas tautas, visi ļaudis, kas tagad smok komūnistu verdzībā?"

Sergeja Kurdakova jauno dzīvi tagad izbeigusi lode — tajā krastā, kuŗā viņš baidījās izmantot izdevību un nobēgt no krievu kuģa.

Daugavas Vanagu nams
PIEDĀVĀ ZĀLI
DAŽĀDIEM SARĪKOJUMIEM
PIEPRASIET TELEFONISKI

125 BROADVIEW AVE.
Tel. 465-5225

Daugavas Vanagu klubs
atvērts biedriem un viesiem
no pirmd. līdz piektd. no pl. 12 dienā — 1 naktī,
svētdienās no pl. 12—9 vakarā

DAŽĀDI DZĒRIENI AR MALTĪTĒM KATRA IZVĒLĒ. SVĒTDIENĀS DZĒRIENI TIKAI PIE MALTĪTĒM

Ja esat nodomājuši iegādāties jaunu 1973. gada automašīnu,
apmeklējiet mūsu SKATES TELPAS
Chevrolet - Chevelle - Camaro
Oldsmobile - Chevy II - Vega
Sazinieties nekavējoties ar mūsu latviešu pārstāvi
HANS PLAUDE **Tālr. HO 6-1131**
Robertson Motors Ltd.
1555 Danforth Av., Toronto 6.

kas? kur? ko?

Town & Country R. E. Ltd., Realtor
V. PALMA pārstāvis

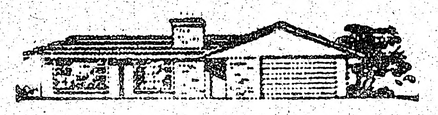

377 Glengarry Ave., Toronto 12, Ontario
TĀLR. 782-7246
Pērkot vai pārdodot savu nekustamu īpašumu, zvaniet nesaistīgai informācijai — 782-7246. Mājas lielā izvēlē visā pilsētā. Palīdzam sagādāt obligācijas un iemaksas māju pirkšanai uz izdevīgiem noteikumiem.

DAN'S Esso Service
66 Bayview Ave. Richmond Hill
Atvērts pirmd. — piektd. 7 — 10
sestd. 7 — 7 Tel. 884-5641
Īpašnieks D. Apenis
ED. TAURINS' Esso Service
7562 Yonge Street
(pie Arnold Ave.) Thornhill, Ont.
Tel. 889-1641
Atvērts pirmd. — sestd. 7 — 7
Īpašnieks Ed. Tauriņš

VALUDE
DIMANTI — PULKSTEŅI
LATVISKAS ROTAS
Zeltkales
Aldonas ĶIVLENIEKS-KORMS
Veikalā un darbnīcā 964½ Bloor St. W., Toronto 4, Ont. tālr. 533-2837

Kanadas lielākais un labākais speciāli
EIROPIEŠU DELIKATEŠU UN GAĻAS VEIKALS
Katru nedēļu kaut kas sevišķs
tip-top MEATS DELICATESSEN
1727 BLOOR ST. WEST
(pretim Keele pazemja stacijai)
YORKDALE SHOPPING CENTRE
FAIRVIEW MALL
Sheppard Ave. / Don Valley Parkway
ZIGGY'S AT SHERWAY GARDENS
(Queen Elizabeth un Highway 27)
HURON - SQUARE - SHOPPING CENTRE
Cooksville, Highway 10 & 5

MĀJU ĪPAŠNIEKI, KAM NEPATĪK KRĀSOT SAVU MĀJU!
Sazinieties ar uzņēmuma īpašnieku — bez starpniekiem
ALUMINUM SIDING
- JUMTA IZBŪVES APŠUVUMI (dormers)
- LIETUS NOVADA CAURULES
- LOGI
- DURVIS
- MARĶĪZES (Awnings)
- JUMTU PĀRKARES (Soffit & fascia)

Īpašnieks Artūrs Mīme
CENTURY ALUMINUM INSTALLERS
248-9984 38 Noranda Drive Toronto 15, Ont.

MEKLĒJU PENSIONĀRI
pie viegliem mājas darbiem, kas varētu pieskatīt 2 skolas vecuma bērnus. Brīvs dzīvoklis ar visām ērtībām. Zvanīt pēc pl. 6 vakarā 691-3194.

Fotografiski darbi ar izcilu kvalitāti!

Pieprasiet informāciju par veikaliem jūsu rajonā pasūtinājumu nodošanai

tālr. 863-1166
Benjamiņa filmu laboratorija

SAIŅI UZ BALTIJAS VALSTĪM un P.S.R.S.

Bez muitas: Motocikli, veļas mazgājamās mašīnas, televīzijas aparāti, ledusskapji u.t.t. Automašīnas lūdzam pieprasīt pirmās, jo to daudzums ierobežots. Jūs varat pasūtināt pārtikas saiņus līdz 40 mārciņām. Mēs pārsūtām apģērbu saiņus līdz 19,75 mārciņām. Visi sūtījumi ir apdrošināti. Mūsu veikalā ir plašā izvēlē dažādi materiāli apģērbiem un citas preces.

Ātra apkalpe ■ Slēgts trešdienās ■ Atvērts no plkst. 9 rītā līdz 7 vak., sestdienās no pl. 9 — 5 pēcp.

BALTIC EXPORTING CO.
480 Roncesvalles Ave.,
Toronto, Ont., tālr. LE 1-3098

Estd. 1874
Turner & Porter
APBEDĪŠANAS BIROJS
RONCESVALLES CHAPEL
436 Roncesvalles Ave.
LE3-7954
YORK CHAPEL
2357 Bloor St. W.
Parkošana abās bēŗu mājās

ROSAR-MORRISON FUNERAL HOME LTD
467 Sherbourne St. Toronto 5, Ont. 924-1408
RŪPĪGA UN SMALKJŪTĪGA APBEDĪŠANAS CEREMONIJU IZKĀRTOŠANA

BROADVIEW DELIKATEŠU VEIKALS
105 DANFORTH AVE. (pie Broadview)
Tel.: HO 5-9905 ***Ausma Miķelsone***

Revidēs padomju republiku robežas

Pad. savienības saimnieciskās plānošanas eksperts ierosinājis revidēt Pad. savienības etnisko republiku robežas, lai labāk saskaņotu valdības saimniecisko plānošanu. Priekšlikums jau paziņots Pad. savienības 50 gadu dibināšanas atceres svinībās, un tas iezīmē asu pagriezienu agrākā nostājā, kas uzskatīja republiku robežas Pad. savienībā par negrozāmām. Pamatā tam esot traucētā padomju saimniecība, kādēļ radusies vajadzība pēc lielākām sekmēm tehnoloģiski attīstītos apgabalos un tāpēc uzsvars likts uz saimniecisko nepieciešamību, nevis politisko juteklību etniskos apvidos.

Padomju komūnistu partijas vadītājs L. Brežņevs apcerējis līdzīgu tematu savā runā, atzīmējot Pad. savienības 50 gadu pastāvēšanu. Brežņevs un saimniecības plānotājs prof. Viktors Kistanovs tomēr uzmanīgi mīkstinājis savas piezīmes, ka individuālās etnisko republiku intereses „netiks ignorētas", bet viņu paskaidrojumi tomēr nosveras par labu saimnieciskiem apsvērumiem.

Pad. savienība jau ilgi cīnījusies par valsts sadalīšanu ietekmīgos saimnieciskos apgabalos, kuŗus varētu ietilpināt valsts saimnieciskā un pārvaldes plānošanā, bet etnisko republiku pastāvošās politiskās robežas vienmēr esot traucējušas šos mērķus. Pad. savienībā esot 15 lielākas republikas, kuŗās ietilpst 38 etniskie apgabali.

Prof. Kistanovs, sniedzot ziņojumu par saimnieciskām problēmām, citēja Ļeņinu, ka „iedzīvotāju etniskais sastāvs robežlīniju noteikšanā ir gan svarīgs faktors, bet ne vienīgais un ne vissvarīgākais". Lai attaisnotu savu radikālo priekšlikumu, Kistanovs piezīmēja, ka republiku robežas bieži iedalot „saimnieciskos apgabalos", kas varētu ietekmīgi attīstīties zem vienas pārvaldes. Ekonomists piezīmējis, ka tērauda rūpniecības attīstīšanās Uralu kalnu apvidū bijusi kavēta ar tās atdalīšanu no dzelzs rūdas raktuvju apgabala, kas ģeografiski atradusies tikai 150 jūdžu attālumā, bet ko pārvaldījusi kaimiņrepublika Kazachstana. Prof. Kistanovs ir apgabalu attīstības speciālists produktīvo spēku pētīšanas padomē, kas ir valdības iestāde un pētī ilgstošu rūpniecības novietojumu ietekmi uz saimniecisko plānošanu.

Protestē pret apspiešanu Pad. savienībā

Apvienoto nāciju cilvēka tiesību deklarācijas dienā Londonas (Ont..) komiteja cilvēka tiesību aizsardzībai sastādīja petīciju, protestējot pret nekrievu apspiešanu Pad. savienībā, īpaši Ukrainā, Baltijā un Kaukāzā. Petīciju iespieda 150 eksemplāros un svētku laikā nosūtīja Apvienoto nāciju ģenerālsekretāram K. Valdheimam, Kanadas ministru prezidentam Trudo un visiem Apvienoto nāciju locekļiem.

Petīcijā kā īpašs piemērs atkārtotām, nepamatotām vajāšanām minēts Jurijs Šukēvičs, kuŗa vienīgais „noziegums" bijis atteikšanās denuncēt savu tēvu, pretestības cīnītāju, kā pret padomju, tā nacionālsociālistu varām 2. pasaules karā. Par to Šukēvičs trīs reizes notiesāts, katru reizi uz 10 gadiem — pirmoreiz 1948. gadā, 15 gadu vecumā, bet pēdējo reizi — 1972. gadā. Petīcijai pievienots 12 publikāciju un dokumentu saraksts.

Londonas komitejā darbojas armēņi, baltkrievi, igauņi, krotāti, latvieši, lietuvieši, slovāki un ukraiņi. Tās priekšsēdis pašreiz ir ukrainis Dr. E. B. Rozlickis. Latviešus petīcijas sastādīšanas sanāksmē pārstāvēja Londonas latviešu kopas priekšsēža vietnieks R. Epneris.

D.

NOTIESĀTI LIETUVIEŠU JAUNIEŠI

Laikraksts The Toronto Star ziņoja, ka augstākā padomju tiesa Lietuvā 17 gadus vecajam jaunietim Richardam Truskauskam piespriedusi 10 gadu spaidu darbu nometnē par piedalīšanos pagājušā gada maija nemieros Kaunā. Astoņiem citiem jauniešiem tā pati tiesa jau oktobŗa mēnesī piespriedusi dažāda ilguma cietuma sodus. Nemierus Kaunā izraisīja studenta Romana Kalantas pašnāvība sadedzinoties.

DV dienu lielās balles vadītājs Kārlis Siliņš (pirmais no kreisās) kopā ar jaunatnes sarīkojumu vadītājiem Annu Briedi un Edvīnu Kalviņu pārrunā sarīkojumu norisi un dalībnieku izvietošanu.
Foto: J. Liģers

PASTS ATKAL STREIKO

Trešdienas rītā, 17. janvārī, Toronto galvenā pasta darbinieki uzsāka streiku, kam jau gatavojās ilgāku laiku. Pēc pēdējām ziņām streiks vēršas plašumā un nav zināms, kad tas beigsies. Tāpat nav zināms, kad mūsu šāsdienas laikraksta numurs, kuŗu nodevām galvenajā pastā parastajā laikā, sasniegs lasītājus.

LŪDZ PASKAIDROJUMU

R.N. savā 3. janvāŗa rakstā Latvija Amerikā „Andrejam Eglītim veltīts sarīkojums" apgalvo, ka Divreiz divi vadības nostāja programmas un referentu izvēlē neapmierina organizācijas nacionālos centienus un mērķus.

Tā kā Divreiz divi saņēmis un saņem plašu latviešu sabiedrības atbalstu, kas ar līdz šim panāktiem rezultātiem liekas būt apmierināta, lūdzam raksta autoru publiski paskaidrot: kuŗas organizācijas ar savu pārvaldes organu lēmumu ir izteikušas šādu neapmierinātību; kādi ir šo organizāciju nacionālie centieni un mērķi, kuŗus Divreiz divi programma un referenti kā personas neapmierina; kādā veidā šīs organizācijas ir pārliecinājušās par savu apgalvojumu pareizību?

Divreiz divi vadība:
B. Rubess, V. Freiberga

Vecskauti piemin strēlniekus un leģionārus

Anglijas vecskauti no Stokportas, Halifaksas, Bradfordas un Koventrijas 6. janvārī pulcējās savam gadskārtējam piemiņas vakaram Notinghamā, vecskauta Michailova mājā. Vecskautu dzimtas vadītājs E. Asmanis teica ievadvārdus, un eglītes zaros iedegās deviņas baltas svecītes, tā simbolizējot 8 latviešu strēlnieku pulkus un Latviešu leģionu.

Programmas otrā daļa bija veltīta gadskārtējai dzimtas sapulcei, kad pārrunāja dzimtas un skautisma jautājumus un ievēlēja vadību. Amatos palika līdzšinējie: vadītājs E. Asmanis, vietnieks O. Avotiņš, bet kasieŗa pienākumus turpmākam darbības gadam pārņēma Viktors Rozentāls.

Vēlāk diapozitīvos rādīja, ko katrs bija veicis vasaras brīvajās nodarbībās. Vecskauti vienojās nākošo saietu rīkot Halifaksā.

Gunārs Liepiņš

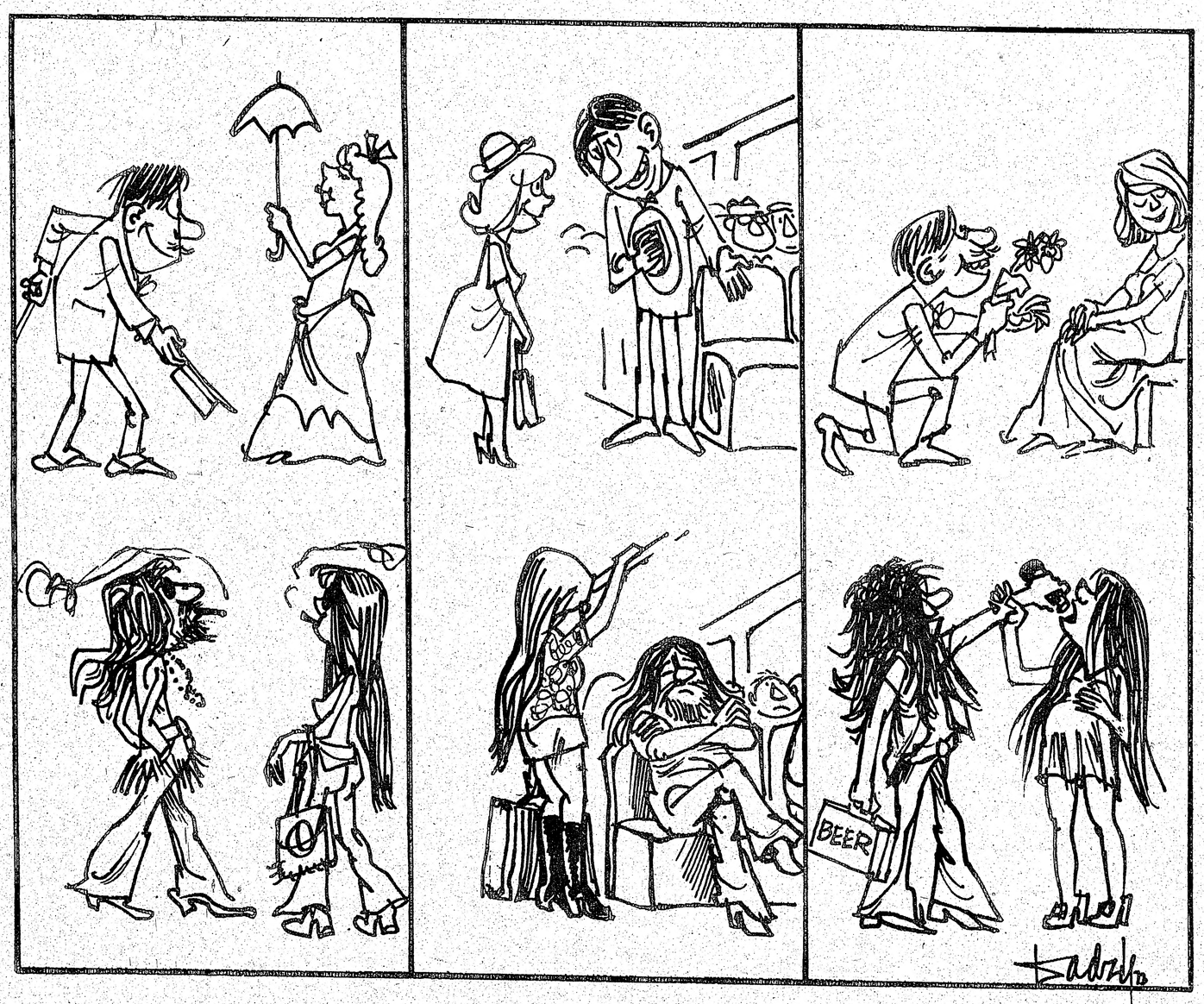

AGRĀK UN TAGAD...

Dadža zīmējums

MAŠĪNBURTLICIS
tūlīt var sākt strādāt
latviešu spiestuvē
Zvanīt: 466-1514,
no plkst. 9 — 5 pēcp.